REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE

PLAN URZĄDZENIA LASU

DLA NADLEŚNICTWA TRZEBIEŻ

na okres od 1 stycznia 2027 r. do 31 grudnia 2036 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonała:

Magdalena Małecka

sekretariat@gorzow.buligl.pl
www.gorzow.buligl.pl

Sprawdził:

Adam Bajon

Akceptuje:

Paweł Guzikowski

Gorzów Wielkopolski 2027 r.

Spis treści

1. WSTĘP – ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY 5
1.1. Wykaz stosowanych skrótów i terminów 7
2. OPIS TERENU NADLEŚNICTWA 13
2.1. Charakterystyka położenia Nadleśnictwa Trzebież 13
2.2. Charakterystyka kompleksów leśnych 16
2.3. Korytarze ekologiczne 17
3. HISTORIA OCHRONY PRZYRODY I BADAŃ NAUKOWYCH NA TERENIE NADLEŚNICTWA 20
3.1. Historia lasów Nadleśnictwa Trzebież 20
3.2. Historia zmian powierzchni lasów Nadleśnictwa Trzebież 21
3.3. Historia ochrony przyrody 22
3.4. Ważne wydarzenia o charakterze katastrofalnym 23
3.5. Informacje o prowadzonych na gruntach Nadleśnictwa badaniach naukowych, w tym także publikacjach naukowych 23
4. FORMY OCHRONY PRZYRODY I POWIĄZANE Z NIMI OBIEKTY PRZYRODNICZE . 25
4.1. Rezerwaty przyrody 26
4.2. Obszary Natura 2000 28
4.3. Pomniki przyrody 60
4.4. Użytki ekologiczne 62
4.5. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 63
4.6. Chronione oraz lokalnie cenne gatunki 64
4.7. Siedliska przyrodnicze 78
4.8. Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcze Szczecińskie” 80
5. WALORY PRZYRODNICZE NADLEŚNICTWA 81
5.1. Ekosystemy wodno-mokradłowe 81
5.2. Roślinność 89
6. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE 107
6.1. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na gruntach Nadleśnictwa Trzebież 107
7. PRZEKSZTAŁCENIA I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO 113
7.1. Przekształcenia środowiska leśnego 113
7.2. Zagrożenia 116
8. PLAN DZIAŁAŃ 124
8.1. Zasady postępowania w obiektach stanowiących formy ochrony przyrody 124
8.2. Wskazania ochronne ograniczające negatywny wpływ na formy ochrony przyrody 124
8.3. Zakres planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 125

8.4. Postępowanie w projektowanych formach ochrony przyrody oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie 125
8.5. Postępowanie w ekosystemach wodno-mokradłowych oraz ich bezpośrednim sąsiedztwie . 125
8.6. Kształtowanie stosunków wodnych..... 125
8.7. Działania mające na celu poprawę stanu zbiorowisk leśnych 126
8.8. Wytyczne dotyczące postępowania na siedliskach przyrodniczych Natura 2000 126
8.9. Ochrona gleb leśnych 130
8.10. Ochrona różnorodności biologicznej..... 130
8.11. Ochrona stanowisk gatunków chronionych i lokalnie rzadkich 131
8.12. Zasady wyznaczania i projektowania stref buforowych, ekotonowych i krajobrazowych 133
8.13. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach 133
8.14. Lasy oddziaływania społecznego 134

1. WSTĘP – ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Trzebież jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 1.01.2027 r. do 31.12.2036 r. Zawiera kompleksowy opis stanu przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa oraz zadania z zakresu jej ochrony i metody ich realizacji na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa.

Aktualnie opracowanie uwzględniać będzie zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody, ustalenia Narady Wstępnej, Narady Urządzeniowej oraz Narady Projektu Planu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddział w Gorzowie Wlkp. Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2025/2026);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Trzebież;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie, obecnie i w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Trzebież opracowano zgodnie z zapisami § 147-149 Instrukcji Urządzania Lasu (Warszawa 2024 r.), która jest załącznikiem do Zarządzenia nr 116 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 grudnia 2023 r., obowiązującego w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych od 1 stycznia 2024 r

Najistotniejsze przepisy prawa, na podstawie których sporządzono Program Ochrony Przyrody:

- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 663);
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2026 r., poz. 1315);
- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.);
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. z 1992 r. Nr 67, poz. 337);

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1302);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2830);
- obwieszczenie Ministra Środowiska z 30.10.2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1713);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 60, poz. 533);
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z 2023 r., poz. 672).

Zgodnie z § 26 Instrukcji Urządzania Lasu z 2023 r. w lasach – z natury wielofunkcyjnych, wyróżnia się wiele funkcji, ujmowanych w zbiory odpowiednie do celów ochrony przyrody oraz gospodarki leśnej, w tym m.in. wg sposobu ich świadczenia lub ze względu na ograniczenia gospodarki leśnej (wynikające z przepisów ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody) albo ze względu na wagę i rolę pełnionych funkcji.

W zależności od dominującej roli pełnionych funkcji lasów Nadleśnictwa Trzebież, przyjęto ich podział na trzy podstawowe grupy lasów, tj. rezerwaty, lasy oddziaływania społecznego oraz lasy gospodarcze.

Tabela 1. Funkcje lasu – zestawienie powierzchni

Dominujące funkcje lasu	Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
	ha	%
Lasy gospodarcze (z kategorią ochronności lub bez niej)	18501,51	81,1
Lasy oddziaływania społecznego (z kategorią ochronności lub bez niej)	4128,95	18,1
Lasy rezerwaty	176,83	0,8
Razem	**22807,29**	**100,0**

Rozszerzając podejście do wielofunkcyjnego użytkowania lasów, zaczęto dostrzegać i analizować usługi ekosystemowe, jakie oferują. Koncepcja usług ekosystemowych pozwala na pogłębione zrozumienie oraz efektywniejsze wykorzystanie ich potencjału – szczególnie w obliczu zmian klimatycznych i narastających oczekiwań społecznych wobec lasów.

Lasy Nadleśnictwa Trzebież realizują w różnym stopniu trzy podstawowe typy usług ekosystemowych: zaopatrzeniowe, regulacyjne oraz kulturowe.

1.1. Wykaz stosowanych skrótów i terminów

Użyte w *Programie* skróty i terminy oznaczają:

Tabela 2. Wykaz skrótów i terminów

NAZWA	SYMBOL/ SKRÓT	OBJAŚNIENIE
Ogólne		
Baza danych		Baza w formacie .mdb (MS Access) zawierająca szczegółowe dane opisu lasu wykonanego w trakcie prac nad planem urządzenia lasu, zawierająca również planowane zabiegi gospodarcze.
Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	DGLP	
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	GDOŚ	
Klasa wieku drzewostanu		Umowny okres, zwykle 20-letni, umożliwiający zbiorcze grupowanie drzewostanów według ich wieku. W praktyce leśnej wprowadzono pojęcie klas i podklas wieku, przyjmując następujące oznaczenia podklas: Ia – wiek od 1-10 lat; Ib – wiek od 11-20 lat; IIa – wiek od 21-30 lat; II b – wiek od 31-40 lat; IIIa – wiek od 41-50 lat; IIIb – wiek od 51-60 lat; IVa – wiek od 61-70 lat; IVb – wiek od 71-80 lat; Va – wiek od 81-90 lat; Vb – wiek od 91-100 lat; VI klasa – wiek od 100-120 lat; VII klasa – wiek od 121-140 lat, itd.
Krajowy Program Zwiększania Lesistości	KPZL	Krajowy Program Zwiększania Lesistości (KPZL) to dokument opracowany w 1995 r. przez Instytut Badawczy Leśnictwa na zlecenie Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Jego głównym celem było zwiększenie lesistości Polski do 30% do 2020 roku, a następnie do 33% po 2050 r.
Nadleśnictwo	N-ctwo	
Narada projektu planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa	NPP	Narada Projektu Planu to istotny element szerokiej debaty publicznej towarzyszącej tworzeniu planu urządzenia lasu. Organizowane, przez Lasy Państwowe, spotkanie służy wypracowaniu ostatecznego kształtu planu urządzenia lasu, a także poddaniu powszechnej akceptacji prognozy oddziaływania planu na środowisko oraz na obszary Natura 2000.
Narada urządzeniowa do projektu urządzenia lasu dla nadleśnictwa	NU	Celem narady jest rozpoczęcie szerokiej debaty publicznej do projektu planu u. l. oraz przedstawienie i uzupełnienie „Założeń do projektu planu urządzenia lasu", które w formie protokołu zostają przedstawione do konsultacji społecznych.
Narada wstępna do projektu urządzenia lasu dla nadleśnictwa	NW	Narada organizowana na początku prac nad Planem Urządzenia Lasu. Jej celem jest ustalenie najważniejszych założeń, wymagań i problemów, które powinny zostać uwzględnione przy sporządzaniu PUL.

NAZWA	SYMBOL/ SKRÓT	OBJAŚNIENIE
Prognoza oddziaływania na środowisko	POnŚ, Prognoza	Część postępowania w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOS). Prognoza jest opracowaniem analitycznym, w ramach którego dokonuje się oceny przewidywanego wpływu ustaleń ocenianego dokumentu na środowisko.
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	RDLP	
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ	
Ochrona przyrody		
Ustawa OOŚ		Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm).
Dyrektywa Ptasia	DP	Oficjalnie znana jako Dyrektywa 2009/147/WE, to akt prawny Unii Europejskiej dotyczący ochrony dzikiego ptactwa.
Dyrektywa Siedliskowa (habitatowa)	DS	Oficjalnie: Dyrektywa Rady 92/43/EWG) to akt prawny Unii Europejskiej, który ma na celu ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.
Obszar chronionego krajobrazu	OChK	
Obszar specjalnej ochrony (ptaków)	OSO	Obszar Natura 2000 ustanowiony w celu ochrony ptaków i ich siedlisk odpowiednim rozporządzeniem ds. Ministra Środowiska.
Ocena wartości obszaru dla gatunków		Ocena wartości obszaru dla ochrony danego gatunku jest wypadkową kryteriów: populacja (jej wielkość), stan zachowania cech siedliska przyrodniczego ważnego dla gatunku, izolacja oraz dodatkowych czynników mogących mieć wpływ na zachowanie gatunku, jak rodzaj działalności człowieka na terenie obszaru i w jego pobliżu, stosunki własnościowe, status prawny obszaru, a także ekologiczne związki między typami siedlisk i gatunków: A – znakomita; B – dobra i znacząca; C – znacząca.
Plan Zadań Ochronnych	PZO	Dokument planistyczny sporządzany dla obszarów Natura 2000 określający zakres najpilniejszych działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony w celu zachowania ich w niepogorszonym stanie.
Przedmiot ochrony		W przypadku obszaru Natura 2000 jest to gatunek lub siedlisko, dla którego ochrony utworzony został dany obszar. Przedmiotem ochrony są gatunki i siedliska z oceną ogólna w SDF-ie A, B lub C.
Siedliska i gatunki „naturowe”		Siedliska i gatunki wymienione w Załączniku I lub II Dyrektywy Siedliskowej, a także w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, dla ochrony których tworzy się obszary Natura 2000.
Specjalne obszary ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej	OZW	

NAZWA	SYMBOL/ SKRÓT	OBJAŚNIENIE
Specjalny obszar ochrony (siedlisk)	SOO	Obszar Natura 2000 wyznaczony w celu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt (poza ptakami).
Stan zachowania siedliska (FV/A, U1/B, U2/C)		Stopień zachowania struktury i funkcji naturalnego siedliska danego typu oraz możliwość ich odtworzenia. To kryterium zawiera 3 podkryteria (stopień zachowania struktury, stopień zachowania funkcji, możliwość renaturyzacji), które ocenia się niezależnie, ale ostateczna ocena jest ich wypadkową: FV/A – doskonałe zachowanie; U1/B – dobre zachowanie; U2/C – zachowanie w średnim lub zubożałym stanie.
Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	ZPK	
Gospodarka leśna		
Etat cięć (miąższościowy)		Ilość drewna do pozyskania określoną w planie urządzenia lasu lub uproszczonym planie urządzenia lasu, wynikającą z potrzeb odnowienia, pielęgnowania i ochrony lasu oraz zasady trwałości i ciągłości użytkowania.
Etat cięć przedrębnych		Obligatoryjna, minimalna powierzchnia cięć pielęgnacyjnych w użytkowaniu przedrębnym przewidziana do wykonania w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu i wyrażony szacunkowo w metrach sześciennych na okres obowiązywania planu.
Etat cięć użytków rębnych		Obligatoryjna, minimalna powierzchnia cięć pielęgnacyjnych w użytkowaniu przedrębnym przewidziana do wykonania w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu i wyrażony szacunkowo w metrach sześciennych na okres obowiązywania planu.
Instrukcja urządzania lasu	IUL	Szczegółowe wytyczne sposobu sporządzania uproszczonego planu urządzenia lasu.
Klasa do odnowienia	KDO	Drzewostany, w których rozpoczęto już proces odnowienia z zastosowaniem rębni złożonych, lecz które nie spełniają kryteriów klasy odnowienia. Kontynuacja cięć rębnych jest w nich możliwa po uprzednim odnowieniu z sadzenia lub siewu (sztucznym) lub naturalnym.
Klasa odnowienia	KO	Drzewostany, które osiągnęły wiek dojrzałości do odnowienia oraz drzewostany młodsze przeznaczone do przebudowy, w których rozpoczęto proces odnowienia rębniami złożonymi, a jednocześnie występuje w nich młode pokolenie o pożądanym składzie gatunkowym i dobrej jakości hodowlanej, o pokryciu nie mniejszym niż 50%, a w drzewostanach użytkowanych rębnią częściową gniazdową, rębniami gniazdowymi lub stopniowymi – o pokryciu nie mniejszym niż 30%.
Miąższość		Objętość drewna mierzona w m^3. Podstawowy wskaźnik zasobów.

NAZWA	SYMBOL/ SKRÓT	OBJAŚNIENIE
Plan urządzenia lasu	PUL, plan u. l.	Podstawowy dokument planistyczny z zakresu gospodarki leśnej, sporządzany dla każdego gruntu leśnego będącego własnością Skarbu Państwa, na okres 10 lat, określający całość zadań związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej w tym okresie.
Program ochrony przyrody	POP, Program	Integralna część planu urządzenia lasu. Zawiera kompleksowy opis stanu przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa oraz zadania z zakresu jej ochrony i metody ich realizacji na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa.
Przebudowa		Różnego rodzaju zabiegi zmierzające do takiej zmiany w budowie i strukturze drzewostanu, aby polepszały wszystkie funkcje lasu. Polega np. na zmianie składu gatunkowego drzewostanu, na przemianie struktury wiekowej itp.
Typ drzewostanu	TD	Jest to skład gatunkowy drzewostanu, ustalony dla drzewostanu w jego dojrzałości rębnej. W TD zapisuje się gatunki wg kolejności rosnącego udziału. Np.TD: So-Jd-Db oznacza, że w wieku dojrzałości drzewostan powinien składać się w większości z dębu, z mniejszym udziałem jodły i sosny. Może być o charakterze gospodarczym lub przyrodniczym (np. w przypadku siedlisk przyrodniczych).
Typ siedliskowy lasu	TSL	Jednostka klasyfikacji siedlisk leśnych ustalona na podstawie badań gleby oraz opisu runa i drzewostanu. TSL opisuje potencjalne możliwości produkcji siedliska. Siedliska dzielą się na bory, bory mieszane, lasy mieszane i lasy, a w ramach tych grup na suche, świeże, wilgotne, bagienne i łęgowe.
Użytkowanie przedrębne		Pozyskanie drewna w drzewostanach młodszych, w efekcie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych: czyszczeń późnych i trzebieży.
Użytkowanie rębne		Pozyskanie drewna w efekcie realizacji rębni, czyli procesu usunięcia starego drzewostanu i odnowienia powstałej powierzchni, w celu stworzenia odpowiednich warunków dla młodego pokolenia. Użytkowanie rębne ma miejsce głównie w drzewostanach starych, dojrzałych.
Zasady Hodowli Lasu	ZHL	Branżowy dokument w leśnictwie, określający sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.
Zasobność		Objętość (miąższość) drewna znajdującego się w drzewostanie wyrażona w m^3 w przeliczeniu na powierzchnię 1 ha, obliczana na podstawie miąższości wszystkich lub części drzew w stosunku do powierzchni.
Wskazania gospodarcze		
Czyszczenia późne	CP	Zabiegi w młodnikach polegające na usuwaniu drzewek przeszkadzających wzrostowi wybranych, najlepszych osobników lub biogrup. Część drzewek jest pozostawiana w lesie, a część grubszych, wynoszona ręcznie z lasu.
Czyszczenia wczesne	CW	Zabiegi w nieco starszych uprawach polegające na tzw. „selekcji negatywnej”, czyli usuwaniu drzewek chorych, złych jakościowo,

NAZWA	SYMBOL/ SKRÓT	OBJAŚNIENIE
		przegęszczeń, niekorzystnych domieszek itp. Wycinane drzewka najczęściej pozostawiane są w lesie.
Melioracje	AGROT	System zabiegów polegających na odpowiednim przygotowaniu powierzchni przed i po zrębie: usunięcie podszytów, uprzątnięcie powierzchni itp.
Odnowienie	ODN	Ponowne wprowadzenie roślinności leśnej (drzewa) na powierzchnię leśną, uprzednio objętą użytkowaniem rębnym. Może mieć charakter odnowienia naturalnego lub sztucznego.
Pielęgnowanie gleby	PIEL	Zabiegi we wczesnych fazach młodego lasu (uprawy) polegające na wykaszaniu roślinności zachwaszczającej glebę i ocieniającej młode drzewka.
Rębnia częściowa	Rb II	Polega na stopniowym usuwaniu części drzew w kolejnych kilku etapach, tak, aby najpierw doprowadzić do naturalnego obsiewu gatunków docelowych a później stopniowo dopuszczać do nich więcej światła celem polepszenia wzrostu. Stosowana głównie do odnawiania drzewostanów bukowych lub dębowych.
Rębnia gniazdowa	RB III	Polega na takim usunięciu drzewostanu, aby możliwe było docelowo uzyskanie drzewostanu mieszanego. W pierwszej kolejności użytkowanie i odnowienie wykonywane jest na niewielkich gniazdach, gdzie zapewniona jest osłona cienioznośnym gatunkom a następnie usuwa się drzewostan między gniazdami celem odnowienia gatunkami bardziej światłożądnymi.
Rębnia przerębowa, ciągła	Rb V	Polega na prowadzeniu w sposób ciągły cięcia przerębowego na całej powierzchni drzewostanu. Proces odnowienia naturalnego odbywa się nieprzerwanie, a naloty i podrosty korzystają trwale z osłony drzewostanu. Prowadzi do powstania złożonej struktury drzewostanu.
Rębnia stopniowa	Rb IV	Polega na wykonywaniu w drzewostanie na tej samej powierzchni manipulacyjnej różnego rodzaju cięć odnowieniowych (w tym także zupełnych na małych powierzchniach) prowadzących do nierównomiernego, rozłożonego w czasie przerzedzenia drzewostanu i w efekcie odnowienia drzewostanu.
Rębnia zupełna	Rb I	Usunięcie lasu na powierzchni maksymalnie do 6 ha w celu odnowienia gatunków światłożądnych, głównie sosny na ubogich siedliskach.
Rębnie		Sposoby zagospodarowania lasu, polegające na takim usunięciu drzew z powierzchni, aby w optymalny sposób przygotować środowisko pod odnowienie docelowych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi.

NAZWA	SYMBOL/ SKRÓT	OBJAŚNIENIE
Trzebieże	TW, TP	Zabieg w starszych drzewostanach (zazwyczaj ok. 20 lat do czasu użytkowania rębnego) polegający na selekcji pozytywnej, czyli wyborze najlepszych drzew i usuwaniu osobników, które im przeszkadzają we wzroście. Usuwane są pojedyncze drzewa, zazwyczaj niezgodne z TD lub typem siedliskowym lasu oraz drzewa, które wykazują objawy zamierania (przygłuszone). Drzewa te następnie są na miejscu pozbawiane gałęzi (okrzesywane) i wyciągane z lasu sprzętem mechanicznym.
Zalesienie	ODN-POR	Wprowadzanie roślinności leśnej na powierzchnię niebędącą lasem – np. łąkę, pastwisko, rolę, nieużytek.
Formy degeneracji lasu		
Borowacenie		Jedna z form degeneracji fitocenozy; wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się: * słabe, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych - 10 - 30 % na siedliskach lasowych * średnie, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi: - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych - 30 - 60 % na siedliskach lasowych. * mocne, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.
Monotypizacja		Polega na ujednoliceniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych d-stanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na: 1. monotypizację częściową, gdy: - udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %, - udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %, 2. monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.
Neofityzacja		Sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych.

2. OPIS TERENU NADLEŚNICTWA

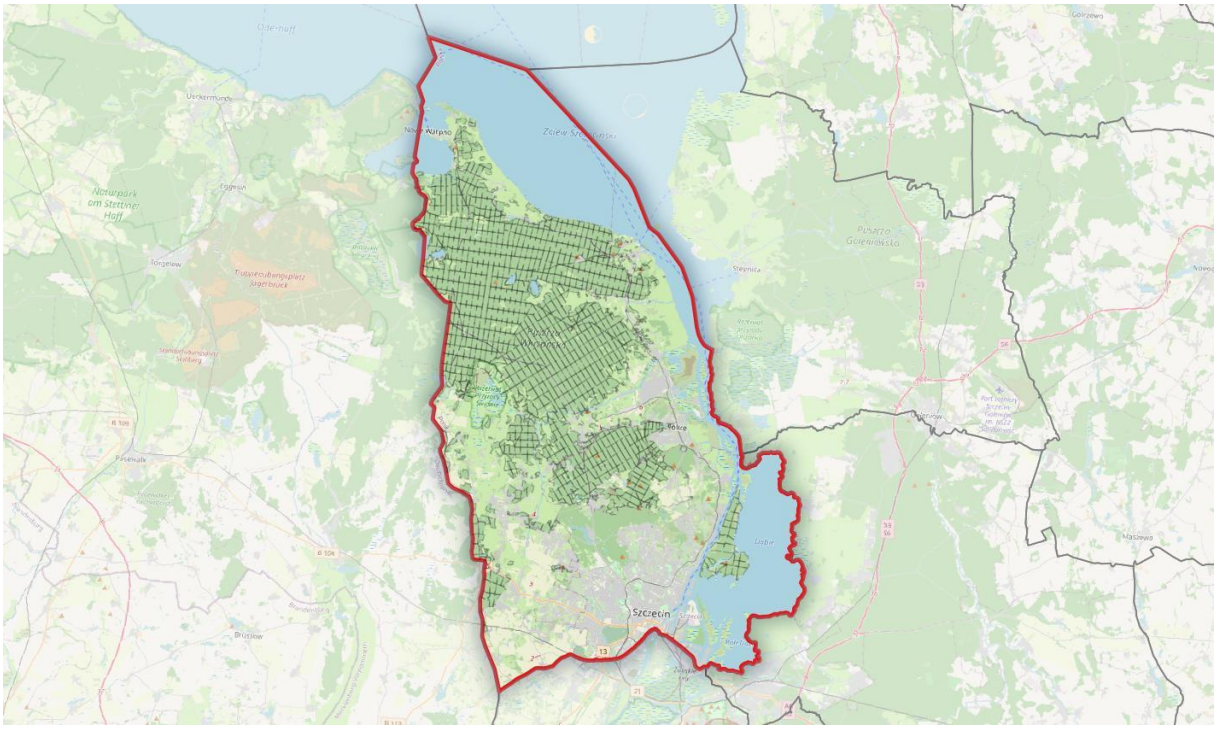

Rysunek 1. Mapa sytuacyjna N-ctwa Trzebież

2.1. Charakterystyka położenia Nadleśnictwa Trzebież

Nadleśnictwo Trzebież jest nadleśnictwem jednoobrębowym, podzielonym na 13 leśnictw:

1. Nowe Warpno
2. Myślibórz
3. Pienice
4. Mazańczyce
5. Poddymin
6. Drogoradz
7. Turznica
8. Tatynia
9. Zalesie
10. Dobra
11. Tanowo
12. Siedlice
13. Gunice

Nadleśnictwo Trzebież położone jest w północno-zachodniej części RDLP w Szczecinie. Od północy (przez Zalew Szczeciński) sąsiaduje z N-ctwem Międzyzdroje, od wschodu (przez Zalew Szczeciński i Roztokę Odrzańską) z N-ctwem Goleniów i (przez Jezioro Dąbie) z N-ctwem Kliniska, od południa z N-ctwem Gryfino, a zachodnią granicę wyznacza granica państwa polskiego.

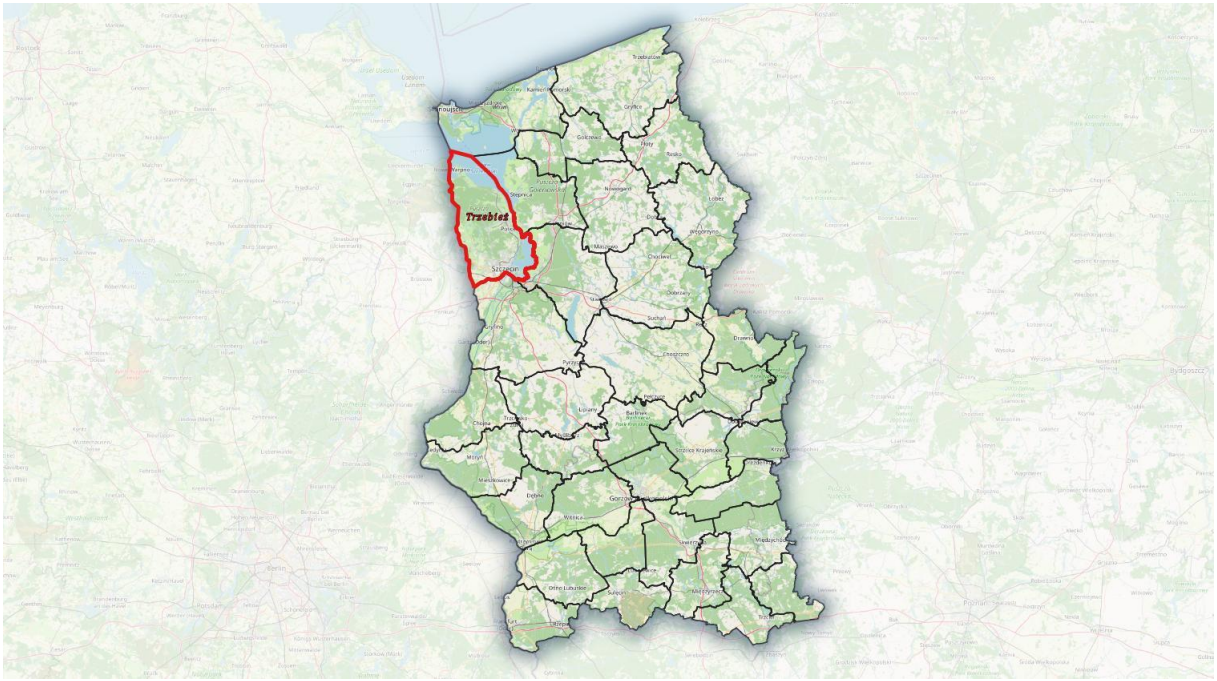

Rysunek 2. Położenie N-ctwa Trzebież na tle zasięgu RDLP w Szczecinie

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Trzebież obejmuje:

Województwo zachodniopomorskie

Powiat: policki

Gmina: Dobra Szczecińska, Nowe Warpno Miasto, Nowe Warpno obszar wiejski, Police Miasto, Police obszar wiejski, Kołbaskowo

Powiat: Miasto Szczecin

Gmina: Miasto Szczecin

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własność Skarbu Państwa w imieniu Starosty Polickiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami.

2.1.1. Regionalizacja przyrodniczo-leśna

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne[1] Nadleśnictwo położone jest w:

Krainie I: Bałtyckiej

Mezoregionie: Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej (I.5)

Puszczy Bukowej i Równiny Wełtyńskiej (I-6)

Mezoregion Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1708 km^2 (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne obejmują 42%). Północną część mezoregionu zajmuje Zalew Szczeciński. W części środkowej rozciąga się szeroka równina akumulacyjna doliny Odry wraz z jeziorem Dąbie. Część zachodnią mezoregiony

[1] Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

zajmuje Puszcza Wkrzańska, a część wschodnią - Puszcza Goleniowska. Dominującymi krajobrazami roślinnymi są śródlądowe bory sosnowe i bory mieszane w odmianie pomorskiej, z nielicznymi powierzchniami olsów oraz łęgów jesionowo-olszowych.

Lesistość mezoregionu jest duża i wynosi 39%. Lasy tworzą rozległe kompleksy zajmujące około 675 km^2, z czego 94% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

Mezoregion Puszczy Bukowej i Równiny Wełtynskiej

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1043 km^2 (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 24%). Obszar obejmuje pasmo czołowomorenowe tzw. Wzgórz Bukowych (o wysokości do 147 m n.p.m.) oraz lekko falistą morenę Równiny Wełtyńskiej. Głównym krajobrazem roślinnym są buczyny pomorskie; nielicznie występują również łęgi jesionowo-olszowe.

Lesistość mezoregionu jest mała i wynosi 22%. Kompleksy leśne są średnie i duże i zajmują około 232 km^2, z czego 87% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

2.1.2. Regionalizacja geobotaniczna

Położenie Nadleśnictwa Trzebież zgodnie z regionalizacją geobotaniczną[2], wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

Podprowincja: Południowobałtycka

Dział: Pomorski (A)

Kraina: Pobrzeża Pomorskiego (A.2)

Okręg: Niziny Szczecińskiej (A.2.1)

Kraina: Szczecińska (A.3)

Okręg: Szczecińsko-Przęcławski (A.3.1)

2.1.3. Regionalizacja fizyczno-geograficzna

Wg podziału Polski na regiony fizyczno-geograficzne (zmodyfikowanego w 2018 r. na podstawie podziału J. Kondrackiego i A. Richlinga z 1994 r.)[3] Nadleśnictwo Trzebież położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Środkowej (3),

Prowincji: Niżu Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pobrzeży Południowobałtyckich (313),

Makroregionie: Pobrzeża Szczecińskiego (313.2-3)

Mezoregionie: Równiny Wkrzańskiej (Równiny Policiej) (313.23)

---

[2] J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej.* Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa.

[3] Jerzy Solon et al. *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*. „Geographia Polonica". 2 (91). s. 143-170.

Doliny Dolnej Odry (313.24)

Wzniesień Szczecińskich (313.26)

Mezoregion Równiny Wkrzańskiej – rozciąga się od okolic Szczecina i Polic na północ, aż po Zalew Szczeciński. Charakteryzuje się rozległymi kompleksami leśnymi, z których największym jest **Puszcza Wkrzańska.** Powierzchnia równiny jest lekko falista i poprzecinana licznymi zagłębieniami wytopiskowymi. W obniżeniach tych często znajdują się malownicze jeziora (np. **Jezioro Świdwie**) oraz tereny podmokłe i torfowiska. Przez Równinę Wkrzańską przepływa rzeka Gunica i rzeka Karpina.
Mezoregion Doliny Dolnej Odry – zajmuje dolinę rzeki Odry od okolic Cedyni aż po Zalew Szczeciński koło Stepnicy. Jej długość wynosi ok. 95 km, a szerokość od 2 do 12 km. Obejmuje m.in. Międzyodrze (obszar między Odrą Zachodnią a Regalicą, stanowiący najbardziej unikalną, podmokłą część doliny, która jest niemal całkowicie dzika i w dużej mierze niedostępna dla ludzi) oraz jezioro Dąbie. Charakteryzuje się podmokłym terenem, licznymi kanałami i dziką przyrodą, co czyni go cennym pod względem ornitologicznym.
Mezoregion Wzniesień Szczecińskich – region położony na północny zachód od centrum Szczecina. Graniczy z Równiną Wkrzańską na północy oraz Doliną Dolnej Odry na południu i wschodzie. Dzieli się wyraźnie na dwa obszary:

- Wzgórza Warszewskie – wyższe, morenowe wzgórza o charakterze płaskowzgórza, obejmujące m.in. najwyższy punkt regionu, czyli Wielecką Górę (131 m n.p.m.).
- Wał Stobniański – niższy wał wysoczyznowy, zwany Wałem Bezleśnym, z Małą Górą (88 m n.p.m.).

Na Wzniesieniach Szczecińskich znajduje się większość lewobrzeżnych osiedli Szczecina, m.in. Skolwin, Warszewo, Pogodno i Gumieńce oraz osiedle Mścięcino w Policach i wsie południowej części powiatu polickiego, m.in. Przecław, Barnisław, Kołbaskowo i Siadło Górne. Część północna Wzniesień Szczecińskich jest porośnięta lasami Puszczy Wkrzańskiej.

2.2. Charakterystyka kompleksów leśnych

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 86 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 grudnia 2014 r. określającym zasięg nadleśnictw nadzorowanych przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Szczecinie zasięg terytorialny Nadleśnictwa Trzebież wynosi 763,23 km^2.

Lasy Nadleśnictwa skupione są głównie w jednym dużym kompleksie leśnym, który przez granicę państwa łączy się z dużym obszarem leśnym po stronie niemieckiej. Pozostałe niewielkie kompleksy leśne znajdują się zazwyczaj w miejscowościach lub ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Tabela 3. Zestawienie liczby i powierzchni kompleksów leśnych

Wielkość kompleksu [ha]	Opis i znaczenie środowiskotwórcze[4]	Liczba kompleksów*	Powierzchnia [ha]	
			w zasięgu terytorialnym, poza gruntami N-ctwa	na gruntach N-ctwa
Do 0,50	Zbiorowiska drzewiasto-krzewiaste o charakterze powierzchniowych zadrzewień.	46	3,95	9,63
0,51 – 5,00	Ekotonowe zbiorowiska leśne pozbawione w zasadzie cech wnętrza lasu.	132	115,47	99,53
5,01-25,00	Małe kompleksy leśne o uproszczonej strukturze biotycznej z fragmentarycznym udziałem płatów wnętrza lasu; strukturalny element krajobrazu rolniczego.	42	86,49	351,02
25,01-200,00	Średnie kompleksy leśne o cechach ekosystemu leśnego z wyraźnie zarysowującym się wnętrzem lasu.	13	115,14	757,84
200,01-500,00	Umiarkowanie duże kompleksy leśne, w których udział biotopów wnętrza lasu przekracza połowę powierzchni kompleksu, stanowiąc ważny składnik krajobrazów mieszanych.	3	296,94	756,20
500,01-25000,00	Duże kompleksy leśne ze zdecydowaną przewagą biotopów wnętrza lasu, które mogą stanowić równorzędny z agrocenozami składnik fizjocenoz.	5	1322,83	21484,23
Powyżej 25000	Bardzo duże kompleksy leśne, w których może wystąpić znaczne bogactwo typów ekosystemów leśnych i które mogą stanowić podstawowy składnik fizjocenoz.	-	-	-

* liczba kompleksów niezależnie od ich formy własności

2.3. Korytarze ekologiczne

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewnia zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się grzybów, roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków grzybów, roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Mapa korytarzy ekologicznych opracowana w 2011 r[5]. uwzględnia korytarze główne i uzupełniające:

[4] Łonkiewicz B. 1997. *Wytyczne i zalecenia w zakresie ujmowania w regionalnym i lokalnym planowaniu przestrzennym problematyki leśnej*. IBL, MOŚZNiL

[5] Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

- korytarze główne to najważniejsze drogi wędrówek i migracji gatunków w Polsce, zapewniające jednocześnie łączność siedlisk i populacji w skali kontynentalnej; na terenie kraju wyróżniono siedem korytarzy głównych, które stanowią odcinki korytarzy paneuropejskich: Korytarz Północny (KPn), Korytarz Północno-Centralny (KPnC), Korytarz Południowo-Centralny (KPdC), Korytarz Zachodni (KZ), Korytarz Wschodni (KW), Korytarz Południowy (KPd), Korytarz Karpacki (KK).
- korytarze uzupełniające łączą obszary siedliskowe położone wewnątrz kraju z korytarzami głównymi oraz zapewniają wariantowość dróg przemieszczania się gatunków o znaczeniu krajowym.

Nadleśnictwo Trzebież znajduje się w zasięgu Korytarza Północnego (KPn), który łączy Puszczę Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z doliną Biebrzy, Puszczą Piską, lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem Iławskim. Przebiega przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Przechodząc przez Lasy Krajeńskie i Wałeckie, łączy się także z Lasami Drawskimi, a następnie dochodzi przez Puszczę Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego

W ramach tego korytarza na terenie Nadleśnictwa Trzebież wyróżniono:

- GKPn – 19C Roztoka Odrzańska
- GKPn – 31B Puszcza Wkrzańska
- KPn – 19B Jezioro Dąbie

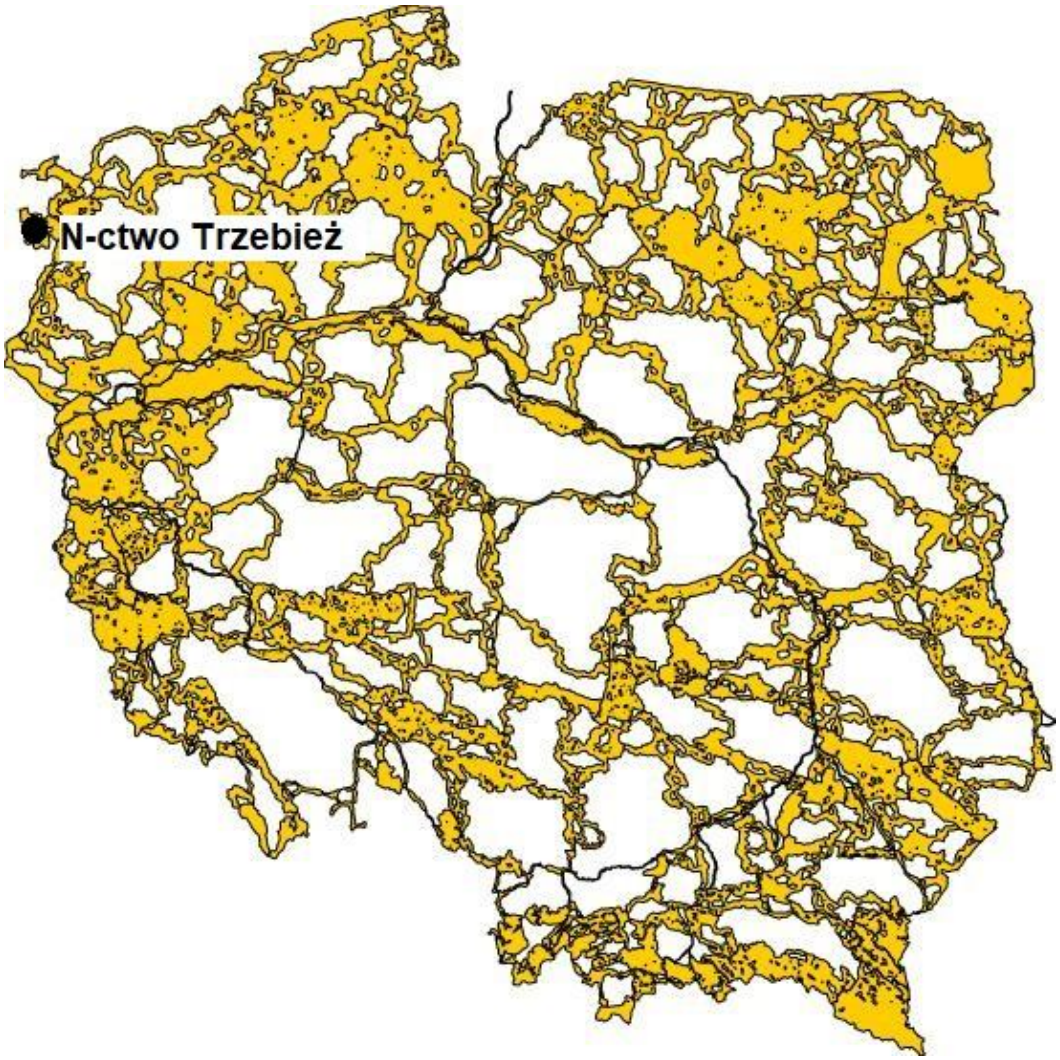

Rysunek 3. Położenie N-ctwa Trzebież na tle korytarzy ekologicznych

3. HISTORIA OCHRONY PRZYRODY I BADAŃ NAUKOWYCH NA TERENIE NADLEŚNICTWA

3.1. Historia lasów Nadleśnictwa Trzebież

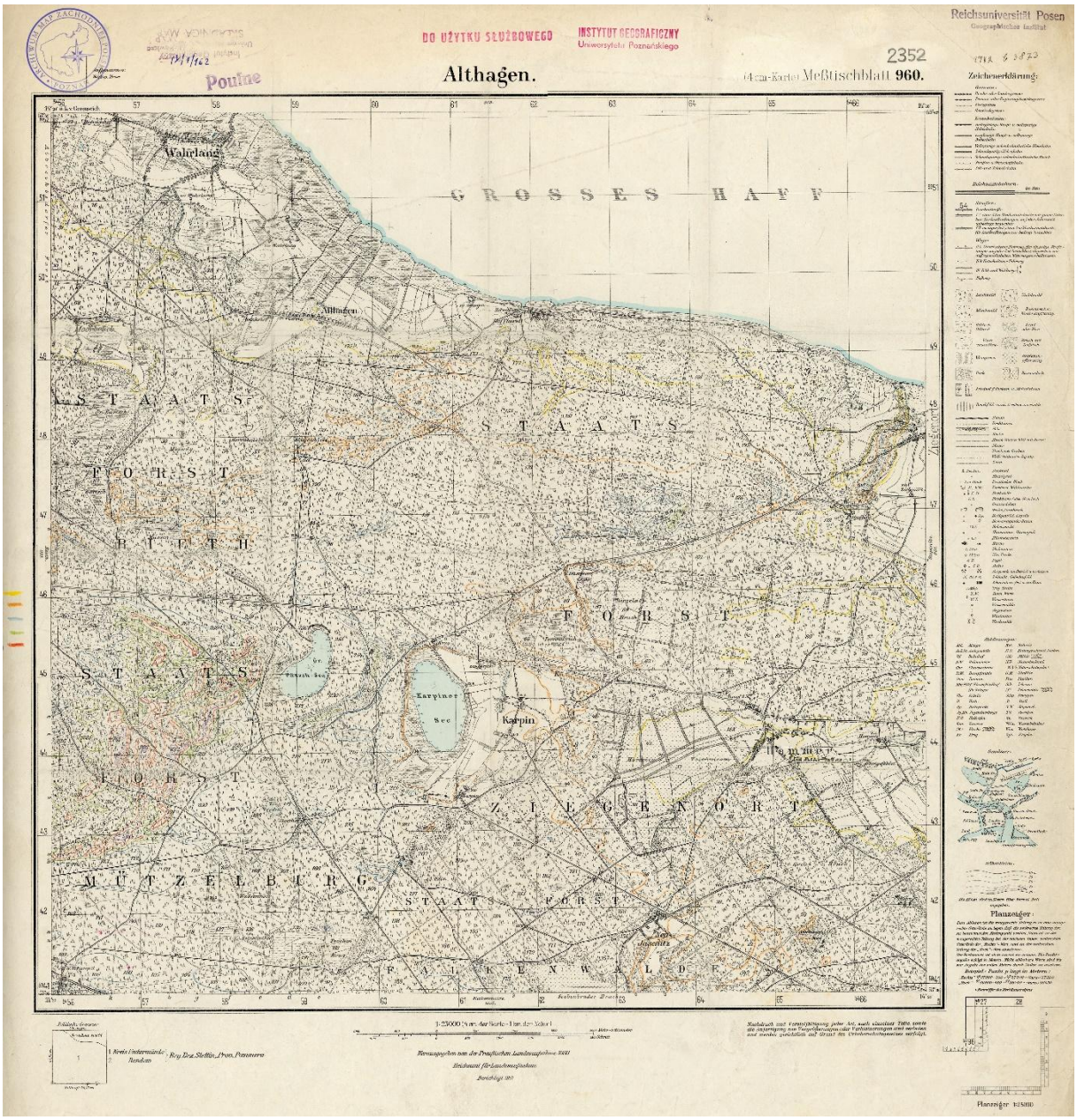

Rysunek 4. Północny fragment N-ctwa Trzebież. Mapa: 2352_Althagen_1936[6]

Do 1945 r. tereny stanowiące obecnie grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Trzebież przynależały administracyjnie do Niemiec. Około 70 % powierzchni lasów stanowiło własność państwową, pozostałe 30 % stanowiły lasy prywatne, klasztorne oraz lasy miejskie (Szczecina i Polic).

[6] www.mapy.amzp.pl

Użytkowanie lasu prowadzono głównie zrębami zupełnymi. Tylko w pewnym zakresie na siedliskach lasowych stosowano z powodzeniem rębnię częściową, w wyniku czego w południowej części N-ctwa powstały drzewostany bukowe pochodzenia naturalnego.

Prace odnowieniowe prowadzono głównie poprzez siew i sadzenie, w przeważającej części bez domieszek. Jedynie na żyźniejszych siedliskach lasowych wprowadzano w d-stanach sosnowych podsadzenia gatunków liściastych, głównie dębu i buka.

W czasie trwania II wojny światowej (1939 – 1945) stan lasów uległ znacznemu pogorszeniu w wyniku znacznego prześwietlenia drzewostanów starszych klas wieku (wylesienia), zaległości w zalesieniach zrębów i halizn, zaniedbaniu pielęgnacji upraw i młodników. Ujemne skutki wojny jeszcze bardziej nasiliły się już po jej zakończeniu w wyniku szybkiego rozprzestrzeniania się gradacji owadzich i pożarów leśnych.

Gospodarka leśna w pierwszych latach powojennych oparta była na przybliżonej tabeli klas wieku. Użytkowanie polegało zasadniczo na stosowaniu zrębów zupełnych z 3-letnim nawrotem. Sporadycznie prowadzono rębnię gniazdową, jednak odnowienie gniazd, ze względu na brak pielęgnacji, było niewłaściwe.

3.2. Historia zmian powierzchni lasów Nadleśnictwa Trzebież

Rysunek 5. Siedziba N-ctwa Trzebież (*Fot. B. Brodziński*)

Istniejące w obecnych granicach Nadleśnictwo Trzebież powołane zostało z dniem 1 października 1970 r. na mocy Zarządzenia Nr 18 Dyrektora Okręgowego Zarządu Lasów w Szczecinie

z dnia 9 lipca 1970 r. w sprawie zmian w podziale administracyjnym nadleśnictw. Powierzchnia N-ctwa (wg stanu na 1973 r. – I rewizja urządzania lasu) wynosiła 24305,93 ha, a w jego skład weszły lasy:

- Nadleśnictwa Tanowo utworzonego w 1945 r.;
- Nadleśnictwa Jasienica utworzonego w 1952 r. z części lasów wcześniejszych N-ctw Trzebież (2205 ha) i Tanowo (5375 ha) i gruntów innej własności (403 ha).

3.3. Historia ochrony przyrody

Pierwszym aktem prawnym dotyczącym ochrony przyrody w odradzającej się po II wojnie światowej Polsce była przyjęta przez Sejm 7.04.1947 r. ustawa o ochronie przyrody. Na jej podstawie wydano później rozporządzenia Ministra Leśnictwa w sprawie ochrony gatunkowej (zwierząt z dnia 4.11.1952 r. i roślin z dnia 28.02.1957 r.). W 1964 r. powstała koncepcja tworzenia parków krajobrazowych. Celem ich tworzenia było m.in. roztoczenie ochrony nad terenami atrakcyjnymi pod względem przyrodniczym, służącymi zaspokajaniu potrzeb społecznych związanych z turystyką i rekreacją i nie kwalifikującymi się do utworzenia parku narodowego. Ich dominującym elementem stały się lasy. Kolejną formą ochrony przyrody, tworzoną z inicjatywy władz lokalnych, zostały obszary chronionego krajobrazu. Ich głównym celem było zabezpieczenie przed ekspansją urządzeń i inwestycji niekorzystnie wpływających na środowisko. W tym okresie powstało przede wszystkim wiele rezerwatów przyrody[7]. Na gruntach Nadleśnictwa Trzebież ustanowiono wówczas rezerwat przyrody „Świdwie".

W 1991 r. Sejm RP uchwalił dwie nowe ustawy: o lasach i o ochronie przyrody. Umożliwiło to podjęcie wielu ważnych inicjatyw na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, w tym zwiększenia udziału martwego drewna, „ekologizacji" gospodarki leśnej i edukacji leśnej (leśne kompleksy promocyjne) oraz czynnej ochrony przyrody (programy ochrony przyrody; inwentaryzacje walorów przyrodniczych, m.in. inwentaryzacje wilka, rysia; restytucja głuszca, cietrzewia, cisa) i ochrony biernej (powierzchnie referencyjne). Ochrona przyrody stała się jedną z głównych funkcji lasu - obok funkcji gospodarczej i społecznej[8].

W kolejnych latach w zasięgu i bezpośrednio na gruntach Nadleśnictwa Trzebież powstawały następujące formy ochrony przyrody: pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz gatunki roślin i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

W 2004 r. uchwalono nową ustawę o ochronie przyrody, która określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Położono nacisk na zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody, aby zapewnić ich zachowanie dla przyszłych pokoleń oraz wzrost znaczenia edukacji ekologicznej i informowania społeczeństwa o potrzebie ochrony przyrody. Do chwili obecnej Ustawa była wielokrotnie nowelizowana, aby dostosować ją do zmieniających się

[7] Kapuściński R. *Historia ochrony przyrody w lasach*. Zarządzanie Ochroną Przyrody w Lasach. 2013, (07)
[8] J. w.

potrzeb i wyzwań związanych z ochroną przyrody, w tym m.in. do unijnych dyrektyw i porozumień międzynarodowych.

Na mocy tej ustawy w Nadleśnictwie Trzebież ustanowiono obszary sieci Natura 2000 (specjalne obszary ochrony siedlisk i obszary specjalnej ochrony ptaków).

3.4. Ważne wydarzenia o charakterze katastrofalnym

Masowe pojawy szkodliwych owadów

Masowe pojawy szkodliwych owadów miały miejsce w latach:

- 1946-1948 – masowe wystąpienie brudnicy mniszki;
- 1981-1983 – masowe pojawienie się brudnicy mniszki; w 1982 r. przeprowadzono zwalczanie na pow. 4970 ha, a w 1983 r. zwalczanie prowadzono na terenie całego N-ctwa;
- w 2003 r. odnotowano wystąpienie brudnicy mniszki na powierzchni 1070 ha; zwalczaniem objęto 771 ha.

Pożary

W historii Nadleśnictwa największe pożary miały miejsce w:

- 1951 r. – 300 ha;
- 1959 r. – 600 ha;
- 1964 r. – 186 ha;
- 1968 r. – 210 ha;
- 1971 r. – 200 ha.

Wiatry

Huraganowe wiatry, które wywołały znaczne szkody w drzewostanach, nawiedziły tereny Nadleśnictwa Trzebież na przełomie 1992 r. i 1993 r., w 1997 r., 2001 r. i w 2006 r.

3.5. Informacje o prowadzonych na gruntach Nadleśnictwa badaniach naukowych, w tym także publikacjach naukowych

3.5.1. Lokalizacja stałych powierzchni badawczych

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież znajdują się następujące powierzchnie badawcze:

- leśnictwo Nowe Warpno, oddz. 65a, pow. 2,66 ha; powierzchnia testująca potomstwo drzew matecznych sosny zwyczajnej pod nadzorem Katedry Hodowli Lasu Wydziału Leśnego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

3.5.2. Publikacje naukowe

Wśród publikacji naukowych dotyczących zagadnień powiązanych z Nadleśnictwem Trzebież można wyróżnić:

- „Łąki śródleśne w aspekcie florystycznym, siedliskowym, użytkowym i przyrodniczym” (Czyż H., Szydłowska J., Kitczak T., 2009);

- „Współwystępowanie nicieni owadobójczych i szkodników drzew w zbiorowiskach leśnych w północnej Polsce” (Dzięgielewska M., Skwiercz A. T., 2018);
- „Zmienność fauny stawonogów glebowych w drzewostanach pozostających pod presją emisji Zakładów Chemicznych Police” (Robakowski P., 1992);
- „Jałowiec pospolity (*Juniperus communis* L.) w lasach i jego rozmnażanie” (Nawrocka-Grześkowiak U., Kolasiński J., 2012);
- „The influence of Chemical Works „Police” on chemical composition of Pinus sylvestris needles, Pleurozium schreberi and soil samples. Wpływ oddziaływania Zakładów Chemicznych „Police” na skład chemiczny igieł Pinus sylvestris, Pleurozium schreberi i gleby”. (Mazurkiewicz N., Podlasińska J., 2014)

4. FORMY OCHRONY PRZYRODY I POWIĄZANE Z NIMI OBIEKTY PRZYRODNICZE

Rysunek 6. Tablica urzędowa obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 (*Fot. B. Brodziński*)

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz. 13), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Istniejące formy ochrony przyrody na terenie Nadleśnictwa Trzebież przedstawiono w Tabeli 4.

Tabela 4. Zestawienie liczby i powierzchni form ochrony przyrody (i ich otulin) w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Trzebież

Forma ochrony przyrody	Grunty w zarządzie Nadleśnictwa		W terytorialnym zasięgu poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa		Łącznie
	Liczba	Powierzchnia [ha]	Liczba	Powierzchnia [ha]	Liczba
Rezerwaty przyrody	1	253,81	-	-	1
Obszary siedliskowe Natura 2000	3	869,55	1	112,14	4
Obszary ptasie Natura 2000	4	19717,89	-	-	4
Użytki ekologiczne	-	-	8	137,98	8
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	1	425,45	3	234,87	4
Pomniki przyrody	8	-	45	-	53
Ochrona gatunkowa	86	-	-	-	86

4.1. Rezerwaty przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na gruntach Nadleśnictwa Trzebież znajduje się jeden rezerwat przyrody.

Rezerwat przyrody „Świdwie"

Rezerwat został uznany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 stycznia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 14 z 1963 r., poz. 82). Obecny stan prawny reguluje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Świdwie" (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r., poz. 5334).

Rezerwat obejmuje obszar o łącznej powierzchni 904,04 ha na terenie gmin Dobra i Police (powiat policki, województwo zachodniopomorskie).

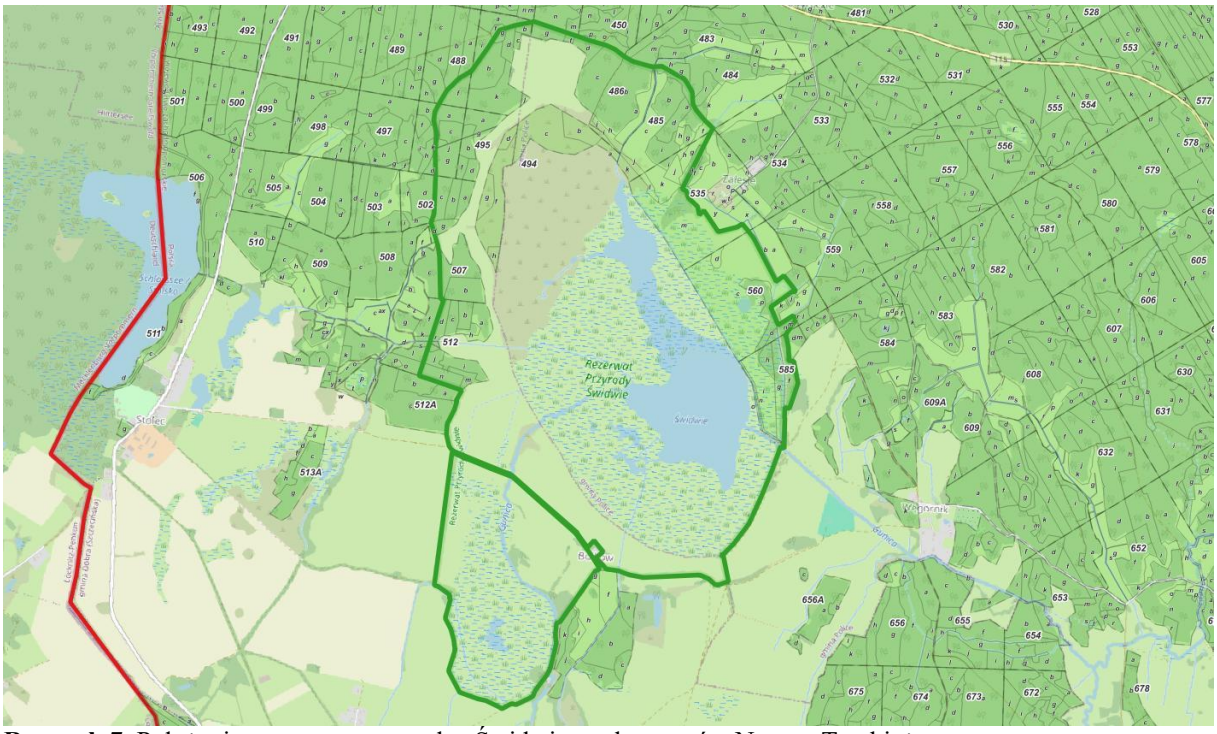

Rysunek 7. Położenie rezerwatu przyrody „Świdwie na tle gruntów N-ctwa Trzebież

Rezerwat przyrody „Świdwie" to jeden z najważniejszych i najbardziej unikatowych rezerwatów ornitologicznych w Europie – jest jednym z kilkunastu obszarów wodno-błotnych w Polsce wyznaczonych w ramach Konwencji Ramsarskiej. Obiekt znajduje się na południowym skraju Puszczy Wkrzańskiej i swym zasięgiem obejmuje zarastającą misę Jeziora Świdwie, zbiornik retencyjny Żurawie oraz przyległe tereny łąkowe i leśne. Większą część rezerwatu stanowi jezioro wraz z rozległą strefą szuwarową, okoloną wąskim pasem łąk i lasów. Rezerwat podzielony jest na dwie części drogą gruntową Bolków-Stolec. „Świdwie" jest jedną z najważniejszych ostoi lęgowych w skali kraju dla podróżniczka *Luscinia svecica* (gnieździ się tu ok. 4% populacji krajowej), wąsatki *Panurus biarmicus*

(ok. 4% populacji krajowej), zielonki *Porzana parva* (2-3% populacji krajowej), wodnika *Rallus aquaticus* (3% populacji krajowej) oraz gęgawy *Anser anser* (ok. 1,5% populacji krajowej). Jest również ważnym miejscem przystankowym na Pomorzu dla wielu migrujących gatunków ptaków m.in. dla żurawi.

Celem ochrony jest zachowanie zarastającego Jeziora Świdwie oraz przyległych lasów i innych gruntów, stanowiących ostoję licznych gatunków ptaków, jak również będący miejscem odpoczynku i żerowania ptaków przelotnych.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 października 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Świdwie" (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2019 r., poz. 5139).

Ze względu na nadrzędny cel, jakim jest ochrona przyrody, w rezerwacie prowadzenie gospodarki leśnej zostało ograniczone do niezbędnego minimum. Działania podejmowane w jego granicach mogą być realizowane jedynie na podstawie planu ochrony. Ustanowienie rezerwatu nie powoduje natomiast żadnych ograniczeń w zakresie gospodarowania terenami położonymi poza jego obszarem.

Tabela 5. Zestawienie rezerwatów znajdujących się na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Trzebież

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Rok powstania	Lokalizacja	Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha]	
					przedmiotu ochrony	typu ekosystemu	wg aktu powołującego	wg planu u. l.
1.	**„Świdwie"**	Zarządzenie MLiPD z dnia 14.01.1963 r. (M.P. Nr 14 z 1963 r., poz. 82)	1963	Oddz.: 485a-k, ~a; 486a-j, ~a, ~b; 487b, c, d, g, h, j, k, ~b, ~d; 488f, ~b, ~c; 494a-h, ~a, ~b; 495a-g, ~a; 496a, c, g, j, ~a, ~b; 502a, b, c, g, ~a, ~b, ~c; 507a, b, ~a; 512a, b, c, d, h, i, j, m, n, r, ~a; 535d, g, h, i, j, k, l, m, ~b; 560c, d, n, o, p, ~b; 585f, g, h, i, n, o, ~b, ~c	Faunistyczny (PFn) Ptaków (pt)	Wodny (EW) Jezior mezotroficznych i eutroficznych oraz stawów (jm)	904,04	253,81

Ponadto na gruntach Nadleśnictwa Trzebież znajdują się projektowane rezerwaty przyrody (obiekty z Shadow List, zweryfikowany pozytywnie przez pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie):

- rezerwat przyrody „Pępowo" – zlokalizowany na terenie gminy Dobra Szczecińska w pobliżu miejscowości i obszarów leśnych, jeziora Pępowo o pow. 50,25 ha, mający na celu ochronę zbiornika wodnego będącego ostoją szeregu rzadkich gatunków płazów, gadów, ptaków oraz chronionych

gatunków roślin, a także lasów bagiennych, będących siedliskami Natura 2000 oraz terenów przyległych, w tym wydm śródlądowych, a także wilgotnych łąk;

- rezerwat przyrody „Wielki Karcz" – zlokalizowany na terenie gminy Nowe Warpno, w kompleksie leśnym Puszczy Wkrzańskiej, około 3 km na południowy zachód od miejscowości Brzózki o pow. 63,96 ha; projektowany rezerwat typu torfowiskowego i bagiennego obejmujący unikalne torfowisko położone w naturalnym obniżeniu terenu, porośnięte cennym borem bagiennym, olszyną oraz buczyną na obrzeżach.

4.2. Obszary Natura 2000

Polska podpisując Traktat Ateński 16 kwietnia 2003 r., stanowiący podstawę prawną przystąpienia kraju do Unii Europejskiej, zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium obszarów sieci Natura 2000. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawa wraz z opublikowaniem ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony** (OSO).

- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitatowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk jako **Specjalnych Obszarów Ochrony** (SOO).

Rozporządzeniami Ministra Środowiska wyznaczono w Polsce specjalne obszary ochrony siedlisk obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

Na gruntach Nadleśnictwa Trzebież znajdują się:

- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO):
  - **Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018;**
  - **Dolna Odra PLH320037;**
  - **Jezioro Stolsko PLH320063;**
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
  - **Dolina Dolnej Odry PLB320003;**
  - **Jezioro Świdwie PLB320006;**

- **Zalew Szczeciński PLB320009;**
- **Ostoja Wkrzańska PLB320014.**

Tabela 6. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Trzebież

	Powierzchnia [ha]	% pow. Nadleśnictwa
Sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000	**20587,44**	
Rzeczywista powierzchnia obszarów Natura 2000	**19717,89**	**84,1**

Tabela 7. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000 na gruntach N-ctwa Trzebież

	PLH320018	PLH320037	PLH320063	PLB320003	PLB320006	PLB320009	PLB320014
PLH320018	X	-	-	-	-	30,66	-
PLH320037	-	X	-	737,90	-	-	-
PLH320063	-	-	X	-	100,99	-	-
PLB320003	-	737,90	-	X	-	-	-
PLB320006	-	-	100,99	-	X	-	-
PLB320009	30,66	-	-	-	-	X	-
PLB320014	-	-	-	-	-	-	X

- **Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018**

Obszar o powierzchni ogólnej 52611,99 ha. obszar wyznaczono na mocy Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) Obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2389).

Tabela 8. Zestawienie powierzchni obszaru Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018

Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	52611,99	12650,02	30,66	0,1

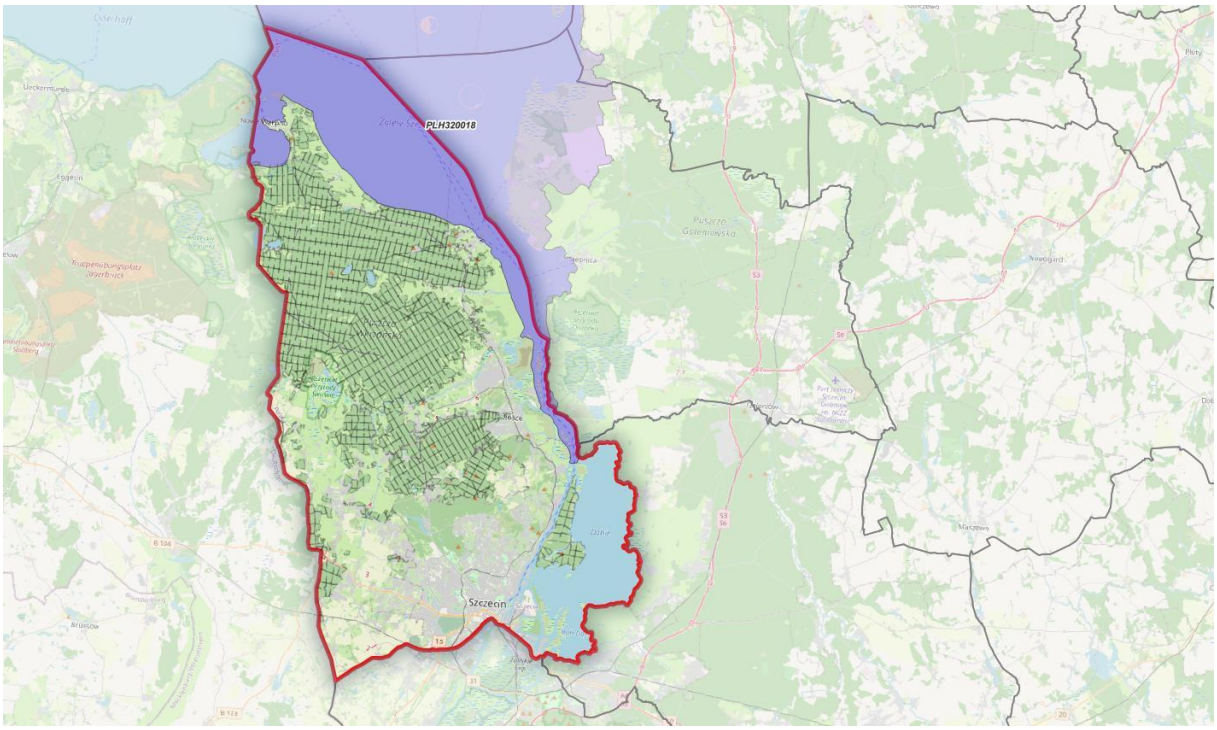

Rysunek 8. Położenie N-ctwa Trzebież na tle obszaru Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018

Ogólna charakterystyka obszaru

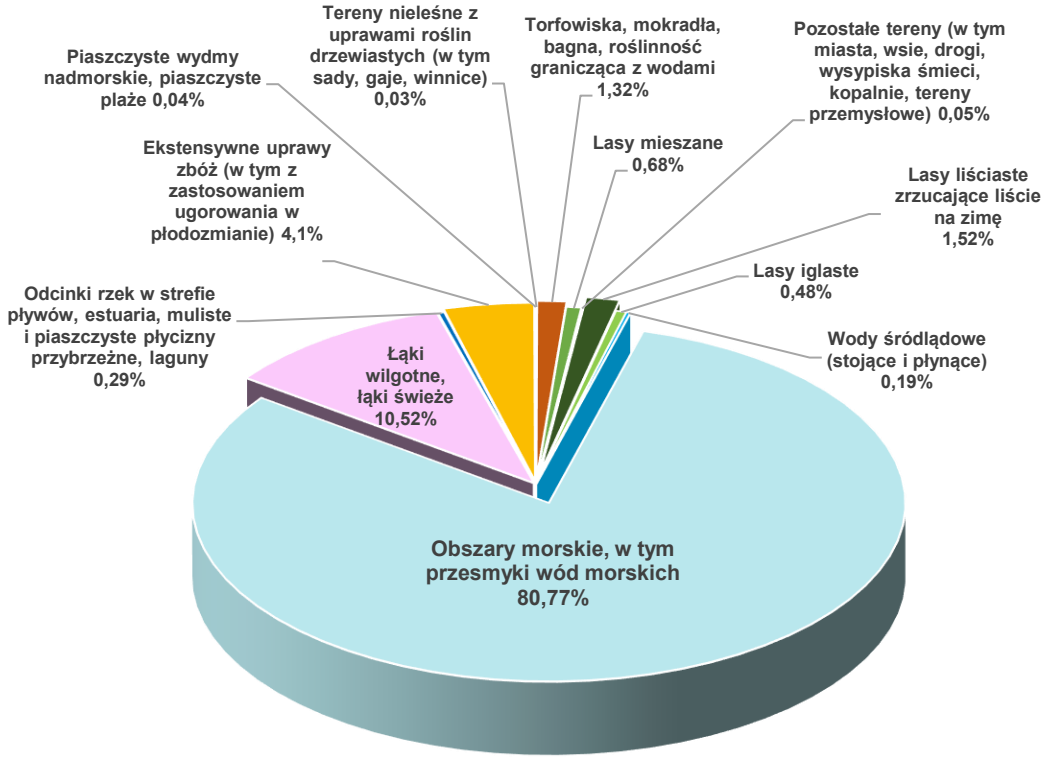

Rysunek 9. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (wg SDF)

Udział gatunków rzeczywistych

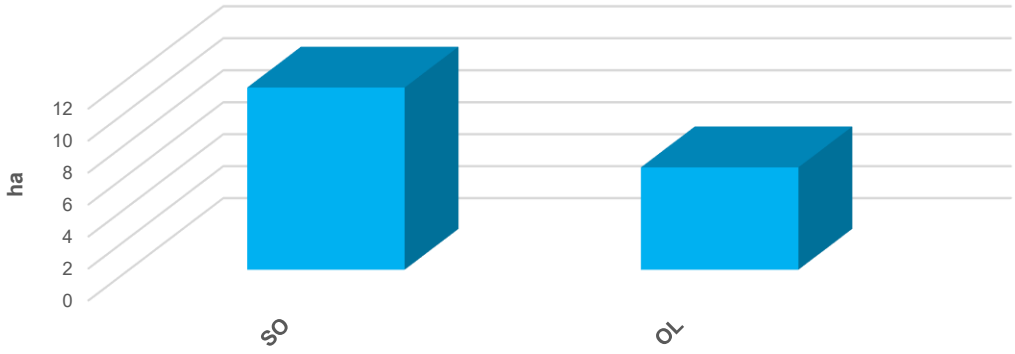

Rysunek 10. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLH320018

Struktura wiekowa

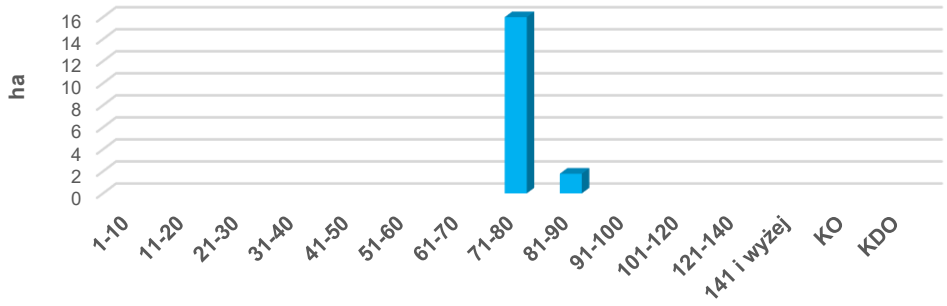

Rysunek 11. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320018

Opis obszaru[9]:

Jest to unikatowy w skali Europy, słodkowodny i estuariowy ekosystem obejmujący dolny odcinek Odry, Zalew Szczeciński, Wyspę Chrząszczewską i Zalew Kamieński. Dziwna i Zalew Kamieński stanowią najbardziej naturalne ekosystemy ujścia Odry. Wschodnie wybrzeże Zalewu stanowi równinę nadzalewową (torfowiska równiny Basenu Czarnocińskiego), a północne ma charakter klifowy (klif żywy w rejonie Miroszowa). Interesujące są aktywnie rozwijające się delty wsteczne Dziwny i Świny - skutek wlewania się do Zalewu wody morskiej w czasie sztormów. "Cofki" mogą podnosić poziom wód w akwenie o 1,00 m. Zmienia to zawartość chlorków, temperatury i wysycenia tlenem powierzchniowych warstw wody i powoduje obecność roślin słonolubnych. Po stronie

[9] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018; data aktualizacji: 2026-02*

wschodniej akwenu ciągną się przybrzeżne płycizny o głębokości 1,0-1,5 m, gdzie występuje wiele gatunków hydrofitów. Wody Zalewu odznaczają się dużym zagęszczeniem organizmów dennych. Zalew Szczeciński ma kluczowe znaczenie dla ichtiofauny słodko- i słonowodnej. Leży on na szlaku wędrówek tarłowych wielu gatunków ryb. Torfowe obszary Basenu Czarnocińskiego są miejscem występowania wielu rzadkich gatunków roślin naczyniowych, mchów brunatnych i torfowców.

Tabela 9. Obszar Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 – siedliska przyrodnicze (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF [ha]	Pow. siedliska na gruntach N-ctwa w granicach obszaru wg PUL [ha]	Reprezentatywność	Pow. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
Siedliska stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000							
1130	Ujścia rzek (estuaria)	49,34	-	B	B	B	**B**
1150*	Zalewy i jeziora przymorskie (laguny)	42075,20	-	B	A	A	**A**
1230	Klify na wybrzeżu Bałtyku	4,10	-	A	C	A	**A**
1310	Śródlądowe błotniste solniska z solirodem	0,26	-	C	C	C	**C**
1330	Solniska nadmorskie (*Glauco-Puccinietalia* część – zbiorowiska nadmorskie)	21,22	-	A	B	B	**B**
1340*	Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (*Glauco-Puccinietalia* część – zbiorowiska śródlądowe)	23,64	-	A	B	C	**C**
2180	Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich	80,62	-	A	B	A	**A**
2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	6,15	-	A	C	B	**B**
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*	19,21	-	B	C	B	**B**
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	2,07	-	B	C	B	**B**
6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	8,90	-	B	C	B	**B**
6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	526,12	-	B	C	B	**B**
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska		-	B	C	B	**C**
9160	Grąd subatlantycki	5,91	-	C	C	C	**C**
9190	Kwaśne dąbrowy	44,70	-	B	C	B	**B**
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	34,80	-	B	C	B	**B**

* siedlisko priorytetowe

Tabela 10. Obszar Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 – gatunki roślin i gatunki zwierząt

Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000					

Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1103	Parposz *Alosa fallax*	B	B	B	**B**
1130	Boleń *Aspius aspius*	C	B	C	**C**
1099	Minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis*	C	B	C	**C**
2522	Ciosa *Pelecus cultratus*	B	A	C	**C**
1095	Minóg morski *Petromyzon marinus*	C	B	C	**C**

Plan zadań ochronnych

Obszar nie posiada ustanowionego planu zadań ochronnych.

- **Dolna Odra PLH320037**

Obszar o powierzchni ogólnej 30555,16 ha. obszar wyznaczony na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE) Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolna Odra PLH320037 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2396).

Tabela 11. Zestawienie powierzchni obszaru Dolna Odra PLH320037

Dolna Odra PLH320037	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	30555,16	935,77	737,90	3,1

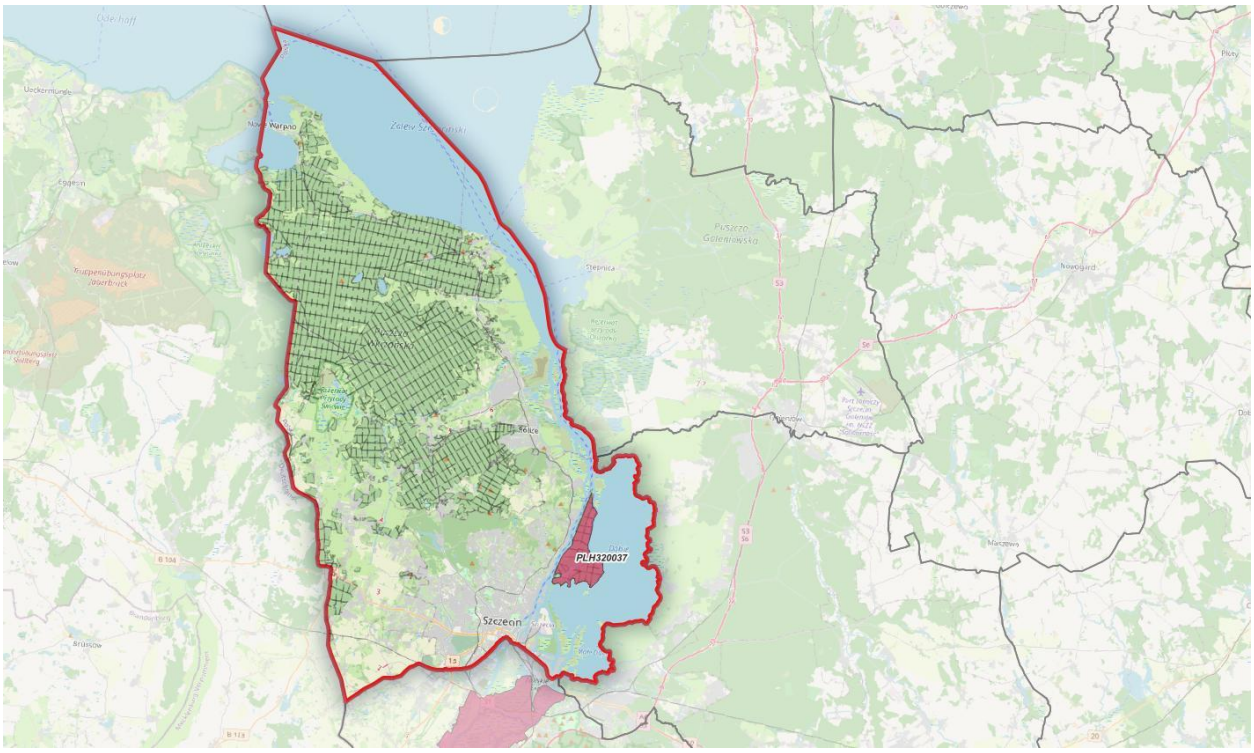

Rysunek 12. Położenie N-ctwa Trzebież na tle gruntów obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037

Ogólna charakterystyka obszaru

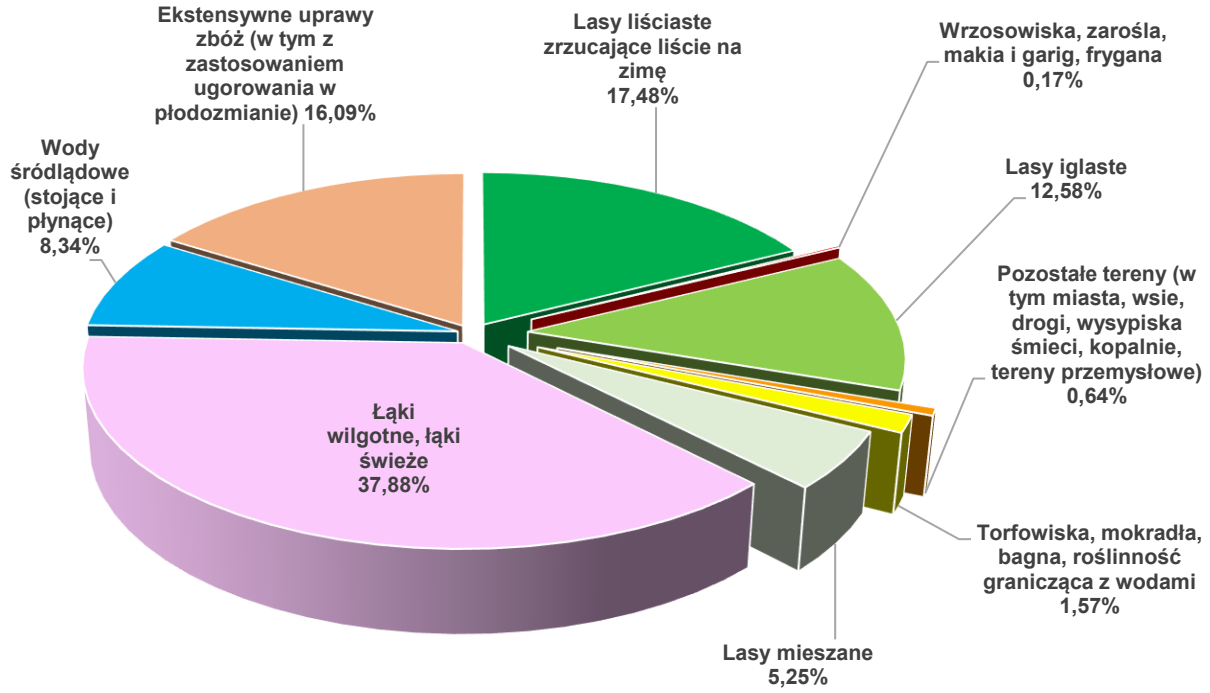

Rysunek 13. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 (wg SDF)

Udział gatunków rzeczywistych

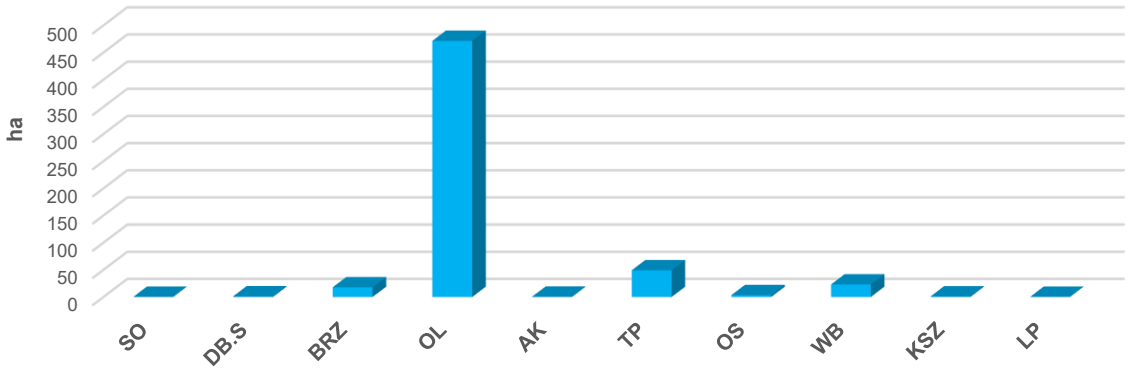

Rysunek 14. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLH320037

Struktura wiekowa

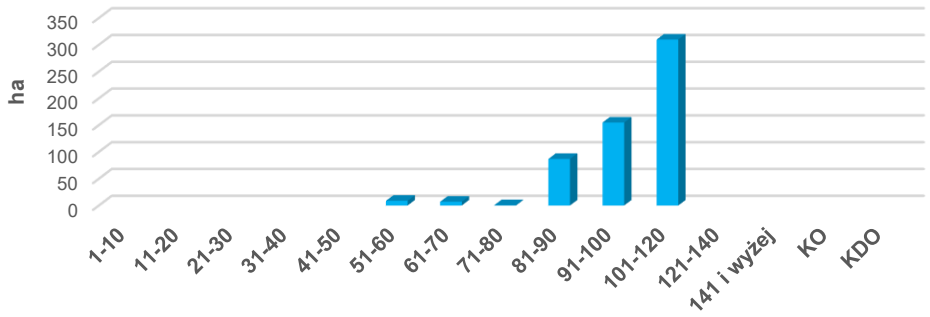

Rysunek 15. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320037

Opis obszaru[10]:

Ostoja obejmuje dolinę rzeki Odry (z dwoma głównymi kanałami: Wschodnią Odrą i Zachodnią Odrą), rozciągającą się na przestrzeni ok. 90 km stanowiąc mozaikę terenów podmokłych z torfowiskami i zalewanymi wiosną łąkami, lasów olszowych i łęgowych, starorzeczy i wysepek. Duży udział w obszarze mają naturalne tereny zalewowe. Ostoja obejmuje również fragmenty strefy krawędziowej doliny Odry z płatami roślinności sucholubnej, w tym z murawami kserotermicznymi oraz lasami. Tereny otaczające obszar są w głównej mierze użytkowane rolniczo. Gospodarka łąkowa

[10] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037; data aktualizacji: 2026-03*

i wypas bydła prowadzone są na niewielkiej powierzchni. W okolicach ostoi zlokalizowane są liczne zakłady przemysłowe. Międzyodrze czyli wyspa torfowa położona pomiędzy Odrą Wschodnią i Odrą Zachodnią to obszar największego w Europie torfowiska fluwiogenicznego o miąższości do 10 m, poprzecinanego siecią kanałów, starorzeczy, rowów i rozlewisk o łącznej długości ok. 200 km. W tych szczególnych warunkach, przy mocno ograniczonym gospodarowaniu, wykształciła się tu charakterystyczna szata roślinna. W kanałach Międzyodrza występuje m. in. salwinia pływająca *Salvinia natans* i grzybieńczyk wodny *Nymphoides peltata* (gatunki zagrożone w kraju). Dobrze zachowane siedliska dają schronienie i miejsce spoczynku oraz zapewniają bazę pokarmową dla wielu rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, w tym nocka łydkowłosego *Myotis dasycneme*. Liczne ślepe odnogi rzeczne, szerokie kanały oraz bogactwo terenów podmokłych i zalewowych znajdujących się na terenie ostoi stanowią szczególnie korzystny i preferowany teren żerowiskowy dla tego gatunku.

Ogółem w ostoi stwierdzono występowanie 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 17 gatunków zwierząt z Załącznika II tej dyrektywy. Dolna Odra to również ważna ostoja ptasia o randze europejskiej E006, zwłaszcza dla migrujących i zimujących gatunków ptaków wodno-błotnych.

Tabela 12. Obszar Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 – siedliska przyrodnicze (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF [ha]	Pow. siedliska na gruntach N-ctwa w granicach obszaru wg PUL [ha]	Reprezentatywność	Pow. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
Siedliska stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000							
2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	53,36	-	B	C	B	**B**
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	1,56	-	C	C	C	**C**
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*	397,81	-	A	C	B	**B**
3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*	3,25	-	C	C	C	**C**
3270	Zalewane, muliste brzegi rzek	2,82	-	A	C	B	**B**
4030	Suche wrzosowiska	27,69	-	B	C	B	**B**
6120*	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	30,58	-	A	C	B	**B**
6210*	Murawy kserotermiczne	87,96	-	A	C	B	**B**
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	10,13	-	C	C	C	**C**
6430	Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	0,66	-	A	C	B	**B**
6440	Łąki selernicowe	27,23	-	C	C	C	**C**

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF [ha]	Pow. siedliska na gruntach N-ctwa w granicach obszaru wg PUL [ha]	Reprezentatywność	Pow. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	298,98	-	C	C	C	**C**
9110	Kwaśne buczyny	937,63	-	A	C	B	**B**
9130	Żyzne buczyny	63,87	-	B	C	B	**B**
9160	Grąd subatlantycki	310,43	14,19	B	C	B	**B**
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	115,15	-	C	C	C	**C**
9190	Kwaśne dąbrowy	448,54	-	B	C	B	**B**
91D0*	Bory i lasy bagienne	1,36	-	C	C	C	**C**
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe	1967,01	16,28	A	B	B	**B**
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	62,39	-	B	C	B	**B**
91I0*	Ciepłolubne dąbrowy	39,01	-	A	C	B	**B**

* siedlisko priorytetowe

Tabela 13. Obszar Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 – gatunki roślin i gatunki zwierząt (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym)

Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000					
4056	Zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*	C	B	C	**B**
1130	Boleń *Aspius aspius*	C	B	C	**B**
1188	Kumak nizinny *Bombina bombina*	C	B	C	**C**
1352	Wilk szary *Canis lupus*	C	B	B	**C**
1337	Bóbr europejski *Castor fiber*	C	B	C	**B**
1088	Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*	C	A	C	**B**
1149	Koza *Cobitis taenia*	C	B	C	**B**
1083	Jelonek rogacz *Lucanus cervus*	C	A	A	**B**
1355	Wydra *Lutra lutra*	C	C	C	**B**
1318	Nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*	B	B	C	**B**
1324	Nocek duży *Myotis myotis*	C	C	C	**C**

Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1084	Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*	C	A	C	**B**
6144	Kiełb białopłetwy *Romanogobio albipinnatus*	B	B	B	**B**
1146	Koza złotawa *Sabanejewia aurata*	C	C	C	**C**
1166	Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*	C	C	C	**C**

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1661). Ostatnie zmiany dotyczące wybranych zapisów ww. dokumentu wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2023 r., poz. 195).

- **Jezioro Stolsko PLH320063**

Obszar o powierzchni ogólnej 139,68 ha. obszar wyznaczono na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Stolsko PLH320063 (Dz. U. z 2021 r., poz. 2031).

Tabela 14. Zestawienie powierzchni obszaru Jezioro Stolsko PLH320063

Jezioro Stolsko PLH320063	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	139,68	139,68	100,99	0,4

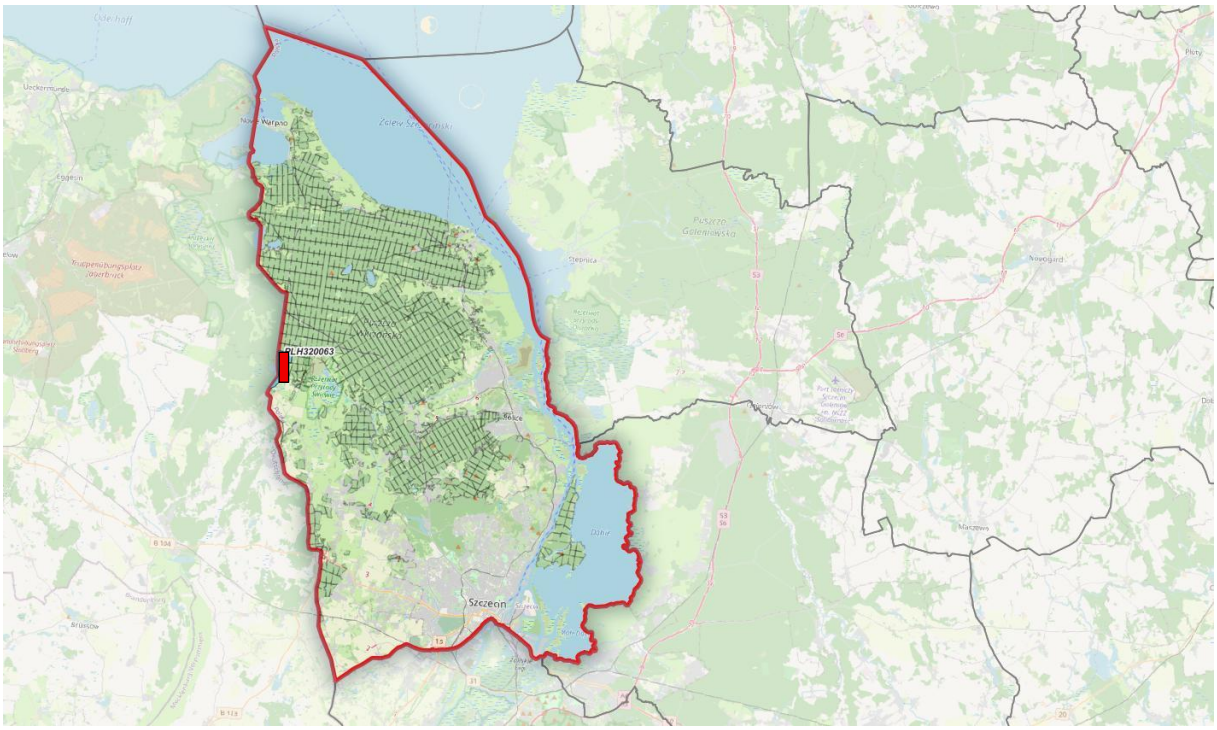

Rysunek 16. Położenie obszaru Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063 na tle N-ctwa Trzebież

Ogólna charakterystyka obszaru

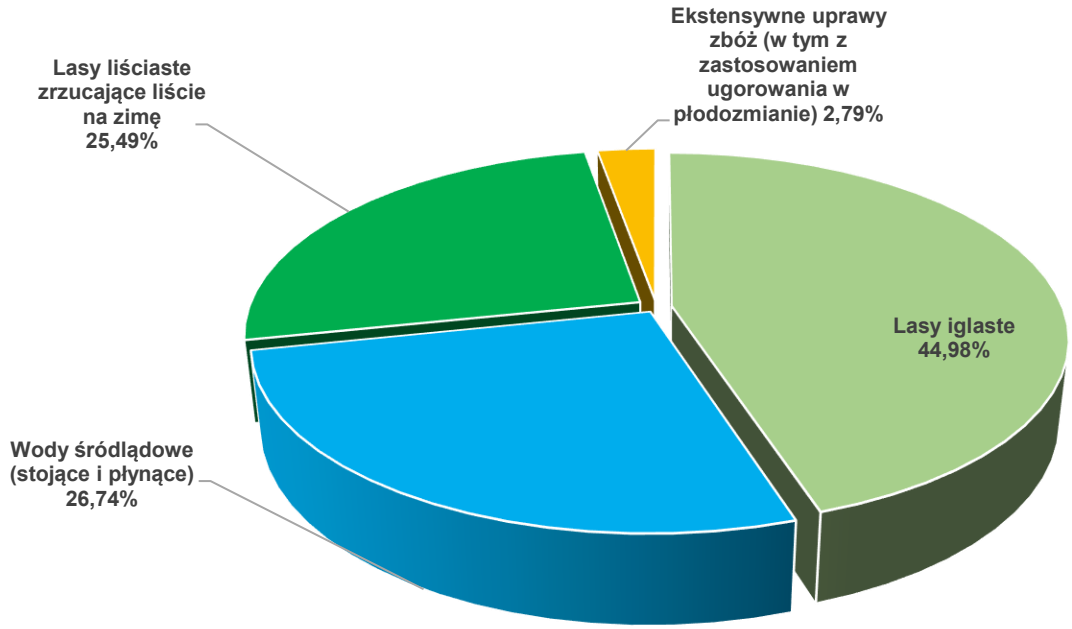

Rysunek 17. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063 (wg SDF)

Udział gatunków rzeczywistych

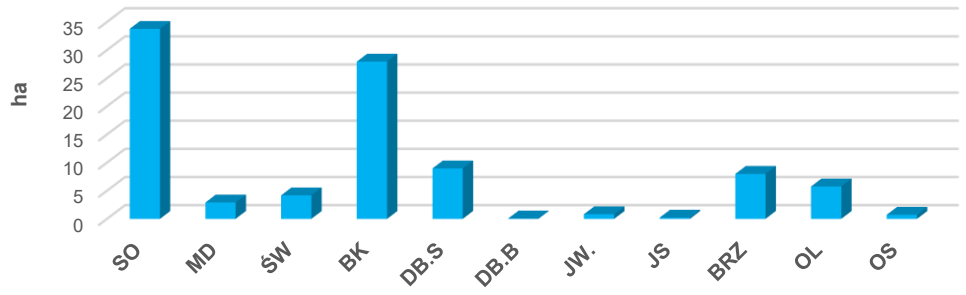

Rysunek 18. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLH320063

Struktura wiekowa

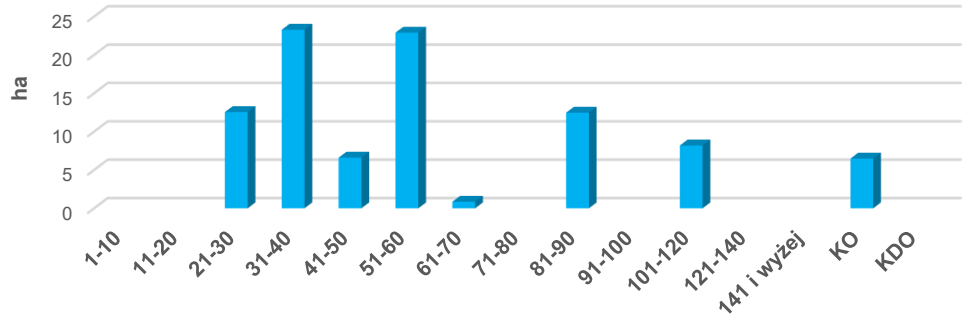

Rysunek 19. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320063

Opis obszaru[11]:

Jezioro znajduje się w Puszczy Wkrzańskiej (Równina Policka), tuż przy granicy z Niemcami, na północ od wsi Stolec. Powierzchnia jeziora w granicach państwa polskiego wynosi 28,5 ha (całkowita powierzchnia akwenu to 92 ha). pozostała część zbiornika chroniona jest po stronie niemieckiej jako obszar Natura 2000 „Gottescheide mit Schloß- und Lenzener See" (zarówno jako SOO jak i OSO). Ostoja poza jeziorem chroni fragmenty lepiej zachowanych siedlisk leśnych i bagiennych w południowej części Puszczy Wkrzańskiej. Obszar ważny jako miejsce zimowania ptaków oraz żerowania i odpoczynku ptaków wodno-błotnych. Jest także istotnym miejscem występowania i rozrodu płazów i gadów.

[11] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063; data aktualizacji: 2025-02*

Tabela 15. Obszar Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063 – siedliska przyrodnicze (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie w obszarze wg SDF [ha]	Pow. siedliska na gruntach N-ctwa w granicach obszaru wg PUL [ha]	Reprezentatywność	Pow. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
Siedliska stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000							
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	34,93	-	C	C	B	**C**
9110	Kwaśne buczyny	6,99	5,18	C	C	B	**C**
9130	Żyzne buczyny	15,37	0,55	C	C	C	**C**
91D0*	Bory i lasy bagienne	5,59	5,58	C	C	C	**C**

* siedlisko priorytetowe

Plan zadań ochronnych

Obszar nie posiada ustanowionego planu zadań ochronnych.

W zasięgu terytorialnym N-ctwa Trzebież znajduje się kolejny specjalny obszar ochrony siedlisk.

- **Police – kanały PLH320015**

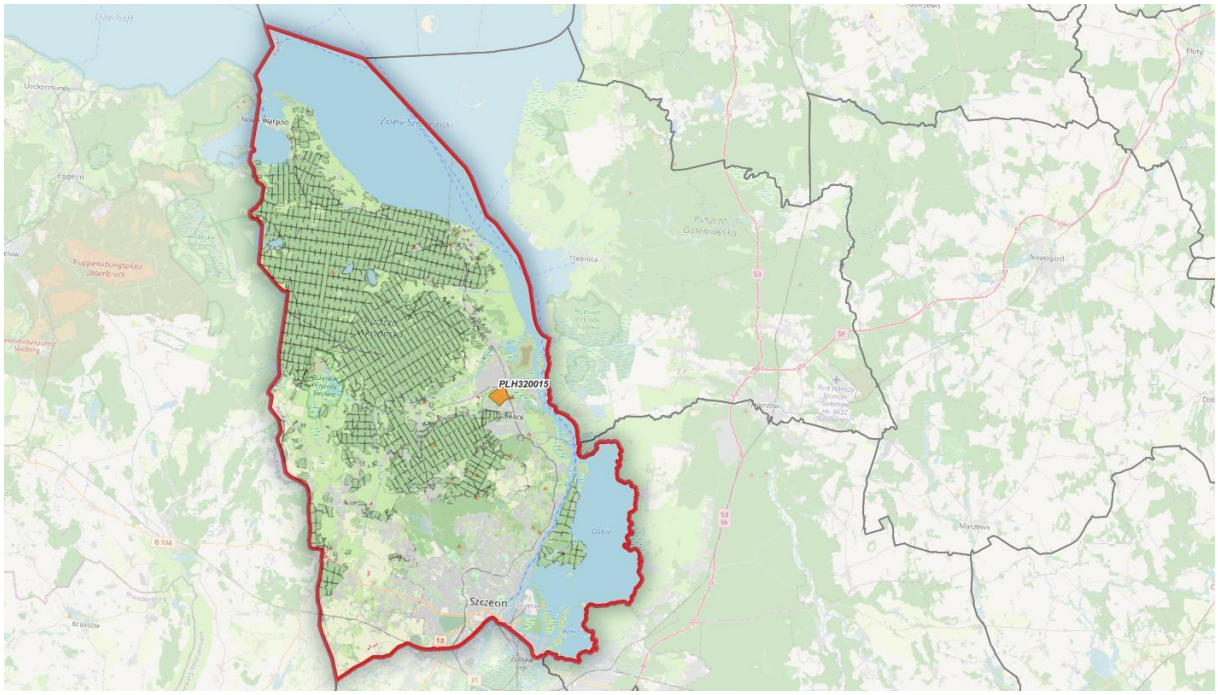

Rysunek 20. Położenie obszaru Natura 2000 Police – kanały na tle N-ctwa Trzebież

Obszar o powierzchni ogólnej 112,14 ha. Obszar wyznaczony na mocy Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region

biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE). Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Police-kanały PLH320015 (Dz. U. z 2023 r., poz. 856).

Tabela 16. Zestawienie powierzchni obszaru Police-kanały PLH320015

Police-kanały PLH320015	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	112,14	112,14	-	-

Opis obszaru[12]:

Ostoja obejmuje sieć 4000 m podziemnych kanałów będących pozostałością po niemieckiej, przedwojennej fabryce benzyny syntetycznej. Obecnie znaczną powierzchnię obszaru zajmują nieużytkowane tereny, a tylko niewielki fragment stanowią tereny przemysłowe. Jest to największe zimowisko nietoperzy na Pomorzu Zachodnim. Zimuje tu 6 gatunków nietoperzy, w tym 2 gatunki z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Ogólna charakterystyka obszaru

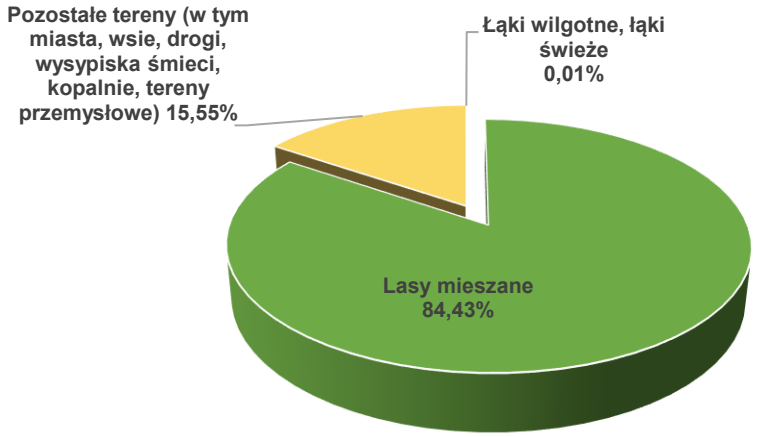

Rysunek 21. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Police-kanały PLH320015 (wg SDF)

Tabela 17. Obszar Natura 2000 Police-kanały PLH320063 – gatunki roślin i gatunki zwierząt

Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000					
1308	Mopek zachodni *Barbastella barbastellus*	C	B	C	**C**

[12] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Police-kanały PLH320015*

Kod	Nazwa gatunku	Ocena obszaru			
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1324	Nocek duży *Myotis myotis*	C	B	C	**B**

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Police – kanały PLH320015 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2020 r., poz. 3164). Pewne zmiany w tym dokumencie wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 października 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Police – kanały PLH320015 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2022 r., poz. 4374).

- **Dolina Dolnej Odry PLB320003**

Obszar o powierzchni ogólnej 61605,38 ha. Obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133).

Tabela 18. Zestawienie powierzchni obszaru Dolina Dolnej Odry PLB320003

Dolina Dolnej Odry PLB320003	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	61605,38	7101,02	775,15	3,3

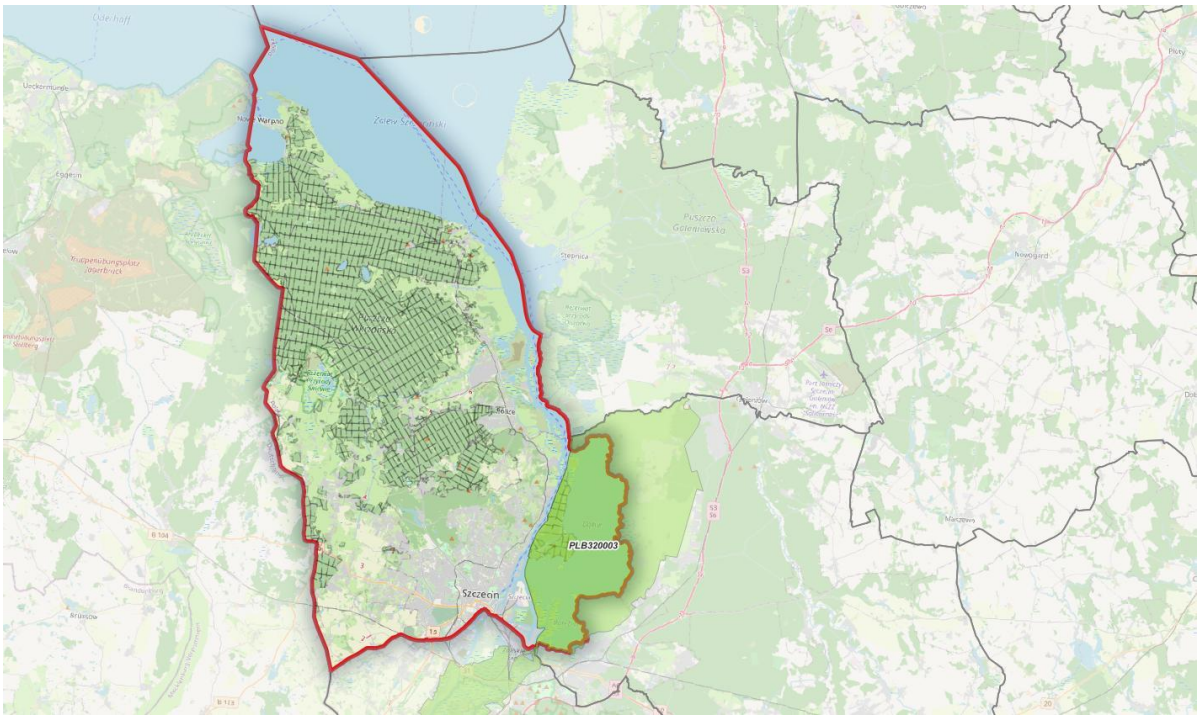

Rysunek 22. Położenie N-ctwa Trzebież na tle obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003

Udział gatunków rzeczywistych

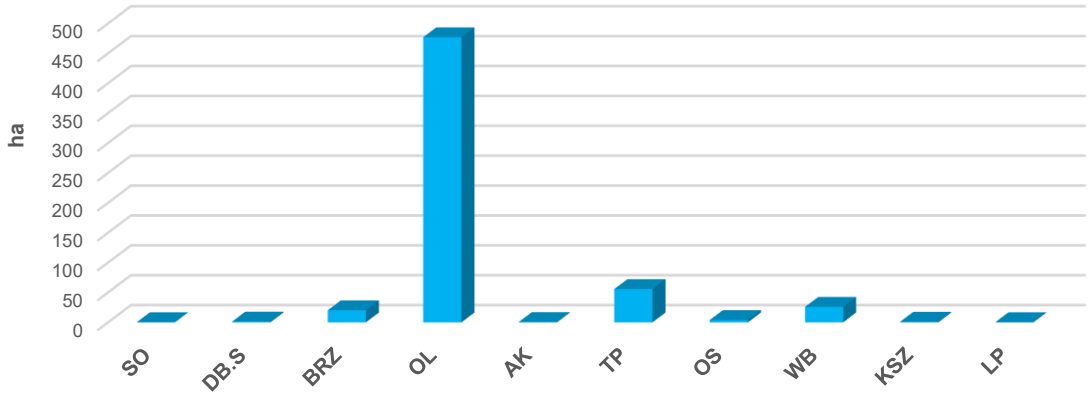

Rysunek 23. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320003

Struktura wiekowa

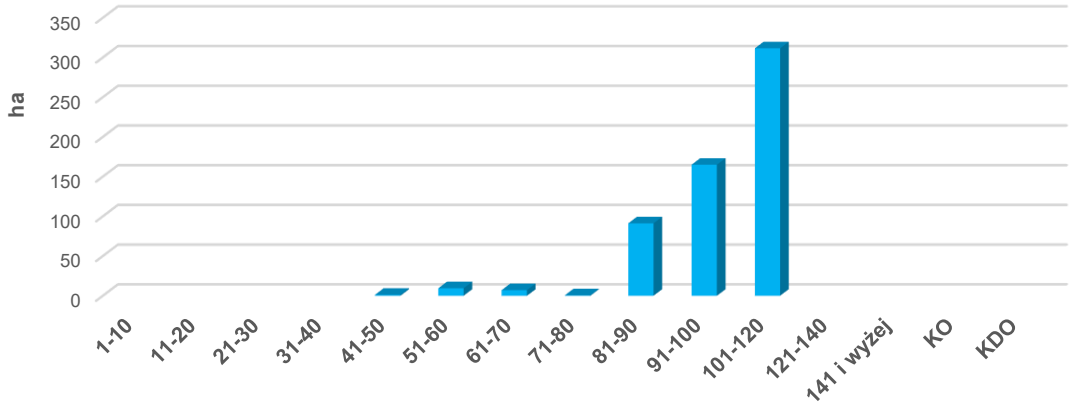

Rysunek 24. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320003

Ogólna charakterystyka obszaru

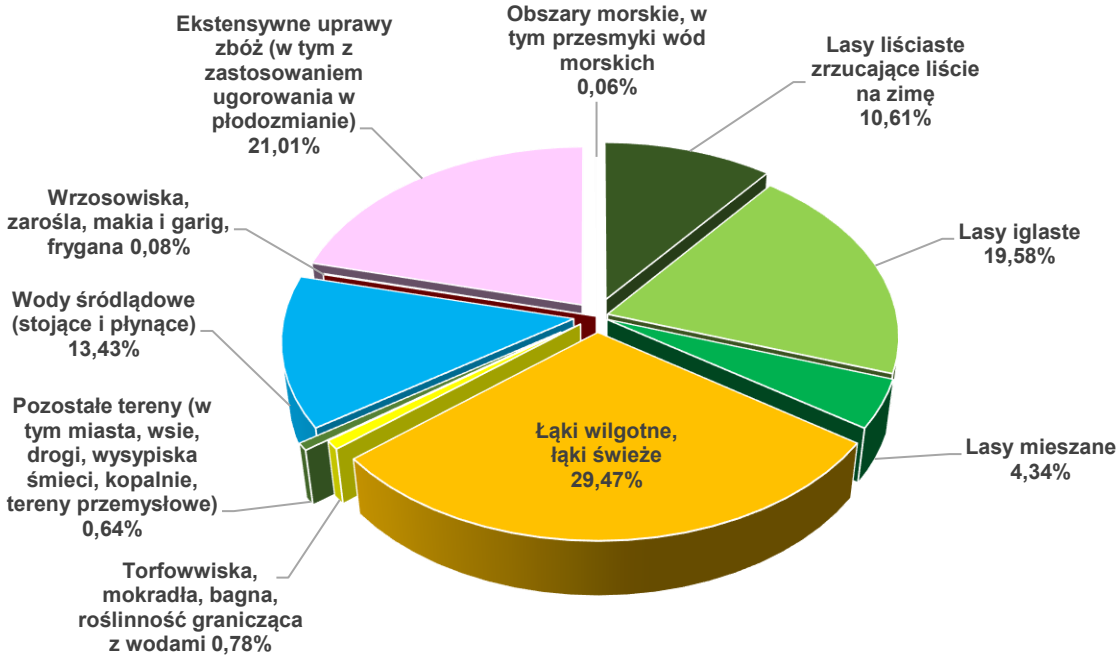

Rysunek 25. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 (wg SDF)

Opis obszaru[13]

Obszar obejmuje dolinę Odry pomiędzy Kostrzynem a Zalewem Szczecińskim wraz z Jeziorem Dąbie. Jezioro Dąbie jest płytkim, deltowym zbiornikiem (5600 ha, głęb. max. 4 m), o urozmaiconej

[13] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003, data aktualizacji: 2025-05*

linii brzegowej, zasilane zarówno przez wody opadowe i rzeczne, jak i przez wody morskie (zjawisko cofki). Zbiornik od nurtu Odry oddzielają wyspy: Czapli Ostrów, Sadlińskie Łąki, Mienia, Wielka Kępa, Radolin, Czarnołęka, Dębina, Kacza i Mewia. Z południowo-wschodnim brzegiem jeziora sąsiadują łąki i mokradła (Rokiciny, Sadlińskie i Trzebuskie Łęgi). Brzegi jeziora zajmuje szeroki pas szuwarów (głównie trzcinowych i oczeretów), za którymi wykształcają się ziołorośla nadrzeczne. Duże powierzchnie zajmują łęgi i zarośla wierzbowe. Wnętrza dużych wysp pokryte są olsami i łęgami jesionowo-olszowymi. W części ujściowej Odra posiada dwa główne rozgałęzienia - Odra Zachodnia i Odra Wschodnia od Szczecina zwana także Regalicą. Obszar położony pomiędzy głównymi odnogami (tzw. Międzyodrze) jest płaską równiną z licznymi jeziorkami i mniejszymi kanałami. Teren ten jest zabagniony, z okresowo zalewanymi łąkami i fragmentami nadrzecznych łęgów. Szczególne znaczenie dla ptaków posiada leżący poniżej miejscowości Cedynia fragment obszaru tzw. Rozlewisko Kostrzyneckie. W części środkowej i południowej ostoi włączono do niej część przylegających do doliny lasów o największym zagęszczeniu ptaków drapieżnych. Po stronie niemieckiej wzdłuż Odry rozciąga się Park Narodowy Dolina Dolnej Odry.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E06. Występują tu co najmniej 43 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Teren bardzo ważny szczególnie dla ptaków wodno-błotnych w okresie lęgowym, wędrówkowym i zimowiskowym.

Tabela 19. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym)

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000								
A294	Wodniczka *Acrocephalus paludicola*	r	2	4	B	B	B	**B**
A229	Zimorodek *Alcedo atthis*	r	40	60	C	C	C	**C**
A054	Rożeniec *Anas acuta*	c	8500	8500	C	B	C	**C**
A052	Cyraneczka *Anas crecca*	c	1160	2140	C	B	C	**C**
		r	3	5				
A050	Świstun *Anas penelope*	c	840	12400	C	B	C	**C**
A053	Krzyżówka *Anas platyrhynchos*	c	17300	17300	C	B	C	**C**
		w	10000	10500				
A051	Krakwa *Mareca strepera*	r	150	190	B	B	C	**B**
		c	500	1000				

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
A041	Gęś białoczelna *Anser albifrons*	c	32500	32500	B	C	C	**B**
		w	3000	4200				
A043	Gęgawa *Anser anser*	w	800	800	B	C	C	**B**
		c	4300	6500				
A039	Gęś zbożowa *Anser fabalis*	c	9000	25400	B	C	C	**B**
		w	37800	37800				
A222	Uszatka błotna *Asio flammeus*	r	1	1	C	B	C	**C**
A059	Głowienka *Aythya ferina*	c	5700	7500	B	C	C	**B**
		w	2230	2230				
		r	10	20				
A061	Czernica *Aythya fuligula*	c	10700	10700	B	C	C	**C**
		w	43300	43300				
		r	20	40				
A062	Ogorzałka *Aythya marila*	c	1850	4100	C	C	C	**C**
		w	800	800				
A021	Bąk *Botaurus stellaris*	r	39	39	C	B	C	**C**
A215	Puchacz *Bubo bubo*	r	2	3	C	B	C	**C**
A067	Gągoł *Bucephala clangula*	w	1830	1830	C	C	C	**C**
		c	3250	3400				
A197	Rybitwa czarna *Chlidonias niger*	r	120	140	B	B	C	**B**
A030	Bocian czarny *Ciconia nigra*	c	32	32	C	B	C	**C**
		r	6	6				
A081	Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*	r	65	75	C	B	C	**C**
A084	Błotniak łąkowy *Circus pygargus*	r	3	5	C	B	C	**C**
A122	Derkacz *Crex crex*	r	366	376	C	B	C	**C**
A038	Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*	c	430	2160	C	B	C	**C**
		w	875	875				
A036	Łabędź niemy *Cygnus olor*	c	200	1100	C	B	C	**C**
		r	90	100				
		w	700	700				

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
A027	Czapla biała *Egretta alba*	w	5	5	C	B	C	**C**
		c	500	500				
A103	Sokół wędrowny *Falco peregrinus*	r	2	2	C	C	C	**C**
A125	Łyska *Fulica atra*	c	9750	9750	C	B	C	**C**
		w	5100	5100				
A127	Żuraw *Grus grus*	c	16500	16500	C	B	C	**B**
		r	120	130				
A130	Ostrygojad *Haematopus ostralegus*	r	3	4	C	C	C	**C**
A075	Bielik *Haliaeetus albicilla*	w	70	70	B	B	C	**B**
		c	30	80				
		r	19	20				
A176	Mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*	r	2	3	C	C	C	**C**
A177	Mewa mała *Larus minutus*	c	1500	1500	C	C	C	**C**
A292	Brzęczka *Luscinia luscinioides*	r	700	800	C	C	C	**C**
A272	Podróżniczek *Luscinia svecica*	r	45	55	B	C	B	**B**
A068	Bielaczek *Mergus albellus*	w	920	920	C	B	C	**C**
		c	100	460				
A070	Nurogęś *Mergus merganser*	w	7000	7000	B	B	C	**B**
		c	650	1500				
A073	Kania czarna *Milvus migrans*	r	7	9	B	B	C	**B**
A074	Kania ruda *Milvus milvus*	r	25	30	B	B	C	**B**
A094	Rybołów *Pandion haliaetus*	r	1	1	C	B	C	**C**
A323	Wąsatka *Panurus biarmicus*	r	50	120	C	C	C	**C**
A072	Trzmielojad *Pernis apivorus*	r	10	11	C	B	C	**C**
A017	Kormoran czarny *Phalacrocorax carbo*	c	1500	3400	C	B	C	**C**
		w	1720	1720				
A151	Batalion *Philomachus pugnax*	c	50	150	C	B	C	**B**

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
A120	Zielonka *Porzana parva*	r	10	20	C	B	C	**C**
A119	Kropiatka *Porzana porzana*	r	30	40	C	B	C	**C**
A195	Rybitwa białoczelna *Sterna albifrons*	r	10	32	B	B	C	**B**
A193	Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*	r	80	200	C	B	C	**C**
A048	Ohar *Tadorna tadorna*	r	19	24	A	C	C	**B**
A166	Łęczak *Tringa glareola*	c	200	200	C	B	C	**C**
A142	Czajka *Vanellus vanellus*	c	7400	12000	C	B	C	**C**

* r – wydające potomstwo, c – przelotne, w - zimujące

Plan zadań ochronnych

Obszar Dolina Dolnej Odry PLB320003 posiada obowiązujący plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1934). Ostatnie zmiany w tym dokumencie wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 października 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 (Dz. Urz. Woj. Zach. 2022 r., poz. 4562).

- **Jezioro Świdwie PLB320006**

Obszar o powierzchni ogólnej 7196,24 ha. Obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133).

Tabela 20. Zestawienie powierzchni obszaru Jezioro Świdwie PLB320006

Jezioro Świdwie PLB320006	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	7196,24	7196,24	3837,13	16,3

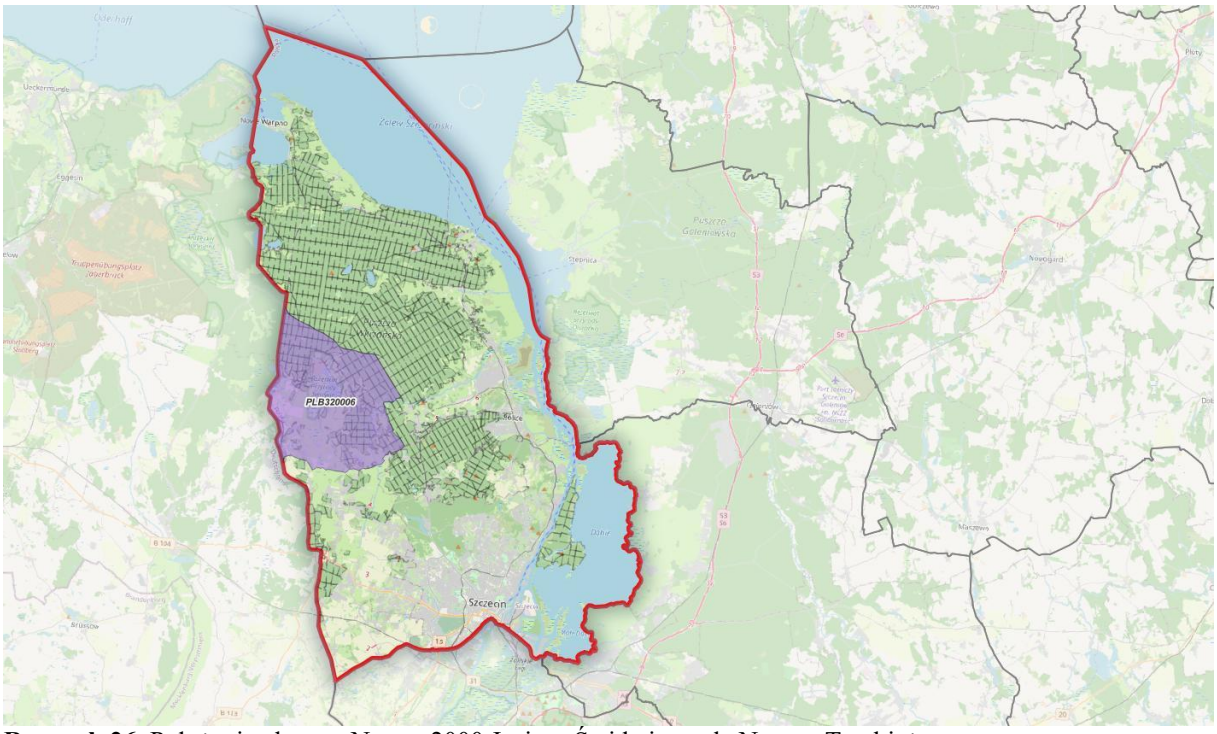

Rysunek 26. Położenie obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie na tle N-ctwa Trzebież

Udział gatunków rzeczywistych

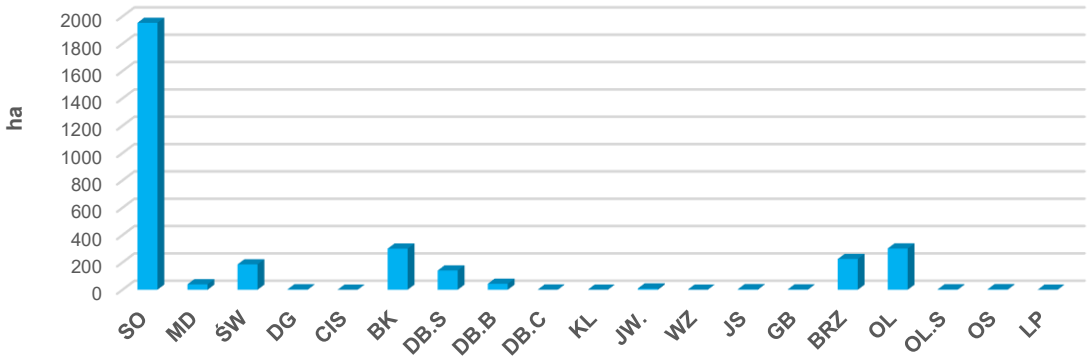

Rysunek 27. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320006

Struktura wiekowa

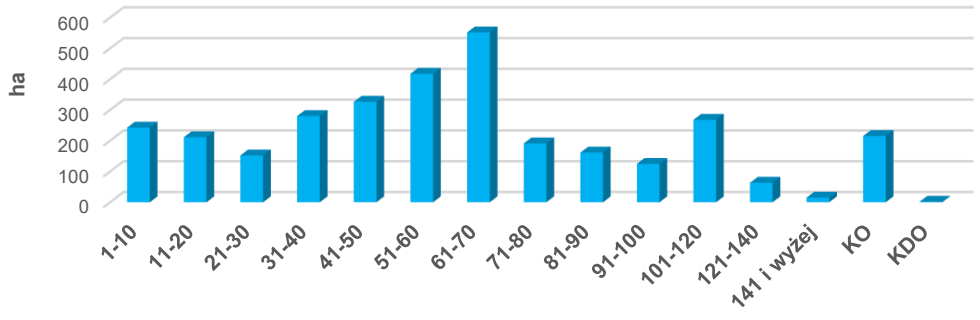

Rysunek 28. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320006

Ogólna charakterystyka obszaru

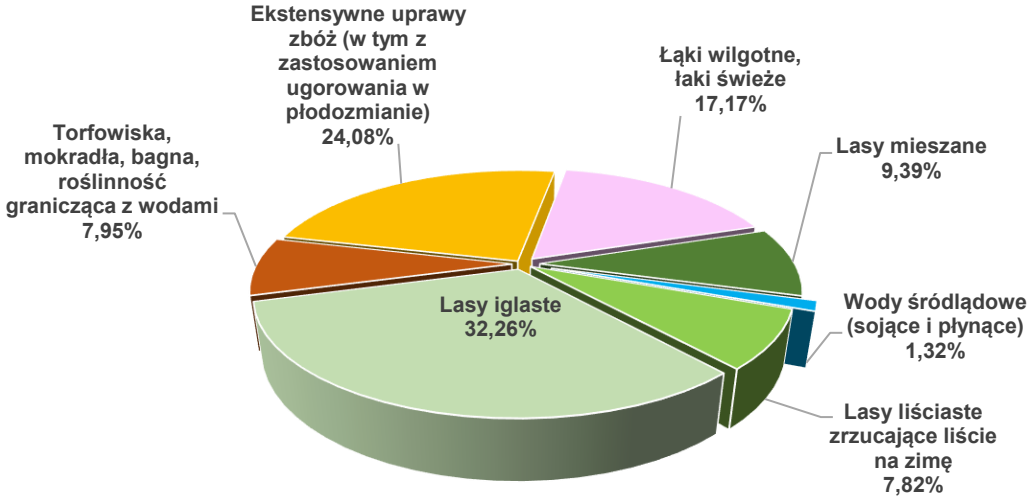

Rysunek 29. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 (wg SDF)

Opis obszaru[14]

Ostoja znajduje się przy granicy polsko – niemieckiej i obejmuje południowy fragment Puszczy Wkrzańskiej. Centralnie położone Jezioro Świdwie to eutroficzny, wypłycony akwen wodny, zarastający roślinnością szuwarową, z charakterystyczną mozaiką siedlisk w jego otoczeniu (łąki i nieużytki, szuwary trzcinowe i turzycowe, olsy). Pozostałą część ostoi stanowią lasy i bory Puszczy Wkrzańskiej (bory sosnowe, bagienne, buczyny i olsy) oraz rozległe, poprzecinane rowami melioracyjnymi grunty rolne w mozaice z niewielkimi zadrzewieniami śródpolnymi, małymi zbiornikami wodnymi i zabagnionymi nieckami.

Obszar – jako Ostoja Świdwie PLB004, został zakwalifikowany do międzynarodowej sieci obszarów IBA (*Important Bird Areas*), spełniając kryteria B1i, B3, C2 oraz C6. Wraz z sąsiednimi OSO

[14] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006; data aktualizacji: 2025-02*

(Ueckermünder Heide DE2350401 i Ostoją Wkrzańską PLB320014) stanowi funkcjonalny element sieci zróżnicowanej mozaiki siedlisk, zabezpieczającej odpowiednie biotopy o charakterze lęgowym, żerowiskowym i odpoczynkowym dla gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. Część ostoi objęta jest ochroną jako rezerwat przyrody „Świdwie", który stanowi obszar wodno-błotny wyznaczony do ochrony w ramach Konwencji Ramsarskiej.

Tabela 21. Obszar Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym)

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000								
A051	Krakwa *Mareca strepera*	r	30	40	C	B	C	**C**
A041	Gęś białoczelna *Anser albifrons*	c	500	4000	C	C	C	**C**
A043	Gęgawa *Anser anser*	r	100	130	C	B	C	**C**
A039	Gęś zbożowa *Anser fabalis*	c	500	4000	C	C	C	**C**
A089	Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*	r	1	1	C	C	C	**C**
A197	Rybitwa czarna *Chlidonias niger*	r	3	7	C	B	C	**C**
A030	Bocian czarny *Ciconia nigra*	r	1	2	C	C	C	**C**
A153	Kszyk *Gallinago gallinago*	r	20	60	C	C	C	**C**
A127	Żuraw *Grus grus*	r	70	90	C	B	C	**C**
		c	250	1000				
A075	Bielik *Haliaeetus albicilla*	r	1	3	C	C	C	**C**
A272	Podróżniczek *Luscinia svecica*	r	50	70	B	A	C	**B**
A073	Kania czarna *Milvus migrans*	r	2	4	C	C	C	**C**
A074	Kania ruda *Milvus milvus*	r	4	5	C	C	C	**C**
A094	Rybołów *Pandion haliaetus*	r	1	1	C	C	C	**C**
A006	Perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*	r	16	26	C	C	C	**C**

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
A120	Zielonka *Porzana parva*	r	25	40	B	A	C	**B**
A119	Kropiatka *Porzana porzana*	r	10	30	C	B	C	**C**
A118	Wodnik *Rallus aquaticus*	r	250	350	B	B	C	**B**

* r – wydające potomstwo, c – przelotne, w - zimujące

Plan zadań ochronnych

Obszar Jezioro Świdwie PLB320006 posiada obowiązujący plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1924). Ostatnie zmiany w tym dokumencie wprowadza Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 kwietnia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 (Dz. Urz. Woj. Zach. 2017 r., poz. 1515).

- **Zalew Szczeciński PLB320009**

Obszar o powierzchni ogólnej 47164,57 ha. Obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133).

Tabela 22. Zestawienie powierzchni obszaru Zalew Szczeciński PLB320009

Zalew Szczeciński PLB320009	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	47164,57	16804,46	1606,27	6,8

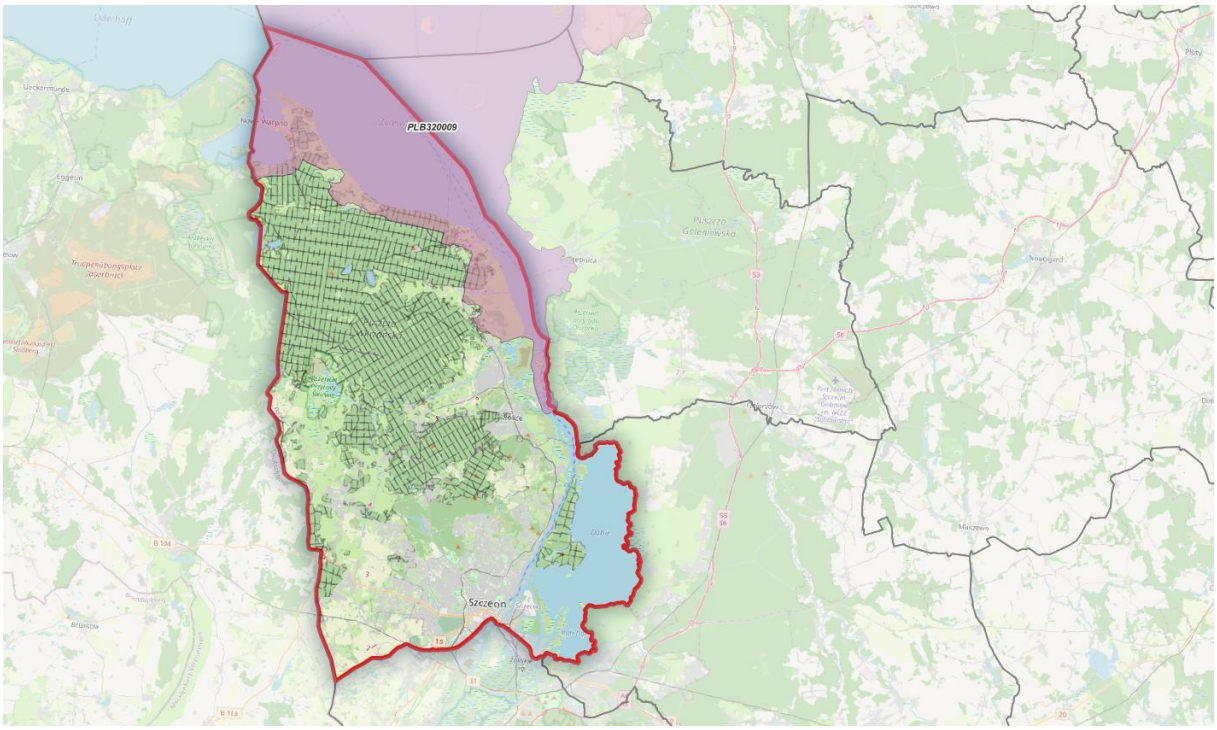

Rysunek 30. Położenie N-ctwa trzebież na tle obszaru Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009

Udział gatunków rzeczywistych

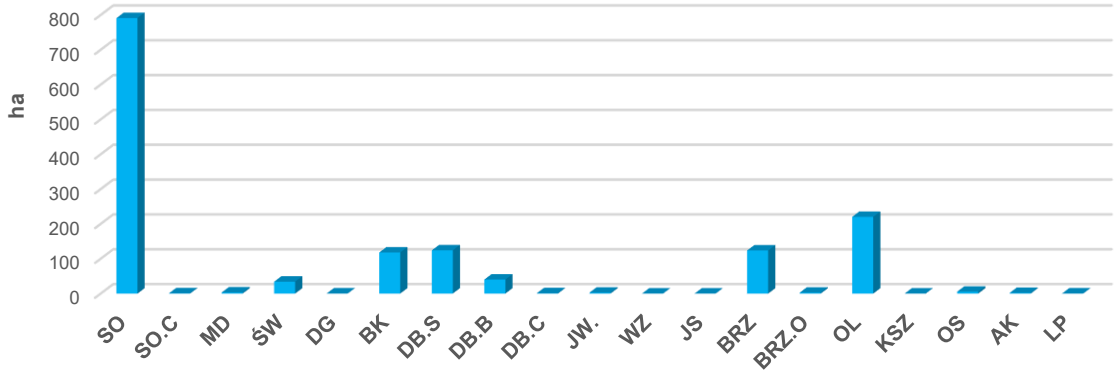

Rysunek 31. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320009

Struktura wiekowa

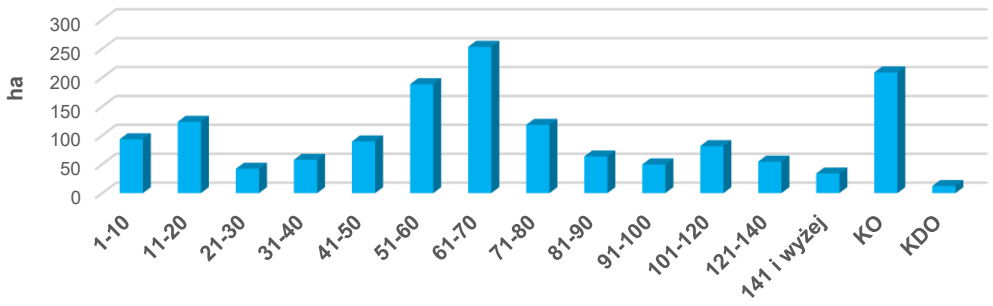

Rysunek 32. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320009

Ogólna charakterystyka obszaru

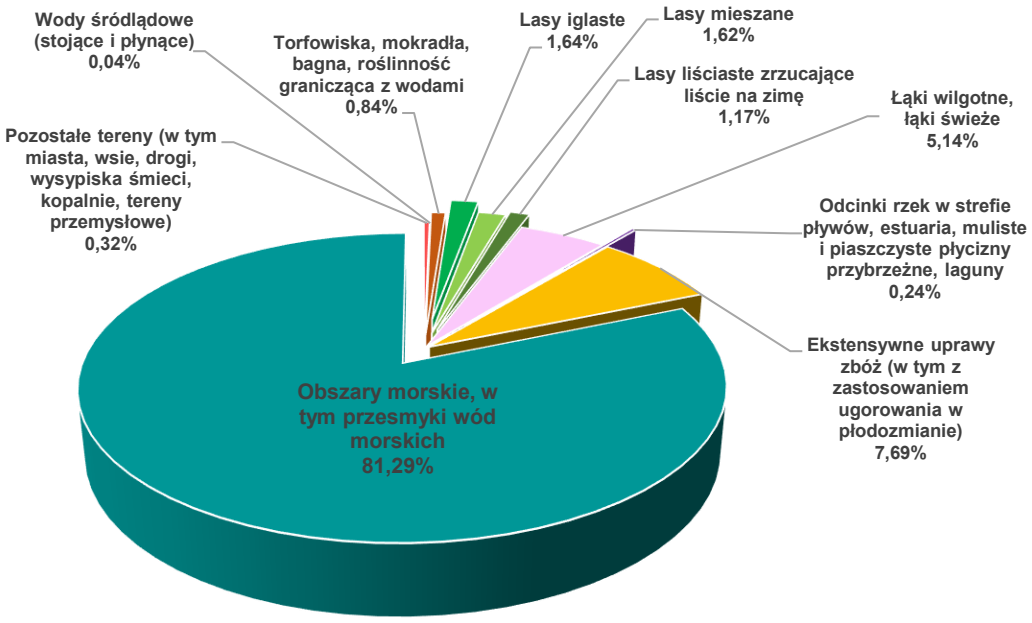

Rysunek 33. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 (wg SDF)

Opis obszaru[15]

Ostoja obejmuje polską część Zalewu Szczecińskiego. Jest to zbiornik płytki (średnia głębokość 2-3 m), bardzo żyzny, o niezwykle wysokim zagęszczeniu organizmów bentosowych i bogatym rybostanie. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E02. Występuje tu co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie wędrówek i zimą.

[15] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009; data aktualizacji: 2025-06*

Tabela 23. Obszar Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym)

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000								
A298	Trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*	r	350	400	C	C	C	**C**
A056	Płaskonos *Anas clypeata*	r	10	15	C	C	C	**C**
A055	Cyranka *Anas querquedula*	r	25	35	C	C	C	**C**
A051	Krakwa *Mareca strepera*	r	35	40	C	C	C	**C**
A043	Gęgawa *Anser anser*	r	22	25	C	B	C	**C**
A039	Gęś zbożowa *Anser fabalis*	c	3000	8000	C	C	C	**C**
		w	4000	4000				
A059	Głowienka *Aythya ferina*	w	3000	3000	C	B	C	**C**
		c	3000	5000				
A061	Czernica *Aythya fuligula*	w	22000	22000	B	B	C	**B**
		c	20	20				
A062	Ogorzałka *Aythya marila*	w	54000	54000	A	B	C	**A**
		c	50	50				
A067	Gągoł *Bucephala clangula*	r	15	17	B	B	C	**B**
		w	2500	2500				
		c	3000	10000				
A137	Sieweczka obrożna *Charadrius hiaticula*	r	4	6	C	B	C	**C**
A197	Rybitwa czarna *Chlidonias niger*	c	1000	5000	B	B	C	**B**
A122	Derkacz *Crex crex*	r	43	45	C	B	C	**C**
A038	Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*	w	100	250	B	B	C	**B**
		c	200	600				
A125	Łyska *Fulica atra*	c	10000	10000	C	B	C	**C**
		w	11500	11500				
		r	22	30				
A075	Bielik *Haliaeetus albicilla*	w	60	100	B	B	C	**B**
		r	6	8				
A184	Mewa srebrzysta *Larus argentatus*	c	5000	7000	C	C	C	**C**

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
A177	Mewa mała *Larus minutus*	c	2000	5000	C	C	C	**C**
A292	Brzęczka *Locustella luscinioides*	r	120	140	C	C	C	**C**
A272	Podróżniczek *Luscinia svecica*	r	12	15	C	C	C	**C**
A068	Bielaczek *Mergus albellus*	c	3000	35000	A	B	C	**A**
		w	3000	35000				
A070	Nurogęś *Mergus merganser*	c	30	30	A	B	C	**A**
		w	30000	30000				
A073	Kania czarna *Milvus migrans*	r	1	3	C	B	C	**C**
A074	Kania ruda *Milvus milvus*	r	2	5	C	B	C	**C**
A323	Wąsatka *Panurus biarmicus*	r	30	50	C	C	C	**C**
A017	Kormoran czarny *Phalacrocorax carbo*	c	8000	10000	C	B	C	**C**
		w	14000	14000				
A140	Siewka złota *Pluvialis apricaria*	c	2000	3000	B	C	C	**B**
A005	Perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*	c	2000	3700	C	B	C	**C**
		r	300	310				
A119	Kropiatka *Porzana porzana*	r	9	12	C	B	C	**C**
A048	Ohar *Tadorna tadorna*	r	15	22	B	B	B	**B**
A142	Czajka *Vanellus vanellus*	c	3000	6000	C	C	C	**C**

* r – wydające potomstwo, c – przelotne, w - zimujące

Plan zadań ochronnych:

Obszar nie posiada obowiązującego planu zadań ochronnych.

- **Ostoja Wkrzańska PLB320014**

Obszar o powierzchni ogólnej 14575,73 ha. Obowiązującym aktem prawnym w sprawie obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2011 r. Nr 25, poz. 133).

Tabela 24. Zestawienie powierzchni obszaru Ostoja Wkrzańska PLB320014

Ostoja Wkrzańska PLB320014	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	14575,73	14575,73	13499,34	57,5

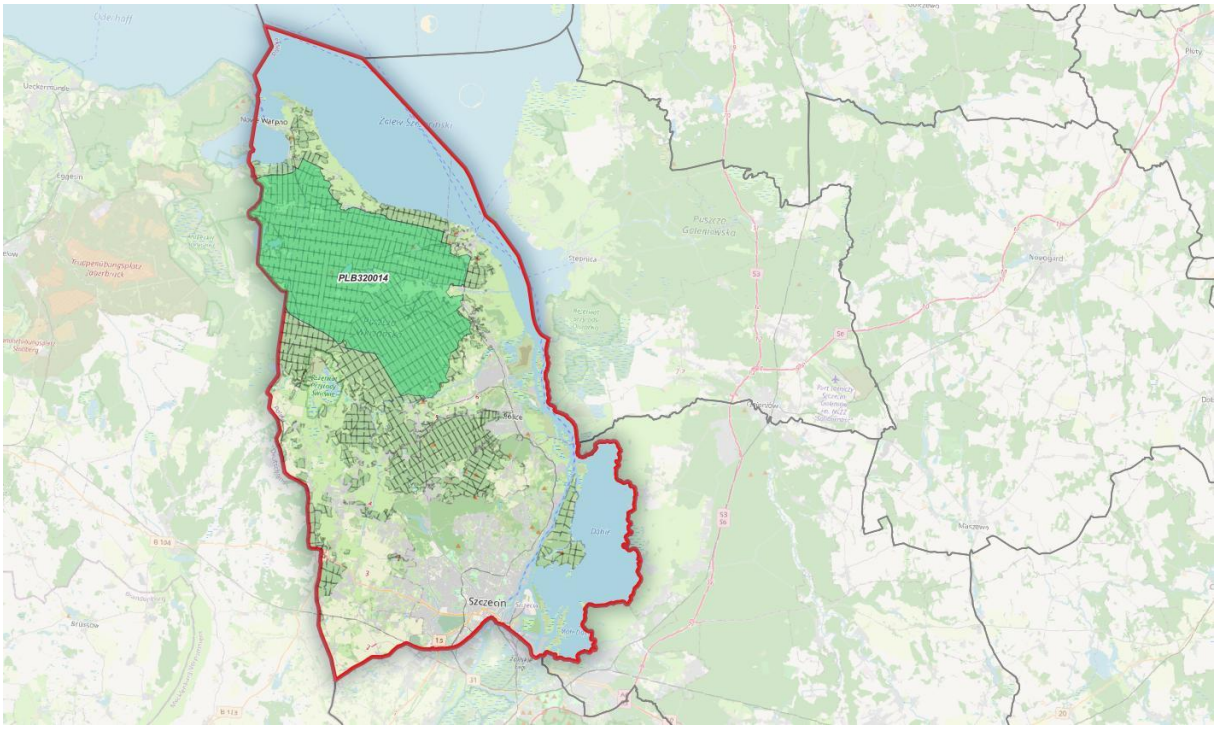

Rysunek 34. Położenie obszaru Natura 2000 Ostoja Wkrzańska na tle N-ctwa Trzebież

Udział gatunków rzeczywistych

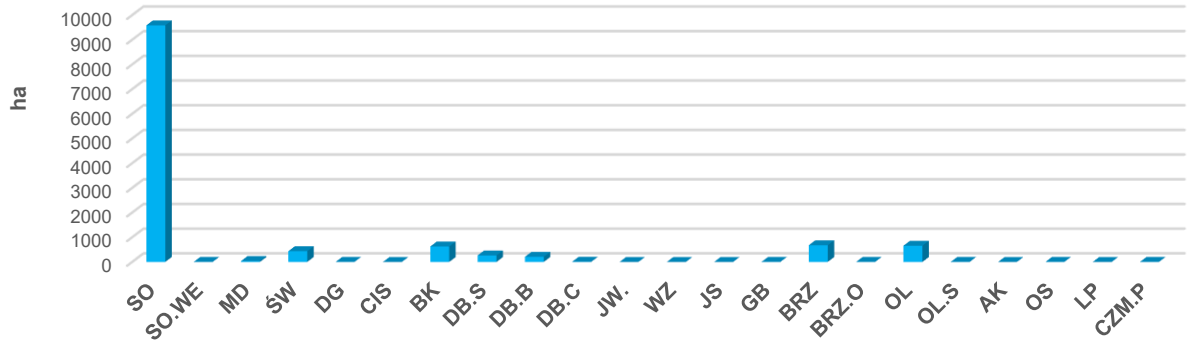

Rysunek 35. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320014

Struktura wiekowa

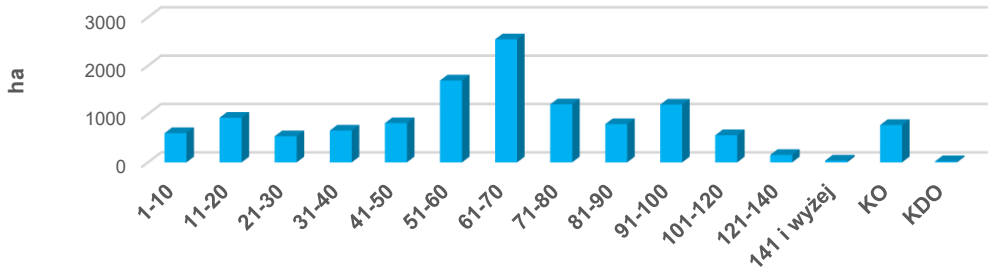

Rysunek 36. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320014

Ogólna charakterystyka obszaru

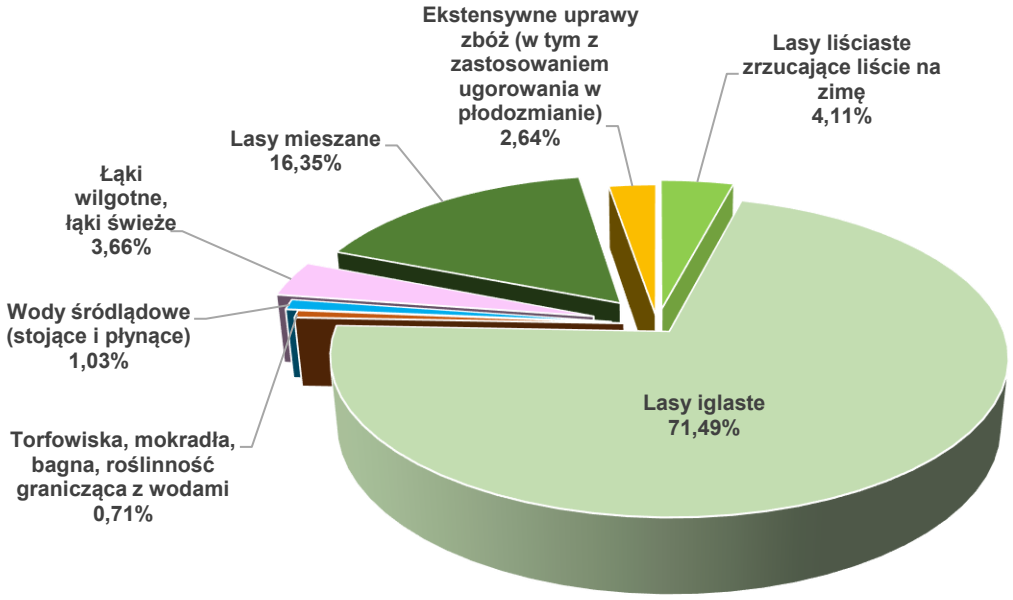

Rysunek 37. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Wkrzańska PLB320014 (wg SDF)

Opis obszaru[16]

Ostoja obejmuje zasięgiem około 1/3 kompleksu leśnego rozmieszczonego po obu stronach granicy państwa polskiego z Niemcami, na zachód od Szczecina i od ujściowego odcinka Odry. Stanowi mozaikę siedlisk – występują tu nieduże rzeczki zbiorniki wodne, zeutrofizowane i zarośnięte szuwarami jeziora, rozległe torfowiska niskie, torfowiska wysokie, łąki i pastwiska, grunty porolne, olsy, lasy i bory. Większa część obszaru Puszczy Wkrzańskiej (głównie siedliska borowe i olsowe) znajduje się na terenie równiny pokrytej wydmami. Jedynie jej południowo-wschodnią część (żyzne buczyny) stanowią wysokie wzgórza morenowe (Wzgórza Warszewskie).

[16] *Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Wkrzańska PLB320014; data aktualizacji: 2025-02*

W ostoi występuje co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.

Tabela 25. Obszar Natura 2000 Ostoja Wkrzańska PLB320014 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym)

Kod	Nazwa gatunku	Populacja w obszarze			Ocena obszaru			
		Typ*	Wielkość		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			min	maks				
Gatunki stanowiące przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000								
A122	Derkacz *Crex crex*	r	25	30	C	B	C	**C**
A075	Bielik *Haliaeetus albicilla*	r	5	7	C	C	C	**C**
A073	Kania czarna *Milvus migrans*	r	1	3	C	B	C	**C**
A074	Kania ruda *Milvus milvus*	r	10	14	B	B	C	**B**
A094	Rybołów *Pandion haliaetus*	r	1	2	C	B	C	**C**

* r – wydające potomstwo

Plan zadań ochronnych:

Obszar nie posiada obowiązującego planu zadań ochronnych.

4.3. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież znajduje się 8 uznanych pomników przyrody (pojedyncze drzewa, grupa drzew).

Tabela 26. Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież

Lp.	Nazwa pomnika Akt prawny	Położenie			Opis pomnika	
		Adres leśny	Gmina	Działka ewidencyjna	Rodzaj (gatunek)	Uwagi
1.	Zarządzenie Nr 46/89 Wojewody Szczecińskiego z dnia 18.08.1989 r.	Leśnictwo Pienice Oddz.: 123d	Nowe Warpno	123	Dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*	Rozporządzenie Nr 2/99 Wojewody Zach. z dnia

Lp.	Nazwa pomnika Akt prawny	Położenie			Opis pomnika	
		Adres leśny	Gmina	Działka ewidencyjna	Rodzaj (gatunek)	Uwagi
	(D. Urz. Woj. Szczecińskiego z 1989 r. Nr 18, poz. 208)					30.03.1999 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 1999 r. Nr 7, poz. 71)
2.	Uchwała Nr XXXI/228/05 RM w Policach z dnia 30.03.2005 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2005 r. Nr 44, poz. 1044)	Leśnictwo Drogoradz Oddz.: 464d	Police	464	Buk zwyczajny *Fagus sylvatica* Sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*	Grupa drzew – sosna i buk zrośnięte ze sobą
3.		Leśnictwo Gunice Oddz.: 632c	Police	632	Buk zwyczajny *Fagus sylvatica*	-
4.		Leśnictwo Tanowo Oddz.: 811i	Police	811	Dąb *Quercus sp.* z bluszczem pospolitym *Hedera helix*	-
5.	**„Wiktor", „Barnim"** Uchwała Nr XIV/136/2015 RM w Policach z dnia 22.12.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 455)	Leśnictwo Gunice Oddz.: 631g	Police	631	Buk zwyczajny *Fagus sylvatica*	„Wiktor"
6.		Leśnictwo Gunice Oddz.: 651l		651	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	„Barnim"
7.	Uchwała Nr IX/053/2015 RM w Nowym Warpnie z dnia 30.09.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2015 r., poz. 4173)	Leśnictwo Mazańczyce Oddz.: 228a	Nowe Warpno	228	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	-
8.	Uchwała Nr IX/054/2015 RM w Nowym Warpnie z dnia 30.09.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2015 r., poz. 4174)	Leśnictwo Myślibórz Oddz.: 215h	Nowe Warpno	215	Sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*	-

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajduje się 45 pomników przyrody. Są to pojedyncze drzewa, głazy narzutowe, grupy drzew, grupa krzewów, aleja drzew oraz wysepka torfowa wraz z otaczającym ją śródpolnym oczkiem wodnym o pow. 0,60 ha[17].

[17] https://geoserwis.gdos.gov.pl
https://crfop.gdos.gov.pl

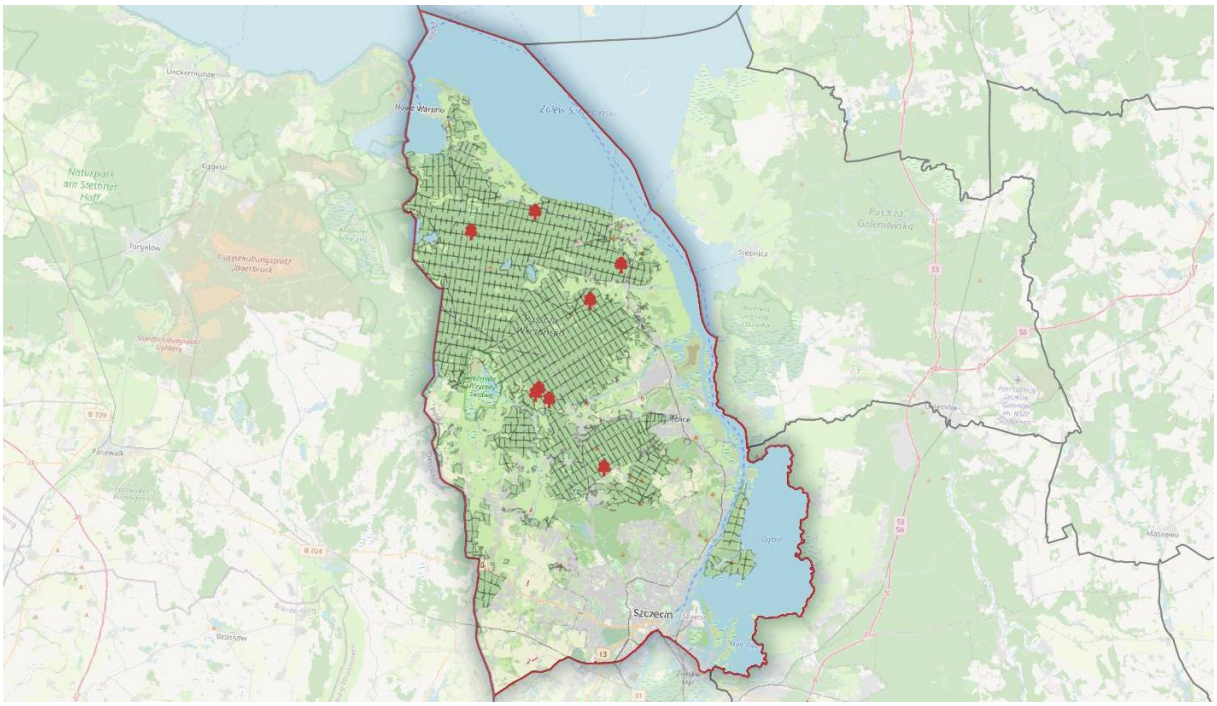

Rysunek 38. Położenie pomników przyrody na gruntach N-ctwa Trzebież

4.4. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska , wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania[18].

Na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa Trzebież nie ustanowiono użytków ekologicznych. Do objęcia ochroną w formie użytków ekologicznego na gruntach N-ctwa zaproponowano obiekt z tzw. Shadow List o nazwie „Jezioro Piski koło Karpina".

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajduję się 8 użytków ekologicznych:

- UE „Ptasi Zakątek" bagno o pow. 0,38 ha położony w gminie Dobra (powiat policki);
- UE „Półwysep Podgrodzie" siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków o pow. 26,08 ha położony w gminie Nowe Warpno (powiat policki);
- UE „Łysa Wyspa" siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków o pow. 8,09 ha położony w gminie Nowe Warpno (powiat policki);
- UE „Stawek na Gumieńcach" śródleśne oczko wodne o pow. 1,89 ha położony w gminie Szczecin (powiat Szczecin);
- UE „Stawek przy ul. Śródleśnej" bagno o pow. 2,56 ha położony w gminie Szczecin (powiat Szczecin);

[18] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz. 13)

- UE „Dolina Strumienia Żabiniec” siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków o pow. 5,06 ha położony w gminie Szczecin (powiat Szczecin);
- UE „Dolina Strumieni Skolwinki, Stołczynki i Żółwinki” siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków o pow. 42,76 ha położony w gminie Szczecin (powiat Szczecin);
- UE „Dolina Strumienia Grzęziniec” siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków o pow. 51,16 ha położony w gminie Szczecin (powiat Szczecin).

4.5. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Trzebież ustanowiono jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

- **ZPK „Dębina”**

Obiekt ustanowiony Rozporządzeniem Nr 14/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy obszaru położonego w mieście Szczecinie (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2002 r. Nr 52, poz. 1127). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XLIII/1205/22 Rady Miasta Szczecin z dnia 18 października 2022 r. w sprawie ustanowienia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2022 r., poz. 4583).

ZPK „Dębina” obejmuje obszar o powierzchni 539,89 ha położony na terenie gminy Szczecin (powiat Szczecin, województwo zachodniopomorskie). Jest to unikatowy obszar położony na dużej odrzańskiej wyspie, pomiędzy głównym korytem Odry a jeziorem Dąbie.

Został utworzony w celu ochrony cennego ekosystemu, mającego szczególne znaczenie dla ochrony rzadkich gatunków roślin oraz ginących i zagrożonych wyginięciem gatunków ptaków drapieżnych, dla których wyspa jest lęgowiskiem.

Tabela 27. Zestawienie powierzchni ZPK „Dębina”

ZPK „Dębina”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Trzebież	539,89	539,89	425,45	1,8

Na obszarze ZPK „Dębina” zabrania się:

1) niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obszaru;
2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3) uszkadzania i zanieczyszczania gleby;

4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
6) wylewania gnojowicy;
7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
10) umieszczania tablic reklamowych.

Wskazania ochronne:

- utrzymać istniejące stosunki wodne;
- chronić przed zanieczyszczeniem;
- prowadzenie gospodarki leśnej - poza wyznaczonymi ostojami zwierząt oraz siedliskami chronionymi.

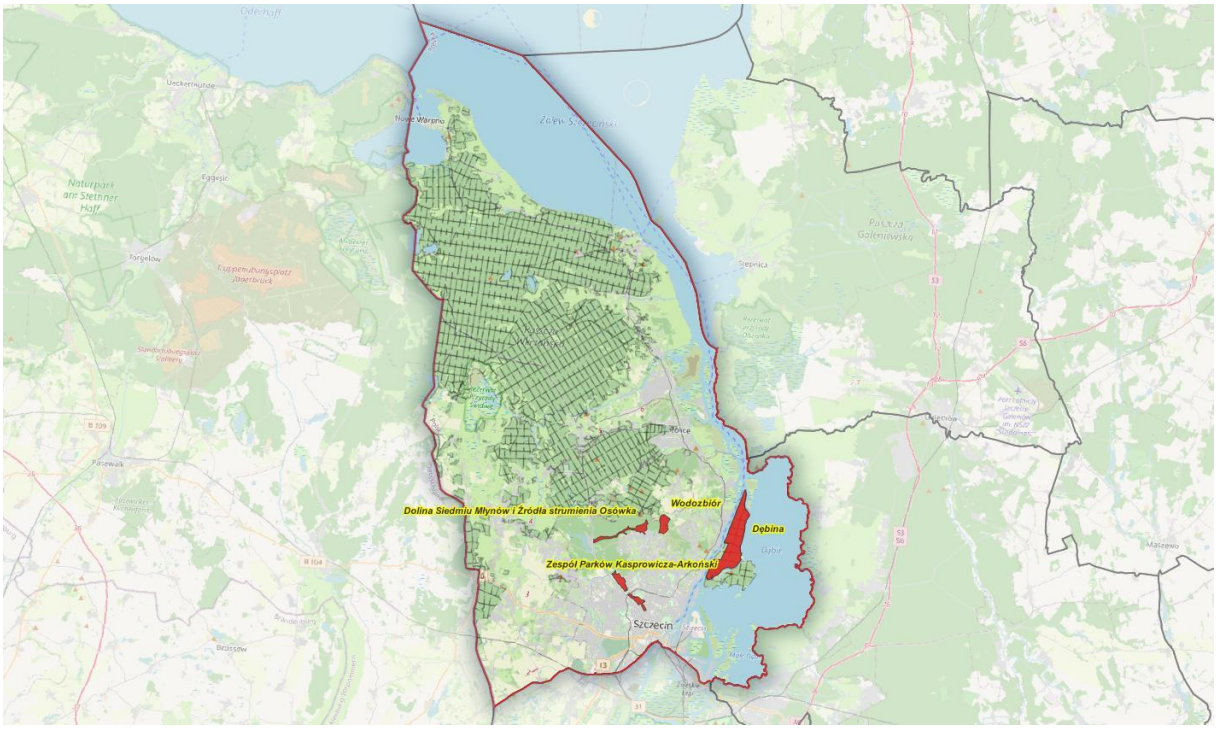

Rysunek 39. Położenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na tle N-ctwa Trzebież

4.6. Chronione oraz lokalnie cenne gatunki

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na

terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej[19].

Rysunek 40. Kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium* (*Fot. M. Małecka*)

Tabela 28. Zestawienie lokalnie cennych i chronionych gatunków występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Trzebież

Grupa systematyczna	Liczba stwierdzonych gatunków	Podlegające ochronie ścisłej	Podlegające ochronie częściowej	Gatunki z czerwonej księgi lub czerwonej listy	Gatunki z Załącznika II lub IV DS, Załącznika I DP
Rośliny	42	8	34	10	-
Grzyby	3	-	2	2	-
Bezkręgowce	1	-	1	1	-
Ryby	-	-	-	-	-

[19] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz. 13)

Grupa systematyczna	Liczba stwierdzonych gatunków	Podlegające ochronie ścisłej	Podlegające ochronie częściowej	Gatunki z czerwonej księgi lub czerwonej listy	Gatunki z Załącznika II lub IV DS, Załącznika I DP
Płazy	11	5	6	1	2
Gady	5	1	4	-	-
Ptaki	19	19	-	4	17
Ssaki	5	-	5	-	1

DS – Dyrektywa Siedliskowa
DP – Dyrektywa Ptasia

a) Rośliny naczyniowe, mchy i wątrobowce

Listę gatunków podlegających ochronie zawiera Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz.1409). Określając listę gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2025/2026), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Trzebież, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzebież (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2017 r.), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa.

Tabela 29. Wykaz chronionych roślin stwierdzonych i występujących pospolicie na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba znanych stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PL	Listy regionalne		Nie podlega odstępstwom*	Źródło informacji
							Pom. Zach.			
Wątrobowce										
1.	Nowelia krzywolistna	*Nowellia curvifolia*	OC	Bory, bory mieszane.	6					2
2.	Rzęsiak pospolity	*Ptilidium ciliare*	OC	Bory, bory mieszane.	5					1 2
Mchy										
1.	Bielistka siwa	*Leucobryum glaucum*	OC	Bory, bory mieszane, lasy, lasy mieszane, wilgotne łąki	pospolity					1
2.	Błotniszek wełnisty	*Helodium blandowii*	OS	Torfowiskach niskie i przejściowe, źródliska, olsy.	1					1
3.	Brodawkowiec czysty	*Pseudoscleropodium purum*	OC	Bory, bory mieszane, lasy, lasy mieszane	pospolity					1 2
4.	Fałdownik nastroszony	*Rhytidiadelphus squarrosus*	OC	Lasy, wilgotne łąki.	5					2
5.	Gajnik lśniący	*Hyocomium splendens*	OC	Bory, bory mieszane	pospolity					1
6.	Mokradłoszka zaostrzona	*Calliergonella cuspidata*	OC	Wilgotne lasy, torfowiska, łaki.	2					2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba znanych stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PL	Listy regionalne		Nie podlega odstępstwom*	Źródło informacji
							Pom. Zach.			
7.	Mszar krokiewkowaty	*Paludella squarrosa*	OS	Torfowiska niskie i przejściowe, wilgotne łąki.	1					1
8.	Piórosz pierzasty	*Ptilium crista-castrensis*	OC	Bory, bory bagienne.	1					2
9.	Płonnik pospolity	*Polytrichum commune*	OC	Lasy, łąki, torfowiska.	pospolity					1 2
10.	Rokietnik pospolity	*Pleurozium schreberi*	OC	Bory, bory mieszane,olsy.	pospolity					1 2
11.	Torfowiec błotny	*Sphagnum palustre*	OC	Torfowiska niskie i przejściowe, bory i lasy bagienne, olsy.	2					2
12.	Torfowiec frędzlowaty	*Sphagnum fimbriatum*	OC	Torfowiska, bory bagienne, olsy.	2					2
13.	Torfowiec kończysty	*Sphagnum fallax*	OC	Torfowiska (wysokie, przejściowe, niskie).	2					2
14.	Torfowiec nastroszony	*Sphagnum squarrosum*	OC	Torfowiska wysokie, przejściowe i niskie.	1					1
15.	Torfowiec ostrolistny	*Sphagnum capillifolium*	OC	Torfowiska niskie i przejściowe, wilgotne bory.	1					2
16.	Torfowiec rodzaj	*Sphagnum spp.*	OC	Torfowiska wysokie, przejściowe i niskie.	50					1
17.	Widłoząb kędzierzawy	*Dicranum polysetum*	OC	Bory, bory mieszane	pospolity					1 2
18.	Widłoząb miotlasty	*Dicranum scoparium*	OC	Bory, bory mieszane, torfowiska.	pospolity					1 2
Paprotniki										
1.	Długosz królewski	*Osmunda regalis*	OS	Bory bagienne, lasy bagienne, olsy, torfowiska, brzegi jezior i rowów.	11	VU	V			1
2.	Nasięźrzał pospolity	*Ophioglossum vulgatum*	OS	Wilgotne łąki, śródleśne polany.	1	VU	V			2
3.	Widłak jałowcowaty	*Lycopodium annotinum*	OC	Bory i lasy bagienne, torfowiska.	1	NT				1
Rośliny nasienne										
1.	Bagnica torfowa	*Scheuchzeria palustris*	OS	Torfowiska wysokie, torfowiska przejściowe, bory bagienne.	2	VU	V			1
2.	Bagno zwyczajne	*Ledum palustre*	OC	Wilgotne bory i lasy sosnowe, torfowiska, bory bagienne.	29					1
3.	Bażyna czarna	*Empetrum nigrum*	OC	Zbiorowiska leśne z sosną zwyczajną i brzozami, zarówno w kompleksach borów na ubogich glebach jak i na glebach torfowych w borach	1		R			1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba znanych stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PL	Listy regionalne	Nie podlega odstępstwom*	Źródło informacji
							Pom. Zach.		
				i brzezinach bagiennych.					
4.	Cebulica dwulistna	*Scilla bifolia*	OC	Lasy liściaste i mieszane, zarośla, wilgotne łąki.	1				1
5.	Centuria pospolita	*Centaurium erythraea*	OC	Łąki i pastwiska, widne polany i nasłonecznione stoki wzgórz, na odłogach i polach, na zrębach.	1				1
6.	Cis pospolity	*Taxus baccata*	OC	Lasy, lasy mieszane.	1		R		1
7.	Jarząb brekinia	*Sorbus torminalis*	OS	Lasy, lasy mieszane.	4	NT	R		1
8.	Kocanki piaskowe	*Helichrysum arenarium*	OC	Murawy napiaskowe, murawy kserotermiczne, świetliste zarośla, dąbrowy i bory, również na odłogach, nieużytkach i przydrożach.	3				1 2
9.	Kruszczyk szerokolistny	*Epipactis helleborine*	OC	Lasy wilgotne, lasy łęgowe, olsy, również na siedliskach kwaśnych i ubogich (bory, bory mieszane), w zaroślach, na łąkach i wydmach.	1				2
10.	Kukułka krwista	*Dactylorhiza incarnata*	OC	Lasy łęgowe, olsy, torfowiska, podmokłe łąki.	3	NT			2
11.	Kukułka krwista żółtawa	*Dactylorhiza incarnata subsp. ochroleuca*	OC	Torfowiska, obrzeża zarastających jezior.	1	EN			1
12.	Kukułka plamista	*Dactylorhiza maculata*	OC	Lasy łęgowe, olsy, torfowiska, podmokłe łąki.	3		V		1
13.	Kukułka szerokolistna	*Dactylorhiza majalis*	OC	Wilgotne łąki, torfowiska.	1	NT			2
14.	Naparstnica zwyczajna	*Digitalis grandiflora*	OC	Świetliste lasy.	3				1
15.	Rokitnik zwyczajny	*Hippophae rhamnoides*	OC	Brzegi rzek, terasy nadrzeczne, także w wyschniętych korytach, na terenach podmokłych, nierzadko tworząc rozległe, niedostępne – cierniste zarośla, na skrajach lasów, w miejscach skalistych, na odłogach	1				1
16.	Rosiczka okrągłolistna	*Drosera rotundifolia*	OS	Torfowiska, bory bagienne, wilgotne	7	NT	I		1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba znanych stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PL	Listy regionalne	Nie podlega odstępstwom*	Źródło informacji
							Pom. Zach.		
				wrzosowiska, brzegi dystroficznych jezior.					
17.	Śnieżyczka przebiśnieg	*Galanthus nivalis*	OC	Buczyny, grądy, lasy łęgowe.	3		I		1
18.	Wiciokrzew pomorski	*Lonicera periclymenum*	OC	Świetliste lasy (gdzie rośnie jako podszyt), zarośla i zbiorowiska okrajkowe.	37				1 2
19.	Wrzosiec bagienny	*Erica tetralix*	OS	Torfowiska, bory bagienne, wilgotne wrzosowiska.	1	VU	V		1

***** gatunki oznaczone cyfrą (3) w załącznikach nr 1 i 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt. 1

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

OC – ochrona częściowa (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

PL – Polska Czerwona Lista Paprotników i Roślin Kwiatowych (Kaźmierczakowa R. (red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych.* Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2016)

Ex – takson całkowicie wymarły; EW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach; RE – takson wymarły na obszarze Polski; REW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach na obszarze Polski; CR – krytycznie zagrożony; EN – zagrożony; VU – narażony; NT – bliski zagrożenia; DD – takson, którego stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku wystarczających informacji

Listy regionalne:

Pom. Zach. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanym

Źródło informacji:

1- waloryzacja przyrodnicza Nadleśnictwa

2- rezerwat przyrody Świdwie (warstwa *.shp*)

b) Grzyby

Listę gatunków podlegających ochronie zawiera Rozporządzenie MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408). Określając listę gatunków grzybów (w tym porostów) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2025/2026), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Trzebież, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzebież (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2017 r.), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa.

Tabela 30. Wykaz chronionych grzybów, w tym porostów, stwierdzonych i występujących pospolicie na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba znanych stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PL	Listy regionalne	Nie podlega odstępstwom*	Źródło informacji
Porosty									
1.	Chrobotek rodzaj	*Cladonia sp.*	OC	Bory, bory mieszane, lasy mieszane.	9				1
Grzyby									
1.	Błyskoporek podkorowy	*Inonotus obliquus*	OC	Lasy, lasy mieszane.	1	R			2
2.	Żagiew guzowata	*Polyporus tuberaster*		Lasy, parki, ogrody.	1	R			2

***** gatunki oznaczone cyfrą (3) w załącznikach nr 1 i 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt. 1

Objaśnienia:
OS – ochrona ścisła
OC – ochrona częściowa
PL – „Czerwona lista roślin i grzybów Polski" (Zarzycki K., Mirek Z. 2006):
Ex – wymarłe i zaginione – gatunki, które nie występują już w Polsce na znanych dawniej stanowiskach i nie znaleziono ich nowych stanowisk.
EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie lub na stanowiskach zastępczych.
E – wymierające – krytycznie zagrożone – gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przetrwanie jest mało prawdopodobne, jeśli będą się utrzymywać istniejące czynniki zagrożenia. Zaliczono tu gatunki określone jako CR, czyli krytycznie zagrożone.
|**E**| – wymierające krytycznie zagrożone – gatunki silnie zagrożone wymarciem na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.
V – narażone- zagrożone wyginięciem – jeżeli nie znikną czynniki ich zagrożenia, to w najbliższej przyszłości gatunki te przesunięte zostaną do kategorii wymierających.
[**V**| – narażone – zagrożone na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.
R – rzadki
I – o nieokreślonym znaczeniu.
Źródło informacji:
1- Waloryzacja przyrodnicza Nadleśnictwa
2- rezerwat przyrody Świdwie (warstwa *.shp*)

c) Zwierzęta

Listę gatunków podlegających ochronie zawiera Rozporządzenie MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 2830). Określając listę gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2025/2026), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Trzebież, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzebież (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2017), waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa, danych przekazanych przez RDOŚ w Szczecinie.

Tabela 31. Wykaz chronionych zwierząt stwierdzonych i występujących pospolicie na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PCKZ	Kategoria wg CZ/CLPP	Gatunki z Zał. II lub IV DS. lub Zał. I DP	Źródło informacji
Bezkręgowce									
1.	Pijawka lekarska	*Hirundo medicinalis*	OC	Płytkie zbiorniki wodne o mulistym dnie.	2	VU	VU		1
Płazy									
1.	Kumak nizinny	*Bombina bombina*	OS	Zbiorniki wodne: stawy, jeziora, niewielkie oczka wodne.	pospolicie w całym N-ctwie			T	1
2.	Ropucha szara	*Bufo bufo*	OC	Spotykana w lasach, na polach, łąkach; unika terenów bardzo suchych i podmokłych.	pospolicie w całym N-ctwie				1
3.	Rzekotka drzewna	*Hyla arborea*	OS	Preferuje doliny rzeczne porośnięte lasem (łęgi, niskie grądy, lasy mieszane), obszary obfitujące w kałuże, stawy, trzcinowiska, oczka wodne.	pospolicie w całym N-ctwie			+	1
4.	Traszka zwyczajna	*Lissotriton vulgaris*	OC	Zasiedla lasy liściaste, iglaste i mieszane, także suche.	pospolicie w całym N-ctwie				1
5.	Grzebiuszka ziemna	*Pelobates fuscus*	OS	Podłoża, w których łatwo może się zagrzebać w ziemi. Na okres godowy wybiera zbiorniki wody stojącej: stawy, głębsze rowy melioracyjne, okresowo zalewane łąki.	pospolicie w całym N-ctwie			+	1
6.	Żaba wodna	*Pelophylax esculenta*	OC	Obficie zarośnięte wody stojące; płytkie zbiorniki jak stawy czy zatoki jezior.	pospolicie w całym N-ctwie				1
7.	Żaba jeziorkowa	*Pelophylax lessonae*	OC	Płytkie, zwykle porośnięte obfitą roślinnością zielną zbiorniki wód stojących, tj. jeziora, stawy, bagna, ale też w większych kałużach, dołach glinowych	pospolicie w całym N-ctwie			+	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PCKZ	Kategoria wg CZ/CLPP	Gatunki z Zał. II lub IV DS. lub Zał. I DP	Źródło informacji
				i żwirowych oraz rowach.					
8.	Żaba śmieszka	*Pelophylax ridibundus*	OC	Nad dużymi zbiornikami wodnymi, tj. jeziora, stawy, rozlewiska rzeczne, ale też w mniejszych zbiornikach, takich jak śródleśne stawy, rowy melioracyjne.	pospolicie w całym N-ctwie			+	1
9.	Żaba moczarowa	*Rana arvalis*	OS	Na łąkach, w lasach świerkowych, liściastych, polanach śródleśnych, a nawet w suchych terenach o podłożu wapiennym.	pospolicie w całym N-ctwie			+	1
10.	Żaba trawna	*Rana temporaria*	OC	Lasy liściaste, iglaste i mieszane; tereny porośnięte krzewami, łąki (zarówno suche, jak podmokłe), polany leśne, tereny trawiaste, bagna, torfowiska, stawy, rzeki i jeziora.	pospolicie w całym N-ctwie				1
11.	Traszka grzebieniasta	*Triturus cristatus*	OS	Zbiorniki wodne: preferuje większe i głębsze stawy, o mulistym dnie, silnie zarośnięte roślinnością wodną.	2		NT	T	1
Gady									
1.	Padalec zwyczajny	*Anguis fragilis*	OC	Słoneczne polany, skraje lasów, lasy liściaste o bogatym piętrze podszytu, łąki (zwłaszcza wilgotne), torfowiska, wrzosowiska, miedze, remizy śródpolne, parki, ogrody, przydroża.	pospolicie w całym N-ctwie				1
2.	Jaszczurka zwinka	*Lacerta agilis*	OS	Murawy, rumowiska skalne, wrzosowiska, nasypy kolejowe, zakrzaczone	pospolicie w całym N-ctwie			+	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PCKZ	Kategoria wg CZ/CLPP	Gatunki z Zał. II lub IV DS. lub Zał. I DP	Źródło informacji
				i zadrzewione łąki; stwierdzana w lasach sosnowych, mieszanych w sąsiedztwie terenów otwartych.					
3.	Zaskroniec zwyczajny	*Natrix natrix*	OC	Tereny podmokłe, bagienne, w pobliżu zbiorników wodnych.	pospolicie w całym N-ctwie				1
4.	Żmija zygzakowata	*Vipera berus*	OC	Obrzeża lasów, podmokłe łąki, polany leśne.	pospolicie w całym N-ctwie				1
5.	Jaszczurka żyworodna	*Zootoca vivipara*	OC	Wilgotne, widne lasy, skraje cienistych lasów, małe, słabo nasłonecznione polany, często nad wodami, brzegi lasów, łąki i inne tereny trawiaste, w okolicach strumieni.	pospolicie w całym N-ctwie			+	1
Ptaki									
1.	Trzciniak	*Acrocephalus arundinaceus*	OS	Jeziora i stawy z brzegami porośniętymi pasem rozległych trzcinowisk.	1			T	4
2.	Zimorodek	*Alcedo atthis*	OS	Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiedla rzeki, jeziora, starorzecza, żwirownie, a także niewielkie strumienie.	1			T	5
3.	Gęgawa	*Anser anser*		Słodkowodne zbiorniki gęsto porośnięte trzcinami, bagniste łąki i moczary.	1			T	2
4.	Błotniak stawowy	*Circus aeruginosus*	OS	Zasiedla trzcinowiska wokół jezior i stawów rybnych, torfowiska z zaroślami wierzbowymi, oczka wodne wśród pól uprawnych, gęsto obrośnięte szuwarami tereny	2			T	2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PCKZ	Kategoria wg CZ/CLPP	Gatunki z Zał. II lub IV DS. lub Zał. I DP	Źródło informacji
				podmokłe, starorzecza, wiklinowe zarośla. Unika lasów.					
5.	Orlik krzykliwy	*Clanga pomarina*	OS	Zwarte, stare, rozległe lasy, przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk, na obszarach obfitujących w tereny podmokłe i jeziora.	3 gniazda (strefy ochrony)			T	1
6.	Sokół wędrowny	*Falco peregrinus*	OS	Lasy w pobliżu wód ze starymi, wysokimi drzewami; często zasiedla także tereny zurbanizowane	4 (strefy ochrony)		VU	T	1
7.	Kszyk	*Gallinago gallinago*	OS	Bagna, mokradła, torfowiska, jeziora, brzegi strumieni, rowy melioracyjne i podmokłe łąki.	4		VU	T	2 3
8.	Żuraw	*Grus grus*	OS	Miejsca lęgowe stanowią siedliska podmokłe: śródleśne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	32			T	2 3 7
9.	Bielik	*Haliaeetus albicilla*	OS	Gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	22 gniazda (strefy ochrony)			T	1
10.	Bączek	*Ixobrychus minutus*	OS	Trzcinowiska okolic stawów, bagien i starorzeczy	1			T	3
11.	Gąsiorek	*Lanius collurio*	OS	Nasłonecznione, otwarte, suche tereny z ciernistymi krzewami, wrzosowiska, torfowiska, zarośla.	1			T	6

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PCKZ	Kategoria wg CZ/CLPP	Gatunki z Zał. II lub IV DS. lub Zał. I DP	Źródło informacji
12.	Podróżniczek	*Luscinia svecica*	OS	Nadbrzeżne zarośla, zakrzewione, podmokłe łąki, skraje lasów i parki.	6			T	2 3 6
13.	Żołna	*Merops apiaster*	OS	Wysokie, piaszczyste urwiska, zarówno naturalne, jak i sztuczne.	1				6
14.	Kania czarna	*Milvus migrans*	OS	Osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 m); żeruje głównie nad wodą.	1 (strefa ochrony)		NT	T	1
15.	Kania ruda	*Milvus milvus*	OS	Preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	5 (strefy ochrony)			T	1
16.	Rybołów	*Pandion haliaeetus*	OS	Preferuje skraje starych borów sosnowych, w sąsiedztwie rzek, jezior, stawów hodowlanych.	2 (strefy ochrony)		VU	T	1
17.	Kląskawka	*Saxicola rubicola*	OS	Suche łąki, wrzosowiska, wydmy, ruiny, wyrobiska, ugory i nasłonecznione zbocza. Preferuje tereny z krzewami, pojedynczymi drzewami, wysokimi bylinami.	1				6
18.	Samotnik	*Tringa ochropus*	OS	Olsy i łęgi, zarośnięte torfowiska na brzegach śródleśnych jezior, otwarte muliste podłoża i rowy. Poza okresem lęgowym otwarte tereny podmokłe i	5			T	2 3

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Kategoria ochrony	Występowanie	Liczba stanowisk w N-ctwie	Kategoria wg PCKZ	Kategoria wg CZ/CLPP	Gatunki z Zał. II lub IV DS. lub Zał. I DP	Źródło informacji
				brzegi zbiorników wodnych.					
19.	Zielonka	*Zapornia parva*	OS	Zbiorniki z gęstym pasem trzcin, sitowia.	1			T	2 3
Ssaki									
1.	Karczownik ziemnowodny	*Arvicola amphibius*	OC	Nad wodami, na łąkach i polach uprawnych, w lasach i sadach.	pospolicie w całym N-ctwie				1
2.	Bóbr europejski	*Castor fiber*	OC	Brzegi rzek i jezior, bagna, wyrobiska potorfowe i pożwirowe.	8			T	1
3.	Jeż zachodni	*Erinaceus europaeus*	OC	Widne lasy z bogatym podszyciem, zarośla, obrzeża obszarów zabudowanych, parki miejskie i ogrody.	pospolicie w całym N-ctwie				1
4.	Wiewiórka	*Sciurus vulgaris*	OC	Pospolita w lasach (głównie liściastych).	pospolicie w całym N-ctwie				1
5.	Kret	*Talpa europaea*	OC	Lasy, łąki o wilgotnym podłożu.	pospolicie w całym N-ctwie				1

Objaśnienia:
OS – ochrona ścisła
OC – ochrona częściowa
PCKZ – „Polska Czerwona Księga Zwierząt": ExP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe; CR – gatunki skrajnie zagrożone; EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone; VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie; NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia; LC – gatunki najmniejszej troski;
CZ – „Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce" (Cz) (Red. Głowaciński Z., 2002 r.): EX – wymarłe; CR – krytycznie zagrożone; EN – silnie zagrożone; VU – umiarkowanie zagrożone; NT – bliskie zagrożenia; LC – najmniejszej troski; DD – o statusie słabo rozpoznanym;
CLPP – Czerwona lista ptaków Polski" (CLPP) (Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L., 2020 r.): RE – wymarłe regionalnie; CR – krytycznie zagrożone; EN – zagrożone; VU – narażone; NT – bliskie zagrożenia;
T – gatunki zwierząt wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Zał. II DS., Zał. I DP)
+ - gatunki zwierząt z Zał. IV DS
Źródło informacji:
1 – dane (waloryzacja przyrodnicza) N-ctwa Trzebież
2 – Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy w obszarach Natura 2000 województwa zachodniopomorskiego ETAP I (badania dwuetapowe): Jezioro Świdwie PLB320006 inwentaryzowane przedmioty ochrony: bączek *Ixobrychus minutus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, kszyk *Gallinago gallinago* rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, samotnik *Tringa ochropus*, łęczak *Tringa glareola* -pop. migrująca, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, mewa mała *Larus minutus,* (bocian biały *Ciconia ciconia*, gęś gęgawa *Anser anser*, krakwa *Anas strepera*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, wodnik *Rallus aquaticus*, kropiatka *Porzana porzana*, zielonka *Porzana parva*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, podróżniczek *Luscinia svecica*, żuraw *Grus grus* (2020 r.);

3 – Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy w obszarach Natura 2000 województwa zachodniopomorskiego ETAP II (badania dwuetapowe): Jezioro Świdwie PLB320006 inwentaryzowane przedmioty ochrony: bączek *Ixobrychus minutus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, kszyk *Gallinago gallinago* rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, samotnik *Tringa ochropus*, łęczak *Tringa glareola* -pop. migrująca, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, mewa mała *Larus minutus,* (bocian biały *Ciconia ciconia*, gęś gęgawa *Anser anser*, krakwa *Anas strepera*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, wodnik *Rallus aquaticus*, kropiatka *Porzana porzana*, zielonka *Porzana parva*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, podróżniczek *Luscinia svecica*, żuraw *Grus grus* (2021 r.);
4 – materiały do PZO dla obszaru Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009
5 – materiały do PZO dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003
6 – rezerwat przyrody Świdwie (warstwa *.shp*)
7 – Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy w obszarach Natura 2000 województwa zachodniopomorskiego: Jezioro Świdwie PLB320006 inwentaryzowane przedmioty ochrony: żuraw, A127 *Grus grus* – populacja migrująca, gęś zbożowa, A039 *Anser fabalis* - populacja migrująca, gęś białoczelna, A041 *Anser albifrons* – populacja migrująca (2021 r.)

a) Strefy ochrony ostoi, stanowisk, miejsc rozrodu i regularnego przebywania

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.[20]

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2830).

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież ustanowiono 33 strefy ochrony w tym:

- 18 stref ochrony dla bielika;
- 5 stref ochrony dla kani rudej;
- 1 strefę ochrony dla kani czarnej;
- 4 strefy ochrony dla sokoła wędrownego;
- 3 strefy ochrony dla orlika krzykliwego;
- 2 strefy ochrony dla rybołowa.

Strefy ochrony ustanowiono na podstawie:

- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 listopada 2010 r. Znak sprawy: RDOŚ-32-WOPN-6652/20/2/10/mk
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 lutego 2011 r. Znak sprawy: WOPN.6442.3.2011.MK
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 stycznia 2014 r. Znak sprawy: WOPN.6442.36.2013.2014.MS.ASD
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 września 2015 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.67.2015.MKP

[20] Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz. 13)

- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 września 2015 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.68.2015.MKP
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 września 2015 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.70.2015.MKP
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 2 lutego 2018 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.55.2017.MKP
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2018 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.55.2018.AS
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 grudnia 2018 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.19.2018.MKP.AS
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 czerwca 2019 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.35.2019.ASi
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 sierpnia 2019 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.36.2019.ASi
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 3 października 2019 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.42.2016.2019.MKP.ASi
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 października 2021 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.93.2021. ASi
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 4 września 2026 r. Znak sprawy: WST-Z.6442.93.2026.RKM

Powierzchnię stref przedstawiono w Tabeli 32.

Tabela 32. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Trzebież

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Trzebież			
Strefa całoroczna	318,61 ha	Strefa okresowa	953,91 ha
Łącznie: 1272,52 ha			

4.7. Siedliska przyrodnicze

Siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 i Jezioro Stolsko PLH320063 przyjęto zgodnie z materiałami przekazanymi przez RDOŚ w Szczecinie. Siedliska zlokalizowane na gruntach poza obszarami siedliskowymi Natura 2000 przyjęto zgodnie z danymi z weryfikacji (Wydział Ochrony Ekosystemów Leśnych RDLP w Szczecinie, sierpień 2025 r.).

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia MŚ w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako

obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Trzebież:

- 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 3160 – naturalne dystroficzne zbiorniki wodne;
- 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7110* - torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- 7140 – torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*);
- 9110 – kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*);
- 9130 – żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*);
- 9160 – grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*);
- 9190 – kwaśne dąbrowy;
- 91D0* – bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne);
- 91E0* – łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe;
- 91F0 – łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*).

Tabela 33. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież

Kod siedliska	Grunty N-ctwa poza obszarami siedliskowymi Natura 2000				W granicach obszarów siedliskowych Natura 2000				Łącznie			
	Stan siedliska											
	FV/A	U1/B	U2/C	Razem	FV/A	U1/B	U2/C	Razem	FV/A	U1/B	U2/C	Razem
	Powierzchnia [ha]											
3150	-	1,25	0,24	1,49	-	-	-	-	-	1,25	0,24	1,49
3160	-	1,04	-	1,04	-	-	-	-	-	1,04	-	1,04
6410	-	-	6,71	6,71	-	-	-	-	-	-	6,71	6,71
6510	-	-	29,42	29,42	-	-	-	-	-	-	29,42	29,42
7110*	-	7,63	5,45	13,08	-	-	-	-	-	7,63	5,45	13,08
7140	-	11,45	3,54	14,99	-	-	-	-	-	11,45	3,54	14,99
Razem nieleśne	**-**	**21,37**	**45,36**	**66,73**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**21,37**	**45,36**	**66,73**
9110	-	96,20	202,28	298,48	-	5,18	-	5,18	-	101,38	202,28	303,66
9130	-	62,77	197,52	260,29	-	0,55	-	0,55	-	63,32	197,52	260,84
9160	-	20,31	36,56	56,87	-	14,79	-	14,79	-	35,10	36,56	71,66
9190	-	21,40	60,51	81,91	-	-	-	-	-	21,40	60,51	81,91
91D0*	-	14,09	46,29	60,38	-	5,58	-	5,58	-	19,67	46,29	65,96
91E0*	-	32,67	35,84	68,51	-	16,28	-	16,28	-	48,95	35,84	84,79
91F0	-	0,62	7,31	7,93	-	-	-	-	-	0,62	7,31	7,93
Razem leśne	**-**	**248,06**	**586,31**	**834,37**	**-**	**42,38**	**-**	**42,38**	**-**	**290,44**	**586,31**	**876,75**
Łącznie	**-**	**269,43**	**631,67**	**901,10**	**-**	**42,38**	**-**	**42,38**	**-**	**311,81**	**631,67**	**943,48**

* siedliska priorytetowe

4.8. Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcze Szczecińskie”[21]

LKP „Puszcze Szczecińskie” to wyjątkowy obszar ekologiczno-edukacyjny zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecina. Utworzony został zarządzeniem Nr 18 Dyrektora PGL Lasy Państwowe z dnia 1 lipca 1996 r. początkowo pod nazwą „Lasy Puszczy Bukowej i Goleniowskiej” Zarządzeniem nr 63 GDLP z 14 października 2004 r. w sprawie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcze Szczecińskie” obszar zmienił nazwę i powierzchnię.

LKP znajduje się na terenie województwa zachodniopomorskiego (powiaty: gryfiński, policki, pyrzycki). Obejmuje swoim zasięgiem lasy Puszczy Bukowej, południowej części Puszczy Goleniowskiej i Puszczy Wkrzańskiej (znajdujące się po polskiej stronie) praz obszar Międzyodrza. Całkowita powierzchnia LKP wynosi 61038 ha (grunty w zasięgu: obrębu leśnego Rozdoły N-ctwa Gryfino, N-ctwa Kliniska, N-ctwa Trzebież, Lasów Miejskich miasta Szczecin oraz Ośrodek dydaktyczno-Muzealny Świdwie).

Celem działania LKP „Puszcze Szczecińskie” jest promocja trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz ochrona zasobów przyrody w lasach, ze szczególnym naciskiem na specjalizację edukacyjno-turystyczną.

Do głównych zadań LKP należy:

- wszechstronne rozpoznanie stanu lasu i dynamiki zmian biocenoz leśnych,
- trwałe zachowanie i odtwarzanie naturalnych walorów lasu,
- integrowanie gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody,
- promowanie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej,
- prowadzenie prac badawczych oraz doświadczalnictwa dla potrzeb gospodarki leśnej; praktyczne testowanie nowych zasad i metod zagospodarowania,
- działania na rzecz szerokiego uspołecznienia zarządzania lasami,
- doskonalenie funkcjonowania służby leśnej i edukacja leśna społeczeństwa,
- zintegrowanie działań różnych podmiotów, m.in. nadleśnictw: Gryfino, Kliniska, Trzebież, Lasów Miejskich miasta Szczecina, Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego „Świdwie”, parków krajobrazowych, organizacji pozarządowych o profilu ekologicznym, samorządów na rzecz racjonalizacji obecnych metod i wdrażania nowych metod zagospodarowania i ochrony lasu oraz ochrony wartości przyrodniczych.

[21] J*ednolity Program Gospodarczo-Ochronny dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcze Szczecińskie”.* 2019.

5. WALORY PRZYRODNICZE NADLEŚNICTWA

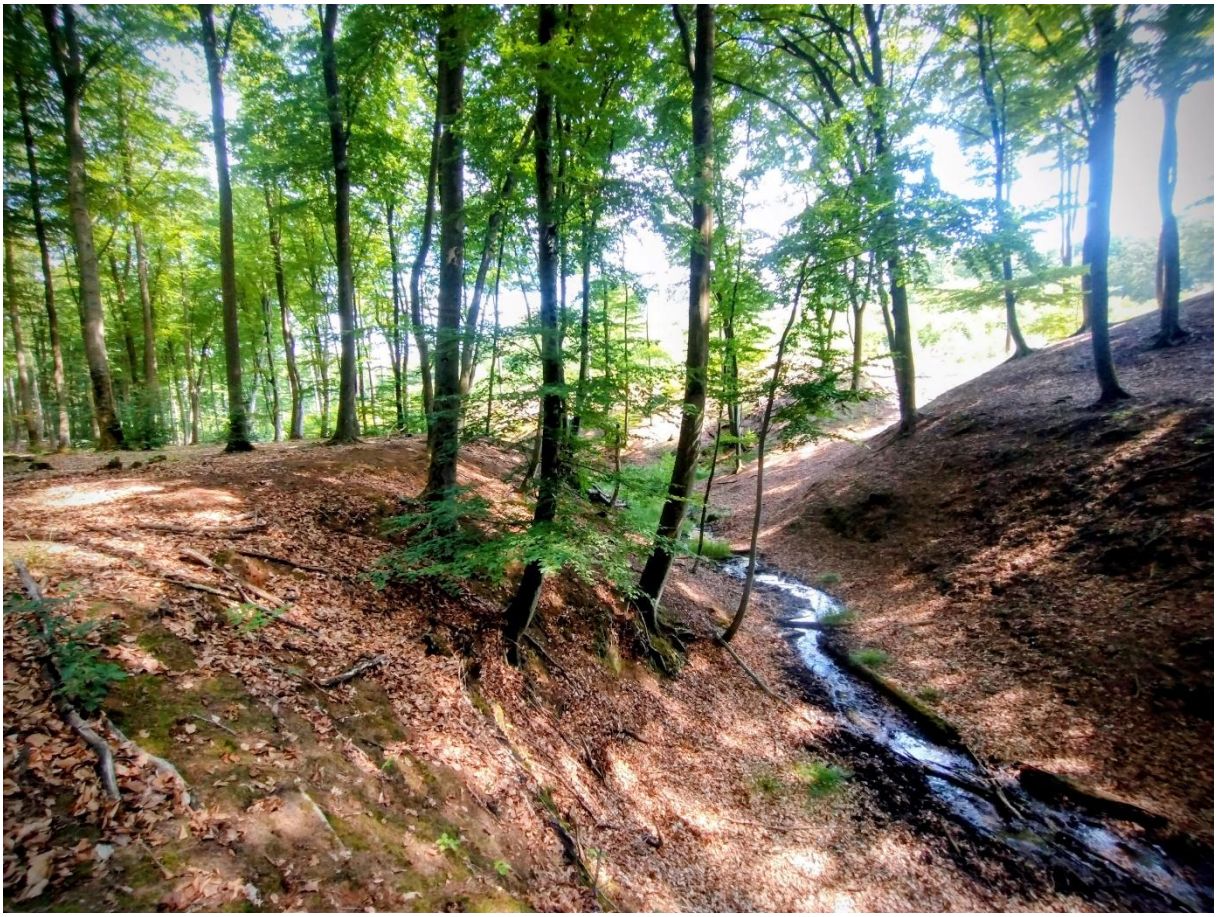

Rysunek 41. Wąwóz w lasach N-ctwa Trzebież (*Fot. B. Brodziński*)

5.1. Ekosystemy wodno-mokradłowe

5.1.1. Wody płynące

Nadleśnictwo Trzebież położone jest na terenie dwóch jednostek hydrograficznych

- Dorzecze Odry (1);
- Zlewnia Zalewu Szczecińskiego (3)

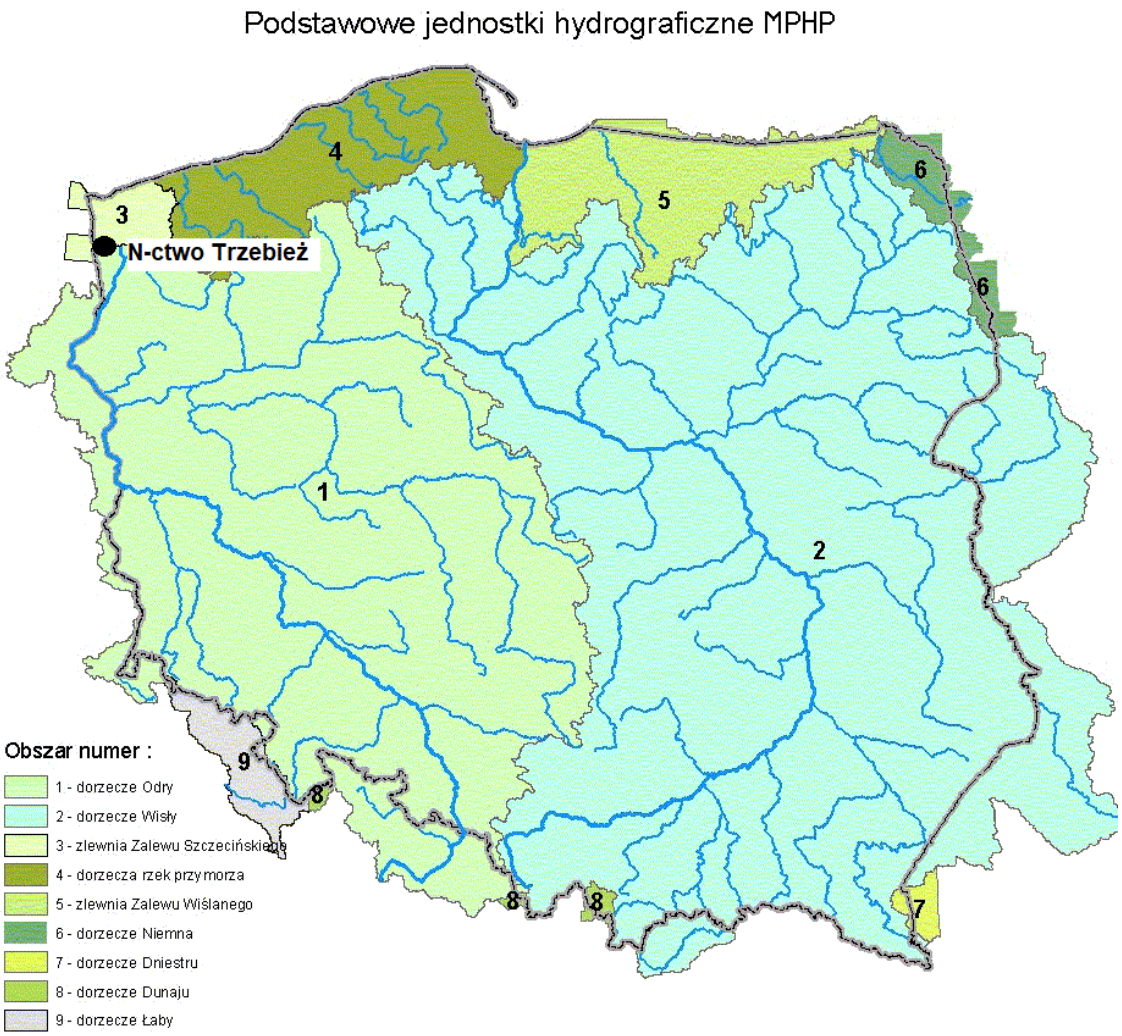

Rysunek 42. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/[22]

Wg podziału hydrograficznego Polski[23] obszar Nadleśnictwa znajduje się w zlewniach:

Poziom 1 – Odra

Poziom 2 - Odra od Warty do ujścia

Poziom 3 – Odra (Damiąża) od Iny do ujścia Roztoki Odrzańskiej

Poziom 4 – Odra (Damiąża) od Iny do Łarpi (l)

Poziom 5 – Odra (Damiąża) od dopływu z polderu Brzeziny do Łarpi (l)

Poziom 4 - Łarpia

Poziom 5 – Polder Police

Łarpia od dopływu z polderu Police do ujścia

Łarpia do Przęsocińskiej Strugi (l)

Przęsocińska Struga

[22] *Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP).* 2001. http://gridw.pl

[23] *Mapa podziału hydrograficznego Polski w skali 1: 10000* Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie/Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej/Wydział Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami

Grzybnica

Poziom 4 – Odra (Damiąża) od oddzielenia się Kanału Polickiego do Krępy (p)

Poziom 5 – Kanał Policki

Odra (Damiąża) od Raduni do Kanału Polickiego (l)

Poziom 4 - Gunica

Poziom 5 – Gunica do jez. Świdwie

Zlewnia jez. Świdwie

Gunica od jez. Świdwie do Małej Gunicy

Mała Gunica

Gunica od Małej Gunicy do Strugi Wołczkowskiej (p)

Struga Wołczkowska

Gunica od Rowu Wołczkowskiego do ujścia

Poziom 3 – Odra od Odry Zachodniej do Iny (p)

Poziom 4 – Iński Nurt

Poziom 5 – Zlewnia jez. Dąbie

Regalica do jez. Dąbie

Poziom 4 – Odra od Bukowej do Ińskiego Nurtu (p)

Poziom 5 – Odra od Bukowej do Grężińca

Gręziniec

Odra od Grężińca do oddzielenia się Kanału Skolwińskiego

Kanał Skolwiński

Odra od Kan. Skolwińskiego do Ińskiego Nurtu (p)

Odra od oddzielenia się od Kan. Skolwińskiego do połączenia z Kan. Skolwińskiem (l)

Poziom 4 – Bukowa

Poziom 5 – Bukowa do Gumieńca (p)

Bukowa od Gumieńca do dopł. z Warzymic (p)

Gumieniec

Poziom 1 – Zalew Szczeciński i cieśniny

Poziom 2 – Zalew Szczeciński (w granicach Polski)

Poziom 3 – Wody Zalewu Szczecińskiego

Poziom 3 – Lewostronna zlewnia Zalewu Szczecińskiego

Poziom 4 - Ücker

Poziom 5 – Zlewnia Schillerbach (Ücker)

Zlewnia Kanału w Hintersee (Ücker)

Poziom 4 – Prawostronna zlewnia jez. Nowowarpieńskiego

Poziom 5 – Zlewnia jez. Nowowarpieńskiego od dopł. z polderu Nowe Warpno do Zalewu Szczecińskiego

Polder Nowe Warpno

Zlewnia jez. Nowowarpieńskiego od Myśliborki do dopł. z polderu Nowe Warpno

Poziom 4 – Zlewnia Zalewu Szczecińskiego od jez. Nowowarpieńskiego do Karwiej Strugi (l)

Poziom 5 – Zlewnia Zalewu Szczecińskiego od jez. Nowowarpieńskiego do dopływu z polderu Warnołęka (l)

Dopływ z polderu Warnołęka

Kanał Warnołęka-Brzózki

Zlewnia Zalewu Szczecińskiego od Kan. Warnołęka-Brzózki do dopł. z polderu Trzebież I

Polder Trzebież I

Poziom 4 – Myśliborka

Poziom 5 – Myśliborka od dopł. z Mszczujów do ujścia

Dopływ z Mszczujów

Myśliborka od jez. Myśliborskiego Wielkiego do dopł. z Mszczujów (p)

Zlewnia jez. Myśliborskiego Wielkiego

Myśliborka do jez. Myśliborskiego Wielkiego

Poziom 4 – Polder Trzebież II (Karwia Struga)

Poziom 5 – Polder Trzebież II (Karwia Struga)

Poziom 4 – Zlewnia Zalewu Szczecińskiego od Karwiej Strugi do Karpiny

Poziom 5 – Polder Uniemyśl

Zlewnia Zalewu Szczecińskiego od dopł. z polderu Uniemyśl do Karpiny (l)

Poziom 4 – Karpina

Poziom 5 – Karpina od dopł. w Drogoradzu do ujścia

Karpina od jez. Karpino do dopł. w Drogoradzu (p)

Dopływ w Drogoradzu

Zlewnia jez. Karpino

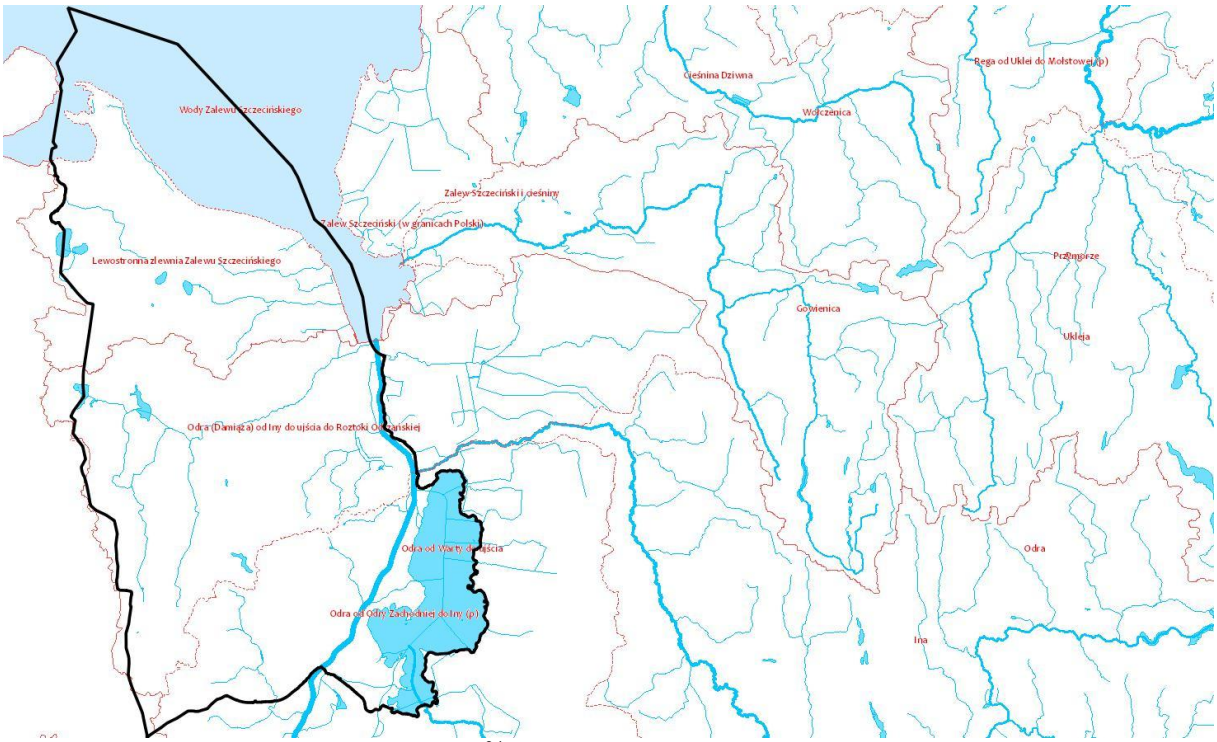

Rysunek 43. Fragment mapy hydrologicznej[24]

Głównymi ciekami mającymi wpływ na stosunki wodne na terenie Nadleśnictwa są rzeki:

- Odra – jej długość wynosi 854,3 km, z czego 742 km w Polsce. Powierzchnia jej dorzecza obejmuje 118 861 km² (z czego 106 056 km² w Polsce). Źródło Odry znajduje się we wschodnich Czechach, w Górach Odrzańskich w Sudetach, na wysokości 634 m n.p.m., a uchodzi do Roztoki Odrzańskiej, będącej zatoką Zalewu Szczecińskiego, w północno-zachodniej części Polski, przy północnej granicy miasta Police. Na Pomorzu Zachodnim (704,1 km biegu) rzeka rozdziela się na dwa nurty: Odrę Wschodnią (która przechodzi w Regalicę do jeziora Dąbie) i Odrę Zachodnią. Odra Wschodnia rozdziela swe wody pomiędzy Regalicę i Skośnicę, gdzie Skośnica łączy się z Odrą Zachodnią i tworzy główny nurt Odry. Odra płynie przez centralne osiedla Szczecina i omija od zachodu jezioro Dąbie, jednakże jej wody rozdzielają się pomiędzy kanały portowe Duńczycę i Parnicę oraz rzekę Świętą. Dalej w Szczecinie – Odra łącząc się z wodami Przekopu Mieleńskiego płynie na północ przy wyspie Dębina. Następnie od lewego brzegu przy wyspie Żurawi Ostrów rozdziela się Kanał Skolwiński. Dalej odbiera część wód z jeziora Dąbie poprzez kanał Babina. Za Żurawim Ostrowem z Odrą łączy się Kanał Skolwiński oraz Iński Nurt z Dąbia. Wypływając ze Szczecina – Odra dzieli się na Wietlinę i Damiążę. Następnie przy wyspie Długi Ostrów, rzeka rozdziela się na zachodni Wąski Nurt (Kanał Policki) oraz Szeroki Nurt. Po minięciu wyspy Wielki Karw oba ramiona Odry łączą się, a następnie uchodzą do Roztoki Odrzańskiej, będącej częścią Zalewu Szczecińskiego.

[24] *Mapa podziału hydrograficznego Polski w skali 1: 10000* Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie/Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej/Wydział Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami

➢ Gunica – rzeka o długości 22,41 km będąca lewym dopływem Odry. Płynie przez obszar Równiny Wkrzańskiej, stanowiąc jedną z głównych rzek kompleksu leśnego Puszczy Wkrzańskiej. Wypływa ze źródeł w okolicach wsi Łęgi w gminie Dobra (Szczecińska). Płynąc w kierunku wschodnim, przepływa kolejno przez okolice wsi Stolec, jezioro Świdwie i obszar rezerwatu Świdwie. Uchodzi do Odry, tuż przy jej ujściu do Roztoki Odrzańskiej.

Oprócz wymienionych dużą rolę spełniają liczne mniejsze cieki, kanały i rowy: Karwia Struga, Karpina, Mała Gunica, Bukowa, Siedliczka, Grzybnica, Przęsocińska Struga, Łarpia, Skolwinka, Gręziniec, Gumieniec, Stobnica, Struga Wołczkowska, Struga Żurawia, Myśliborka, Dopływ z polderu Warnołęka, Dopływ z Mszczujów, Dopływ z polderu Trzebież I, Dopływ z polderu Uniemyśl, Dopływ w Drogoradzu, Dopływ z polderu Niełkończyca, Dopływ z polderu Jasienica I, Dopływ z polderu Police, Kanał Warnołęka-Brzózki.

W zasięgu terytorialnym N-ctwa Trzebież decydujący wpływ na jakość wód (klasę czystości) mają zanieczyszczenia pochodzące z następujących źródeł:

- źródła komunalne – miejskie systemy kanalizacyjne oraz miejsca odprowadzania ścieków z gospodarstw domowych;
- źródła przemysłowe – systemy kanalizacyjne zakładów przemysłowych;
- spływy powierzchniowe zawierające związki biogenne z nawozów chemicznych i środków ochrony roślin (głównie azot i fosfor).

Na podstawie monitoringu prowadzonego w latach 2019-2024 stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) w zasięgu Nadleśnictwa Trzebież oceniono stan wód jako zły[25].

5.1.2. Wody stojące

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajdują się następujące akweny: Zalew Szczeciński, Jezioro Dąbie, Jezioro Myśliborskie Wielkie, Jezioro Myśliborskie Małe, Jezioro Piaski, Jezioro Karpino, Jezioro Piaszynko, Jezioro Stolsko, Jezioro Świdwie, Jezioro Bartoszewo, Jezioro Wysoki staw, Jezioro Głębokie, Jezioro Kościńskie, Jezioro Słoneczne.

Zalew Szczeciński to wyjątkowy, przybrzeżny akwen wodny w południowej części Morza Bałtyckiego, położony na granicy Polski i Niemiec. Pod względem geograficznym jest klasyfikowany jako zatoka morska. Średnia głębokość zalewu jest na poziomie 3,8 m. Największa naturalna głębokość sięga 8,5 m, a średnia głębokość sztucznego toru wodnego Szczecin-Świnoujście wynosi 10,5 m. Wody zalewu należą do wód brachicznych, co jest spowodowane utrudnioną wymianą wód morskich przez wąskie cieśniny oraz dużym dopływem wody słodkiej z rzek. Zasolenie akwenu zależy głównie od położenia i głębokości – najniższe jest na Roztoce Odrzańskiej, do której uchodzi rzeka Odra.

[25] https://wody.gios.gov.pl/

Jezioro Dąbie można wyraźnie podzielić na dwie części: północne Dąbie Wielkie i południowe Dąbie Małe. Jezioro ma dobrze rozwiniętą linię brzegową. Niecka jeziora jest pochodzenia polodowcowego. Średnia głębokość zbiornika wynosi 2,61 m, maksymalna długość jeziora wynosi 15 km, a maksymalna szerokość – 7,5 km. Dzięki kanałom łączącym główny nurt Odry z jeziorem powstało kilkanaście wysp o łącznej powierzchni 1389 ha, główne z nich to: Dębina (516 ha), Czarnołęka (270 ha) oraz Mewia Wyspa, Radolin, Ostrów Grabowski i inne.

Wzajemne oddziaływania między ekosystemem leśnym, a zasobami wodnymi są bardzo silne, jakkolwiek ich charakter i skutki zależą głównie od warunków siedliskowych. Stan zasobów wodnych oraz ich jakość decyduje o stanie i zdrowotności lasu, a nawet o ich istnieniu. Lasy i zadrzewienia odgrywają zaś niezmiernie ważną rolę w kształtowaniu obiegu wody w zlewni oraz w poprawie jej jakości.

Funkcja wodochronna lasu oznacza jego wpływ na ilościowe i jakościowe charakterystyki zasobów wodnych przepływających przez ekosystem leśny. Wzmocnienie funkcji wodochronnej jest możliwe przede wszystkim poprzez zrównoważoną gospodarkę leśną, która ma wpływ na wszystkie czynniki równania bilansu wodnego: opad, odpływ, parowanie terenowe, retencję wodną[26].

5.1.3. Wody podziemne

Teren Nadleśnictwa Trzebież położony jest wg Regionalizacji Hydrologicznej Polski[27] w:

- prowincja hydrologiczna nizinna;
- pasmo zbiorników Pojezierzy Pomorskiego i Mazurskiego (GZWP w paśmie pojezierzy).

W zasięgu Nadleśnictwa Trzebież znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 122– Dolina Kopalna Szczecin – zbiornik porowy o powierzchni 151 km^2, położony w utworach czwartorzędowych. W obrębie zbiornika wyróżniono trzy poziomy wodonośne. Użytkowe poziomy wód podziemnych występują w utworach czwartorzędowych do głębokości 50-80 m w rejonie północnym i w dolinie Odry oraz 100-160 m w rejonie Wzniesień Warszewskich. Największy udział w strukturze zagospodarowania terenu zbiornika mają użytki rolne (grunty orne, łąki i pastwiska) i lasy (południowe fragmenty Puszczy Wkrzańskiej). Dla GZWP Nr 122 wyznaczono jeden obszar ochronny o powierzchni 9,89 km^2, obejmujący fragment rynny glacjalnej Tarnowo-Pilchowo-Szczecin w rejonie ujęć komunalnych Szczecina: „Arkonka" i „Pilchowo" wraz ze strefami ochronnymi tych ujęć.

[26] Pierzgalski, E. (2008). Relacje między lasem a wodą – przegląd problemów

[27] Mikołajków J., Sadurski A. (red.). 2017. *Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce.* Państwowy Instytut Geologiczny; Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa.

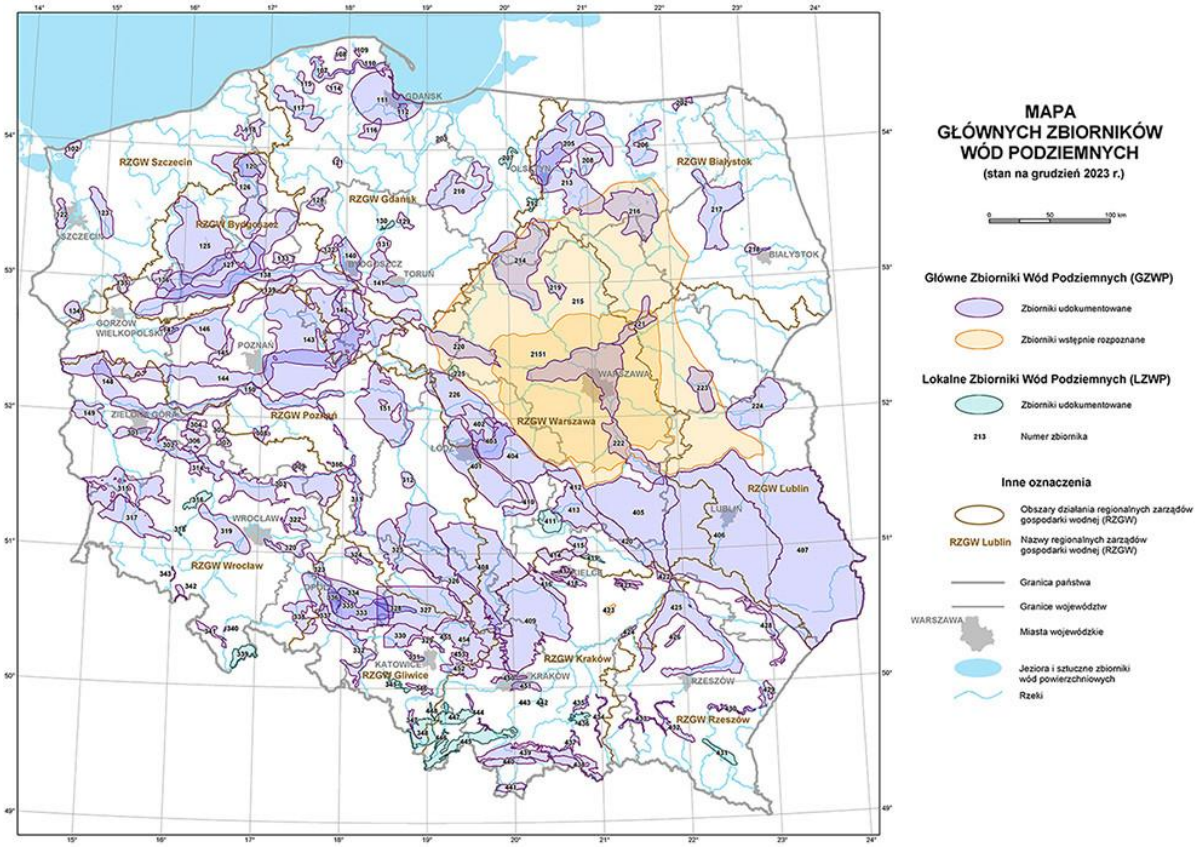

Rysunek 44. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w skali 1:800 000 - stan na 31.12.2023 r.[28]

4.1.4. Mokradła

Pod pojęciem mokradeł należy rozumieć wszelkiego typu ekosystemy leśne i nieleśne ukształtowane poprzez procesy hydrogeniczne, głównie torfowiska, śródleśne oczka wodne, lasy bagienne itp.

Zestawienie mokradeł na gruntach N-ctwa Trzebież przedstawia Tabela 34.

Tabela 34. Zestawienie mokradeł na gruntach N-ctwa Trzebież

Typ mokradła	Nadleśnictwo Trzebież	
	Liczba wydz.	Pow. [ha]
Torfowiska przejściowe	8	14,99
Torfowiska wysokie	6	13,08
Bagna	181	459,48
Śródleśne bagienka (PNSW)	205	34,53
Lasy na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb, Ol)	525	1570,57
Lasy na siedliskach łęgowych (Ł, OlJ)	91	226,60
Razem	**1016**	**2319,25**

Mokradła odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu lokalnej różnorodności biologicznej i zasobów wodnych. Mają wpływ na:

[28] Źródło mapy: https://www.pgi.gov.pl/psh/psh-2/ochrona-wod-podziemnych.html

- regulację gospodarki wodnej: działają jak naturalne gąbki, magazynując wodę podczas opadów i powoli ją uwalniając w okresach suszy; zapobiegają powodziom i suszom, chroniąc tereny położone niżej;
- ochronę różnorodności biologicznej: stanowią unikalne siedliska dla wielu gatunków roślin i zwierząt (w tym rzadkich i zagrożonych); degradacja mokradeł prowadzi do utraty siedlisk i wymierania gatunków;
- oczyszczanie wody: filtrują zanieczyszczenia i substancje odżywcze, poprawiając jakość wody w rzekach i jeziorach;
- magazynowanie węgla**:** torfowiska i inne mokradła magazynują duże ilości węgla, co ma pozytywny wpływ na klimat, zapobiegając uwalnianiu go do atmosfery w postaci dwutlenku węgla.
- ochronę przed erozją: zapobiegają erozji gleby, stabilizując stoki i chroniąc koryta rzek.

Ponadto mokradła są miejscami o wysokich walorach estetycznych, a także stanowią cenne obiekty badań naukowych i edukacji.

Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji obejmują powierzchnie leśne niezalesione, gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne.

W Nadleśnictwie Trzebież pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 71 wydzieleniach o łącznej powierzchni 178,74 ha.

5.2. Roślinność

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy obok innych typów zbiorowisk stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji, gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je, a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

5.2.1. Roślinność potencjalna

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Trzebież i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące):

- *Carici elongatae-Alnetum* (1) – ols porzeczkowy (typowy); zespół w typie siedliskowym olsu typowego – Ol;
- *Salici-Populetum* (2) – łęg topolowo-wierzbowy; zespół w typie siedliskowym lasu łęgowego – Ł;
- *Fraxino-Alnetum* (5) – łęg jesionowo-olszowy; zespół w typie siedliskowym olsu jesionowego – OlJ, częściowo w typie olsu typowego – Ol.
- *Stellario-Carpinetum* (8) – grąd subatlantycki, postać pomorska uboga; zespół w typie siedliskowym lasu świeżego – Lśw

- *Galio odorati-Fagetum* (29) – żyzna buczyna niżowa; zespół w typie siedliskowym lasu świeżego – Lśw;

- *Betulo-Quercetum* (43) – pomorski las brzozowo-dębowy; zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego – BMśw oraz boru mieszanego wilgotnego – BMw.

- *Querco-Pinetum* (47) – kontynentalny bór mieszany; zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego – BMśw oraz boru mieszanego wilgotnego – BMw;

- *Leucobryo-Pinetum* (49) – suboceaniczny bór sosnowy świeży; zespół w typie siedliskowym boru świeżego – Bśw,

- *Vaccinio uliginosi-Pinetum* (●, 53) – bór sosnowy bagienny; zespół w typie siedliskowym boru bagiennego – Bb, częściowo może być związany z borem mieszanym bagiennym – BMb;

- *Sphagnetalia magellanici* (▲, 64) – mszary wysokotorfowiskowe;

- *Thero-Salicornietea, Cakiletea maritimae,* Asteretea tripolium (♦, 67) – zbiorowiska solniskowe.

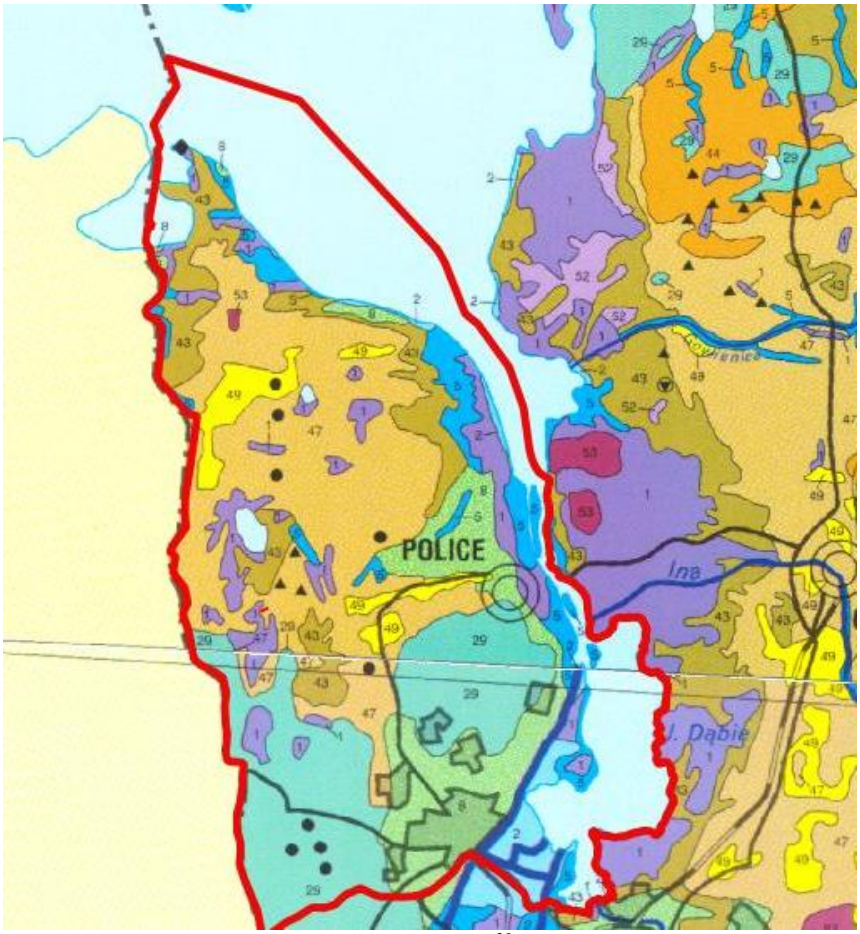

Rysunek 45. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski[29]

[29] J.M. Matuszkiewicz, 2008, J.M. Matuszkiewicz, J. Wolski 2023. *„Potencjalna roślinność naturalna Polski”;* Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa 1995.

Na mapie potencjalnej roślinności obszar Nadleśnictwa dzieli się na dwa odmienne kompleksy siedlisk. W części północnej i środkowej dominują siedliska kontynentalnych borów mieszanych *Querco-Pinetum,* natomiast w części południowej przeważają siedliska żyznej buczyny niżowej *Galio odorati-Fagetum* i grądów subatlantyckich *Stellario-Carpinetum.*

5.2.2. Zbiorowiska roślinne

Nadleśnictwo Trzebież nie posiada opracowania fitosocjologicznego zbiorowisk roślinnych.

5.2.3. Drzewostany

W lasach Nadleśnictwa Trzebież występuje wiele gatunków drzew i krzewów, spośród których 22 pełni rolę gatunków panujących w drzewostanach.

Gatunki panujące w Nadleśnictwie Trzebież

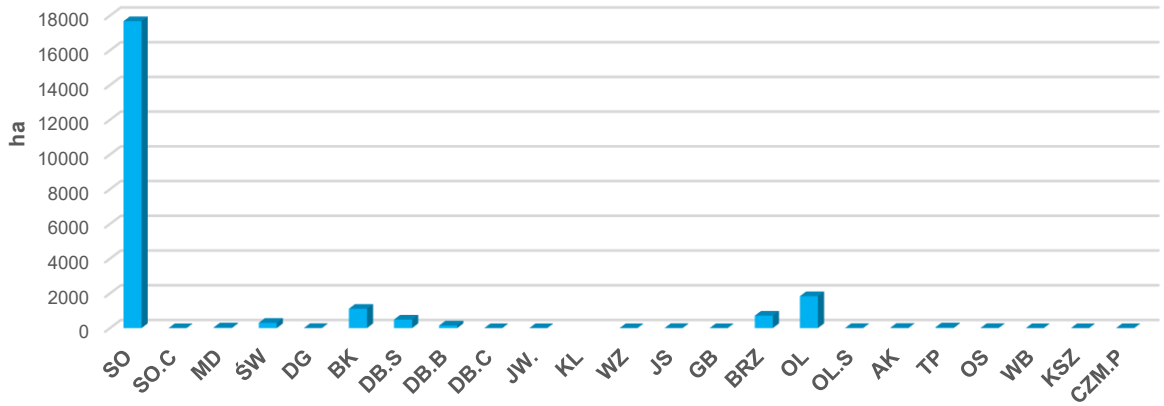

Rysunek 46. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących

Oceniając udział powierzchniowy wg gatunków panujących należy stwierdzić, że w drzewostanach Nadleśnictwa zdecydowanie przeważa sosna 78 %. Pozostałe gatunki zajmują zdecydowanie niższą powierzchnię: olsza czarna 8 %, buk – 5 %.

Gatunki rzeczywiste w Nadleśnictwie Trzebież

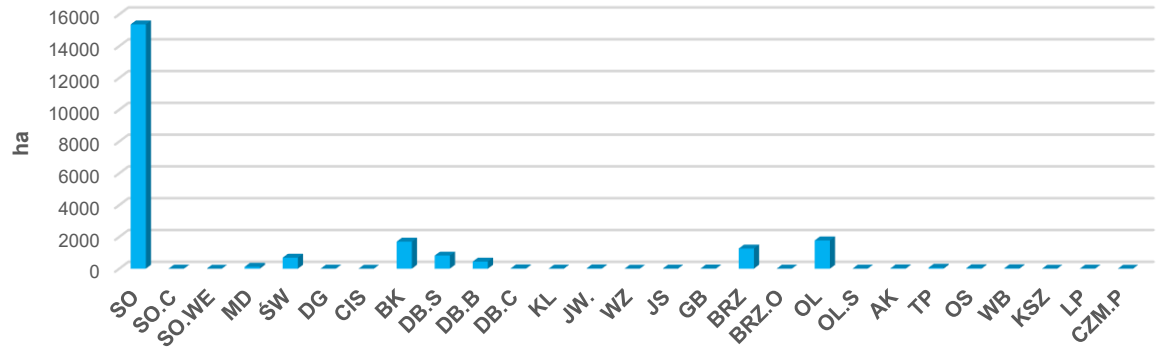

Rysunek 47. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych

Struktura wiekowa drzewostanów w Nadleśnictwie Trzebież

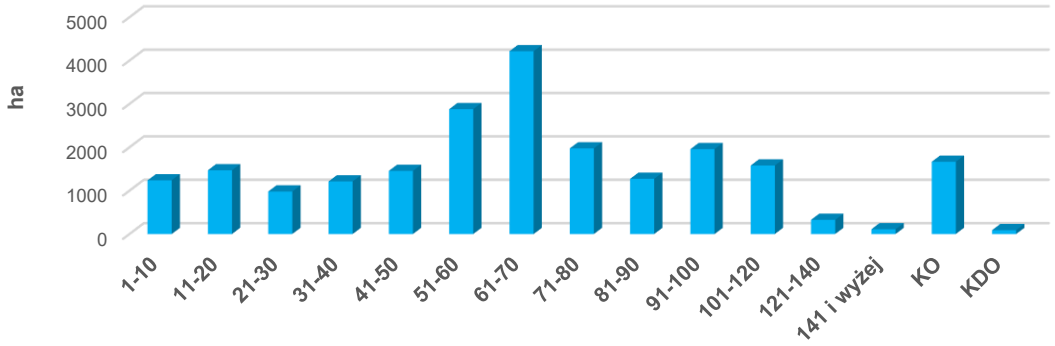

Rysunek 48. Struktura wiekowa drzewostanów

W Nadleśnictwie największy udział mają drzewostany w wieku 61-70 lat (IVA klasa wieku) – 18,8 % ogółu powierzchni. Wysoki jest także udział drzewostanów w klasie odnowienia (KO – 7,4 %).

Bogactwo gatunkowe

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tabela 35. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Trzebież

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Trzebież	jednogatunkowe	ha	855,60	8259,79	2772,54	8887,93	39,6
	dwugatunkowe		1761,06	2962,04	1714,27	6437,37	28,7
	trzygatunkowe		1664,24	1732,78	1616,79	5013,81	22,4
	cztero- i więcej gatunkowe		621,61	628,17	844,38	2094,16	9,3

Z powyższego zestawienia wynika, że w skali Nadleśnictwa Trzebież największą powierzchnię zajmują drzewostany jednogatunkowe – 39,6 %. Nieco mniejszy udział mają drzewostany dwugatunkowe – 28,7 % i drzewostany trzygatunkowe – 22,4 %. Najmniejszą powierzchnię zajmują drzewostany cztero- i więcej gatunkowe – 9,3% ogółu drzewostanów.

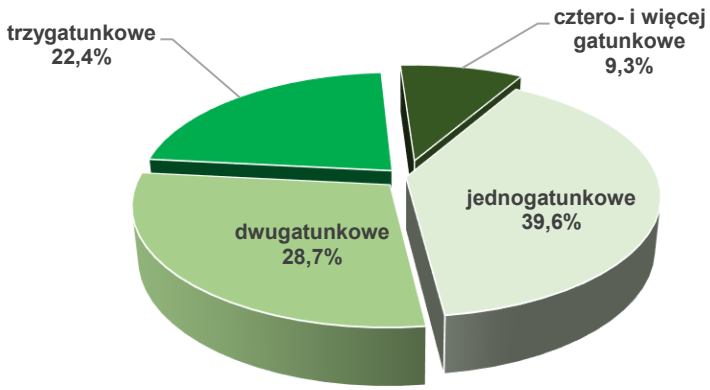

Rysunek 49. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Trzebież

Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pułap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych w których warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie ich udział powierzchniowy wynosi co najmniej 50 % powierzchni drzewostanu oraz zwarcie określone jest co najmniej jako przerywane (w tym również jako przerywane, miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzew do danego piętra należy przyjąć, że drzewa piętra górnego nie powinny mieć wysokości mniejszej niż 2/3 średniej wysokości gatunku panującego w piętrze górnym. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie do odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tabela 36. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Trzebież	jednopiętrowe	ha	4902,51	10525,16	4989,16	20416,83	91,0
	dwupiętrowe		0,00	2,01	259,79	261,80	1,2
	w KO i KDO		0,00	55,61	1699,03	1754,64	7,8

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują aż 91 % powierzchni. Drzewostany w KO i KDO stanowią 8% powierzchni. Niewielką powierzchnię – 1 % zajmują drzewostany dwupiętrowe.

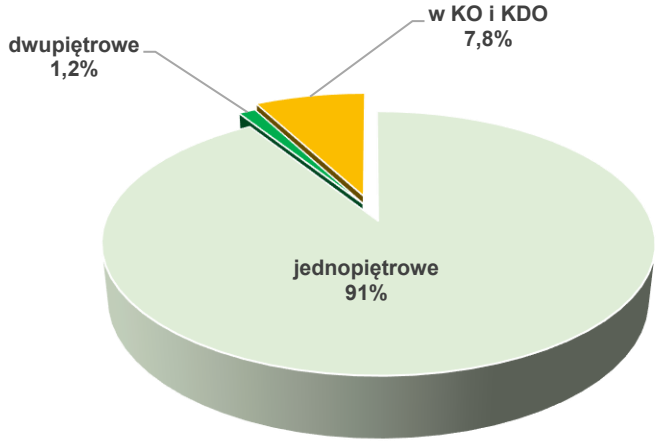

Rysunek 50. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

Pochodzenie

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urządzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Trzebież (m.in. baza SILP). Określone w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2025. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obarczone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Aż 90 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew. Uwagę zwraca dość duży odsetek drzewostanów powstałych z samosiewu.

Tabela 37. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Trzebież	z panującym gat. obcym	ha	2,98	13,32	0,0	16,30	0,1
	odroślowe		34,02	55,43	267,00	356,45	1,6
	z samosiewu		471,07	605,86	766,48	1843,41	8,2
	z odnowienia sztucznego		4394,44	9908,17	5914,50	20217,11	90,1

5.2.4. Zasoby martwych drzew

Zasoby martwego drewna w Nadleśnictwie Trzebież szczegółowo scharakteryzowano w opisaniu ogólnym (elaborat).

5.2.5. Walory krajobrazowe

Obszar województwa zachodniopomorskiego podzielono na 2148 jednostek krajobrazowych, spośród których 197 wskazano jako priorytetowe[30].

Typy i podtypy krajobrazów wyróżnionych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Trzebież przedstawia Tabela 38.

Tabela 38. Typy i podtypy krajobrazów w zasięgu terytorialnym N-ctwa Trzebież

Lp.	Podtyp – kod	Podtyp – opis
1.	2a	Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk
2.	2d	Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne z dominacją torfowisk niskich
3.	3a	Leśne – z przewagą siedlisk borowych
4.	3b	Leśne – z przewagą siedlisk lasowych
5.	6d	Wiejskie – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości
6.	6e	Wiejskie – z przewagą wielkoobszarowych pól lub pastwisk
7.	7a	Mozaikowe – z przewagą terenów porolnych
8.	7b	Mozaikowe – podmiejskie
9.	8c	Podmiejskie i osadnicze – miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim
10.	8d	Podmiejskie i osadnicze – zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych
11.	9a	Miejskie – miejscowości z zachowanym układem historycznym
12.	9b	Miejskie – miejscowości o charakterze współczesnym
13.	10a	Wielkomiejskie – zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych
14.	10b	Wielkomiejskie – nowoczesne centra miast
15.	10c	Wielkomiejskie – obszary zabudowy mieszkaniowej
16.	10d	Wielkomiejskie – wielkie centra handlowe, logistyczne, i składowo-magazynowe
17.	10e	Wielkomiejskie – tereny sportowo-rekreacyjne
18.	11b	Wodnogospodarcze – nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne
19.	12a	Przemysłowe i energetyczne – duże kompleksy przemysłowe

[30] Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego (Uchwała Nr XIII/187/25 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 18 grudnia 2025 r.)

Zgodnie z zapisami dokumentu Nadleśnictwo Trzebież znajduje się w zasięgu następujących krajobrazów priorytetowych:

- Zalew Szczeciński

Kod krajobrazu: 32-313.24-42

Rzeźba terenu: krajobrazy dolin

Typ: 1 wód powierzchniowych

Podtyp: 1c wody przejściowe

Gmina: Międzyzdroje, Nowe Warpno, Police, Stepnica, Świnoujście, Wolin

Mezoregion: Dolina Dolnej Odry

Fizjonomia krajobrazu: największy w województwie akwen. Brzeg Zalewu Szczecińskiego w większości sąsiaduje z użytkami zielonymi oddzielonymi wałem przeciwpowodziowym. Bardziej urozmaicony brzeg zalewu występuje na północy, gdzie nad taflą wody górują klify wyspy Wolin w większości porośnięte lasami. Również na południowym zachodzie na północ od Trzebieży oraz w Miroszewie występują klify.

Walory przyrodnicze: Zalew Szczeciński jest laguną o średniej głębokości 3,8 m, oddzieloną od Bałtyku wyspami Uznam i Wolin odciętą przez pas wydmowy Bramy Świny. Wokół wybrzeży zalewu ciągną się, zmiennej szerokości płycizny przybrzeżne sięgające niekiedy (zwłaszcza po stronie wschodniej) 800 metrów w głąb akwenu. Ich maksymalna głębokość osiąga 1,0-1,5 m. W zacisznych enklawach różnych części zalewu są one miejscem występowania wielu gatunków hydrofitów. Akwen ten charakteryzuje specyficzna hydrochemia wód, która kształtuje się pod wpływem dopływu wód śródlądowych i wymiany wód z morzem. Napływ wód z Bałtyku uzależniony jest od kierunku i szybkości wiatru, stanu morza, ciśnienia atmosferycznego i poziomu wody w zalewie. Zalew Szczeciński składa się z dwóch części: Zalewu Małego (część zachodnia- niemiecka) Zalewu Wielkiego (część wschodnia – polska). Na Zalewie Szczecińskim wyznaczono obszary Natura 2000: Zalew Szczeciński PLB320009, Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018. Przez krajobraz przebiega ponadregionalny korytarz ekologiczny Odry i Zalewu Szczecińskiego wraz z Dziwną, Zalewem Kamieńskim i Świną oraz jest w zasięgu ponadregionalnego korytarza ekologicznego migracji dużych ssaków. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków

Walory kulturowe: przez Zalew Szczeciński przebiega tor wodny Świnoujście–Szczecin. Długość odcinka toru prowadzącego przez Zalew wynosi 19,5 km, głębokość 10 m. Wytyczony został pod koniec XIX w. oraz pogłębiony i wyprostowany w XX w. Obecnie trwają prace nad pogłębienie toru do 12,5 m, a którego urobek składowany będzie na powstających sztucznych wyspach. Funkcjonowanie toru wodnego oraz torów podejściowych do mniejszych portów: Stepnica, Nowe Warpno, Trzebież wymagają istnienia stałych i pływających znaków nawigacyjnych: staw, pław. W ewidencji zabytków Dyrektora Urzędu Morskiego znajdują się dwa wraki leżące na dnie zalewu.

- Jezioro Dąbie

Kod krajobrazu: 32-313.24-23

Rzeźba terenu: krajobrazy dolin

Typ: 1 wód powierzchniowych

Podtyp: 1a jeziora

Gmina: Szczecin

Mezoregion: Dolina Dolnej Odry

Fizjonomia krajobrazu: w granicach krajobrazu znajdują się: jezioro i wyspy porośnięte w dużej części łęgami. Dość dobrze rozwinięta linia brzegowa, jednakże brzegi są niskie a jezioro oddzielone od otaczających użytków zielonych wałem przeciwpowodziowym na przeważającej długości linii brzegowej.

Walory przyrodnicze: jezioro deltowe będące ujściem Odry Zachodniej, zasilane jest zarówno przez wody opadowe i rzeczne, jak i przez wody morskie (zjawisko cofki). Stanowi dawną zatokę Zalewu Szczecińskiego, która została odcięta deltą Iny. W południowej części w granicach krajobrazu znajdują się również wyspy ujściowego odcinka Odry Zachodniej. Czwarte pod względem wielkości jezioro w Polsce (54,08 km^2). Akwen w całości znajduje się w obszarze Natura 2000 PLB320003 Dolina Dolnej Odry. Bardzo ważny teren dla ptaków wodno-błotnych w okresie lęgowym, wędrówkowym i zimowiskowym. Przez krajobraz przebiega ponadregionalny korytarz ekologiczny Odry i Zalewu Szczecińskiego wraz z Dziwną, Zalewem Kamieńskim i Świną oraz jest w zasięgu ponadregionalnego korytarza ekologicznego migracji dużych ssaków. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: jezioro posiada duże walory turystyczne – jego południowy brzeg jest silnie zagospodarowany przez mariny i przystanie żeglarskie. Przez Dąbie przebiega tor wodny o długości 14,5 km, szerokości 150 m i głębokości 10 m, który łączy port Schwedt/Oder z Zatoką Pomorską. Dąbie jest jedynym jeziorem w Polsce dostępnym dla statków pełnomorskich. W północnej części jeziora ponad lustro wody wystaje zatopiony niemiecki tankowiec *Urlich Finsterwalde*. Kadłub statku wykonany jest z żelbetonu. Był to tankowiec przewożący benzynę syntetyczną z fabryki benzyny syntetycznej w Policach do Świnoujścia.

- Odra Zachodnia

Kod krajobrazu: 32-313.24-9

Rzeźba terenu: krajobrazy dolin

Typ: 1 wód powierzchniowych

Podtyp: 1b systemy wód płynących

Gmina: Goleniów, Police, Stepnica, Szczecin

Mezoregion: Dolina Dolnej Odry

Fizjonomia krajobrazu: krajobraz obejmujący rzekę Odra Zachodnią od Mostu Pomorzan po ujściowy odcinek rzeki Odry do Zalewu Szczecińskiego. Odra Zachodnia oddziela w tym miejscu lewobrzeżną część miasta Szczecina od Wyspy Puckiej, Kępy Parnickej, Łasztowni i dalej płynie między północnymi

dzielnicami Szczecina a Wyspą Dębina. W krajobrazie znajduje się klika wysp różnej wielkości. Posuwając się ku północy zobaczymy niezamieszkałą Wyspę Akademicką. Dalej leżą: Wyspa Jaskółcza, Wyspa Żurawia położoną między Odrą Zachodnią a Kanałem Skolwińskim, wyspy Rybi Ostrów, Mnisi Ostrów, Skolwiński Ostrów, Radzin, Długi Ostrów, Karw Mały i Karw Wielki. W krajobrazie zobaczymy również kilka mostów: most północny Trasy Zamkowej, Most Długi, mosty kolejowe i Most Pomorzan.

Walory przyrodnicze: obszar w 62% pokryty obszarami Natura 2000: Zalew Szczeciński PLB320009 i Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH 320018. Zinwentaryzowano tu wiele gatunków ptaków, płazów i gadów. Krajobraz sąsiaduje z zespołem przyrodniczo- krajobrazowym jakim jest „Wyspa Dębina". Przez krajobraz przebiega ponadregionalny korytarz ekologiczny Odry i Zalewu Szczecińskiego wraz z Dziwną, Zalewem Kamieńskim i Świną oraz jest w zasięgu ponadregionalnego korytarza ekologicznego migracji dużych ssaków. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: w końcu XX wieku na wyspie Akademickiej znajdowała się przystań wędkarska i Przystań Żeglarska AZS. Wcześniej istniał tu tartak zbudowany w 1790 r. przez Sanne'a, początkowo napędzany siłą wiatru, a od XIX w. z napędem maszynowym. Ciekawostką jest nitowany most z 1921 r., jedyny w Szczecinie, który przetrwał II wojnę światową (łączy wyspę Jaskółczą z lądem). Przez Wyspę Jaskółczą poprowadzono pierwszą, wybudowaną w 1846 r., linię kolejową łączącą Szczecin z Poznaniem. Przed II wojną światową na wyspie znajdowały się zabudowania zajezdni tramwajowej wraz z budynkiem stacji zasilania tramwajowej trakcji elektrycznej.

- Port Szczecin

Kod krajobrazu: 32-313.24-35

Rzeźba terenu: krajobrazy dolin

Typ: 11 wodnogospodarcze

Podtyp: 11b nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne

Gmina: Szczecin

Mezoregion: Dolina Dolnej Odry

Fizjonomia krajobrazu: jednostka krajobrazowa rozciągająca się od Wyspy Grodzkiej, przez Łasztownię, aż po Odrę Wschodnią. Swoim zasięgiem obejmuje teren Portu Szczecin, w tym Wolny Obszar Celny, Stocznię Pomeranię, Terminal Morski LPG, Kanał Dębicki, Basen Górnośląski oraz Basen Górniczy. Północno-wschodnia część jednostki obejmuje fragment dawnej Wyspy Ostrów Grabowski (obecnie połączonej groblą z wyspą Łasztownia) wraz z oczyszczalnią ścieków. W krajobrazie górują charakterystyczne dźwigi portowe malowane na żółto.

Walory przyrodnicze: obszar całkowicie przekształcony antropogenicznie, położony na terenie portu Szczecin. Zinwentaryzowano tu siedlisko przyrodnicze priorytetowe Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe* (91E0) znajdujące się nad kanałem Duńczyca. Zlokalizowano tu stanowisko lęgowe pustułki. Całość krajobrazu leży w ponadregionalnych korytarzach ekologicznych: Zalewu

Szczecińskiego wraz z Dziwną, Zalewem Kamieńskim i Świną oraz w korytarzu ekologicznym sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: w centralnej części jednostki znajduje się zespół zabytkowych budynków portowych, w skład których wchodzą budynki administracyjne, wartownia, dawna kuźnia, kotłownia i maszynownia z lokomotywownią, budynek odpraw celnych, trzy budynki magazynowe oraz zabytkowe bramy (łącznie 29 obiekty wpisane do rejestru zabytków).

- Stocznia Szczecińska, Wyspy Gryfia i Ostrów Brdowski

Kod krajobrazu: 32-313.24-14

Rzeźba terenu: krajobrazy dolin

Typ: 11 wodnogospodarcze

Podtyp: 11b nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne

Gmina: Szczecin

Mezoregion: Dolina Dolnej Odry

Fizjonomia krajobrazu: teren hal stoczniowych z charakterystycznymi dominantami dźwigów i suwnic w kolorze żółtym, usytuowanych na lewym brzegu Odry. Na prawym brzegu Odry zlokalizowane dwie wyspy: Ostrów Brdowski i Gryfia wraz z łączącą je groblą oraz przylegającym do niej dokiem. Od strony wschodniej znajduje się Przekop Mieleński. Od strony południowej wyspę ogranicza Brdowski Przekop. Z lądem wyspę Ostrów Brdowski łączy wybudowany w 2015 r. Most Brdowski. W krajobrazie górują dźwigi stoczniowe oraz najwyższa w Europie suwnica bramowa o wysokości 120 m.

Walory przyrodnicze: przez krajobraz przepływa rzeka Odra. Obszar silnie przekształcony przez przemysł stoczniowy. Na terenie Stoczni zinwentaryzowano gniazdo pustułki. Brak wartości przyrodniczych. Z uwagi na położenie, krajobraz objęty ponadregionalnym korytarzem ekologicznym Zalewu Szczecińskiego wraz z Dziwną, Zalewem Kamieńskim i Świną oraz korytarzem ekologicznym sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: krajobraz stoczniowy, na którym działalność stoczniowa zapoczątkowana była w połowie XIX w., kiedy powstały stocznia „Vulcan" i stocznia „Stettiner Oderwerke". Na obszarze krajobrazu zlokalizowany jest zespół budynków administracyjno-socjalno-produkcyjnych Stoczni Szczecińskiej (wpisany do rejestru zabytków). Obok budynków stoczniowych krajobraz kulturowy tworzą charakterystyczne suwnice i dźwigi. Krajobraz obejmuje również dwie wyspy Ostrów Brdowski i Gryfię, które powstały na przełomie lat 20 i 30 XX w. w wyniku utworzenia Przekopów Mieleńskiego oraz Brdowskiego. W latach siedemdziesiątych XX w. obie wyspy połączono groblą komunikacyjną. Od początku wyspy pełniły funkcję przemysłową związaną z produkcją stoczniową.

- Wzgórza Gocławskie i Skarpa Stołczyńska

Kod krajobrazu: 32-313.26-30

Rzeźba terenu: pagórkowaty

Typ: 3 leśne

Podtyp: 3a z przewagą siedlisk borowych

Gmina: Police, Szczecin

Mezoregion: Wzniesienia Szczecińskie

Fizjonomia krajobrazu: obszar położony na zachodnim brzegu Odry obejmujący krawędź doliny Odry w północnej części miasta Szczecina z dzielnicami Skolwin, Stołczyn, Gocław. W południowej części kompleks leśny stanowiący lasy komunalne miasta Szczecina, dalej na północ dzielnice mieszkalne, tereny zieleni nieurządzonej, ogrody działkowe. W północno-wschodniej części małe kompleksy lasów liściastych. Forma ukształtowania terenu pagórkowata z licznymi wąwozami i strumieniami. Ze szczytu krawędzi rozpościera się szeroki widok na Jezioro Dąbie.

Walory przyrodnicze: cechą charakterystyczną krajobrazu jest jego położenie w strefie krawędziowej Doliny Odry, ze skarpami sięgającymi 80 m wysokości. W 56% pokryty jest lasem z przewagą drzewostanu bukowego, resztę pokrycia stanowią ogrody działkowe oraz fragmenty zabudowy północnych dzielnic Szczecina. W krajobrazie występują lasy w wieku ponad 100 lat (to 9% pokrycia leśnego). Dominującymi punktami krajobrazu mogą być dwa wyróżniające się wzniesienia „Leśne Wzgórze" i „Zielone Wzgórze". Obszar ten pokryty jest buczynami i rozdzielony głębokimi dolinami z łęgami. W dzielnicy Skolwin w rejonie ulicy Ornej znajduje się osuwisko. Znajdujące się tam doliny kilku strumieni stanowią użytek ekologiczny „Dolina strumieni Skolwinki, Stołczynki i Żółwinki. Wschodnia część krajobrazu przylega do ponadregionalnego korytarza ekologicznego Odry i Zalewu Szczecińskiego wraz z Dziwną, Zalewem Kamieńskim i Świną, ponadto całość krajobrazu jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: w rejonie krajobrazu znajduje się Wieża Bismarcka (Gocławska) usytuowana na Zielonym Wzgórzu. Teren ten w okresie poprzedzającym wojnę było popularnym miejscem wycieczek i spacerów Szczecinian, o czym świadczą znajdujące się w tym miejscu ruiny kawiarni (restauracji). W niegdysiejszej wsi Babin (obecnie dzielnica Szczecina – Stołczyn) znajdują się ruiny cegielni Zgoda z połowy XIX w. Nieopodal zostało zlokalizowane na początku XX w. osiedle robotnicze dla pracowników wspomnianej cegielni (osiedle Cegłówka). Osiedle składa się z dwóch równoległych linii zabudowy. Zabudowa jest w swej architekturze powtarzalna na całym odcinku ulicy.

- Krajobraz rolniczy Przęsocin-Skolwin

Kod krajobrazu: 32-313.26-2

Rzeźba terenu: pagórkowaty

Typ: 6 wiejskie

Podtyp: 6b z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk

Gmina: Police, Szczecin

Mezoregion: Wzniesienia Szczecińskie

Fizjonomia krajobrazu: obszar wykorzystywany rolniczo, pola średniej wielkości przeważnie grunty orne ułożone równolegle o wydłużonym kształcie, gdzieniegdzie urozmaicone zagłębieniami z roślinnością drzewiastą i krzewiastą. Położony na łagodnych pagórkach. Od strony zachodniej

krajobraz graniczy z lasami Puszczy Wkrzańskiej, od strony południowej i wschodniej z północnymi dzielnicami Szczecina i od północy ze wsią Przęsocin.

Walory przyrodnicze: krajobraz położony jest na wysoczyźnie moreny pagórkowatej z kilkoma zagłębieniami wytopiskowymi. Jest to krajobraz typowo rolniczy, pokryty polami uprawnymi (63% powierzchni krajobrazu) z niewielkimi obszarami podmokłymi. Całość obszaru leży w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: krajobraz od strony północnej jest poddawany silnej antropopresji poprzez sukcesywną urbanizację. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się Przęsocin. Jest to nieduża wieś o średniowiecznym rodowodzie, z czytelnym jeszcze układem owalnicy przechodzącym w widlicę. W centralnym miejscu wsi znajduje się niewielki park z pomnikiem upamiętniającym poległych mieszkańców podczas I wojny światowej. Obiektem wpisanym do rejestru zabytków jest kościół z XV w. We wschodniej części krajobrazu znajdują się fundamenty obiektu z okresu II wojny światowej. Są to pozostałości po stanowisku niemieckiego radaru Luftwaffe FuMG-62 Würzburg. Radar współpracował z położoną w pobliżu baterią artylerii przeciwlotniczej Flak.

- Szczecińskie Parki Leśne Puszczy Wkrzańskiej

Kod krajobrazu: 32-313.26-29

Rzeźba terenu: pagórkowaty

Typ: 3 leśne

Podtyp: 3b z przewagą siedlisk lasowych

Gmina: Police, Szczecin

Mezoregion: Wzniesienia Szczecińskie

Fizjonomia krajobrazu: obszar leśny położony na północ od Szczecina, będący częścią Puszczy Wkrzańskiej. W przeważającej części forma ukształtowania terenu pagórkowata, w pozostałej części falista. Najwyższym punktem w krajobrazie jest wzniesienie Wielecka Góra – 130,9 m n.p.m. Obszar poprzecinany głębokimi wąwozami z potokami i strumieniami. W północno-zachodniej części obszaru zlokalizowane są miejscowości Leśno Górne i Sierakowo.

Walory przyrodnicze: 73% lasów znajduje się w zasięgu Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcze Szczecińskie" i ma status lasów ochronnych. Prawie całość krajobrazu jest położona na morenie pagórkowatej. Najwyższym punktem jest „Wielecka Góra"; nieopodal na skraju lasu znajduje się wzniesienie „Szczecińska Gubałówka" 108 m n.p.m. W granicach krajobrazu znajduje się kilka form ochrony przyrody: dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe „Dolina Siedmiu Młynów i źródła strumienia Osówka" i „Wodozbiór", 20 drzew uznanych jako pomniki przyrody. Krajobraz poprzecinany jest dolinami potoków i strumieniami. Jedynym większym zbiornikiem wodnym jest jezioro Głębokie. Środkowa część jednostki krajobrazowej leży w ponadregionalnym korytarzu ekologicznym migracji dużych ssaków. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: Puszcza Wkrzańska, zwłaszcza w bliskim otoczeniu Szczecina, stanowi istotne zaplecze rekreacyjne miasta. Park leśny Głębokie otacza jezioro Głębokie, które jest kąpieliskiem miejskim Szczecina. Znajduje się tam plaża, pomost oraz wyciąg do jazdy na nartach wodnych. Dookoła poprowadzone są aleje i ścieżki spacerowe. Park leśny Arkoński odznacza się bardzo urozmaiconą formą. Liczne wzniesienia dochodzące do 90 m n.p.m. są poprzecinane wąwozami tworząc atrakcyjną przestrzeń do pieszych wędrówek. Było to popularne miejsce rekreacyjne już przed II wojną światową, o czym świadczą ruiny po dawnych restauracjach i kawiarniach jak np. ruiny wieży Quistropa. Przez środek parku wiedzie Dolina Siedmiu Młynów, na szlaku którego rozlokowane są polany wypoczynkowe wraz z infrastrukturą. Na polanie śródleśnej we wsi Leśno Górne znajduje się odrestaurowany zespół pałacowy z drugiej połowy XIX w. Pałac wzniesiony został w stylu neogotyckim. Nad pałacem góruje wieża elektrowni wiatrowej (pierwszej w powiecie Polickim). W północnej części krajobrazu, w bezpośrednim sąsiedztwie Polic, znajduje się „Park Leśny Mściecino". W północnej części parku (na osiedlu Rzemieślniczym w Policach) w czasie II wojny światowej istniał obóz pracy przy hitlerowskiej fabryce benzyny syntetycznej w Policach, będący filią obozu koncentracyjnego Stutthof.

- Trzebieradzki Las

Kod krajobrazu: 32-313.23-35

Rzeźba terenu: równinny

Typ: 3 leśne

Podtyp: 3b z przewagą siedlisk lasowych

Gmina: Nowe Warpno

Mezoregion: Równina Wkrzańska (Równina Policka)

Fizjonomia krajobrazu: teren równiny piaszczystej z niewielkimi wydmami do 2-3 m wysokości, porośnięty przez lasy (przeważnie liściaste). Północną granicę krajobrazu stanowi klifowy brzeg Zalewu Szczecińskiego o wysokości do 9 m.

Walory przyrodnicze: fragment równiny wodnolodowcowej z wydmami porośniętym lasem. W północnej części krajobraz graniczy z Zalewem Szczecińskim (granica przebiega klifowym brzegiem akwenu). Krajobraz znajduje się w całości w dwóch obszarach Natura 2000: Zalew Szczeciński PLB320009 i Ostoja Wkrzańska PLB320014. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: nad brzegiem Zalewu Szczecińskiego, w otoczeniu parku, znajduje się neoklasycystyczny Pałac Manowce wybudowany na początku XX w. Pierwszym właścicielem i inwestorem był Georg Wegner, naczelny lekarz i dyrektor szpitala na Pomorzanach w Szczecinie. Obiekt został niedawno odrestaurowany przez prywatnego właściciela.

- Zatoka Nowowarpieńska i Jezioro Nowowarpieńskie

Kod krajobrazu: 32-313.23-30

Rzeźba terenu: krajobrazy dolin

Typ: 1 wód powierzchniowych

Podtyp: 1c wody przejściowe

Gmina: Nowe Warpno

Mezoregion: Równina Wkrzańska (Równina Policka)

Fizjonomia krajobrazu: akwen oraz mokradła porośnięte przez trzcinowiska i szuwary. Brzeg niski, w kilku miejscach urozmaicony przez porośnięte lasem wydmy do 5 m wysokości.

Walory przyrodnicze: zatoka Zalewu Szczecińskiego odcięta od niego półwyspem Grodzkim i Łysą Wyspą, przez co powstało połączenie z wodami zalewu dwoma cieśninami. Akwen przedzielony granicą polsko-niemiecką. Średnia głębokość zbiornika wynosi zaledwie 2 m. Jezioro Nowowarpieńskie położone jest na terenie obszarów Natura 2000: Zalew Szczeciński PLB320009 oraz Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018. W granicy krajobrazu znajduje się również Wyspa Łysa i część niska mokradeł półwyspu Nowowarpieńskiego (na zachód od Podgrodzia), na których powołano użytki ekologiczne. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: od strony wschodniej w jezioro wcina się Półwysep Nowowarpieński (poza granicą krajobrazu), na końcu, którego zlokalizowane jest historyczne miasto Nowe Warpno z zachowanym historycznym układem urbanistycznym i wieloma zabytkami, z których najbardziej cenny jest ratusz o konstrukcji ryglowej z końca XVII w. W granicach krajobrazu znajduje pirs portowy z pomnikiem rybaka, a także pomosty i keje.

- Jezioro Świdwie, Bolków, Zalesie

Kod krajobrazu: 32-313.23-11

Rzeźba terenu: równinny

Typ: 2 bagienno-łąkowe – głównie bezleśne

Podtyp: 2b z dominacją szuwarów i turzycowisk

Gmina: Dobra (Szczecińska), Police

Mezoregion: Równina Wkrzańska (Równina Policka)

Fizjonomia krajobrazu: obszar zagłębienia wytopiskowego wypełniony torfowiskiem niskim, z zarastającym jeziorem Świdwie szuwarami wodnolądowymi oraz łąkami użytkowanymi ekstensywnie. Krajobraz w północnej części zamyka ściana lasu, w południowej płynnie przechodzi w grunty orne.

Walory przyrodnicze: w granicach jednostki znajduje się rezerwat przyrody "Jezioro Świdwie", który jest jednym z 19 polskich rezerwatów wpisanych na listę konwencji ramsarskiej (Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe). Cały teren krajobrazu znajduje się w zasięgu obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 oraz jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: na terenie jednostki znajdują się dwie osady: Zalesie i Węgornik. Zalesie to dawny folwark z zachowanym do dziś trzykondygancyjnycm pałacem z 1910 r. (obecnie siedziba Nadleśnictwa Trzebież). Obok pałacu znajduje się Transgraniczny Ośrodek Edukacji Ekologicznej. Nad brzegiem

jeziora Świdwie znajdują się dwie stacje ornitologiczne - nad brzegiem Gunicy stacja z wieżą obserwacyjną oraz w osadzie Bolków, w której znajduje się Ośrodek Dydaktyczno – Muzealny.

- Krajobraz wiejski na wschód od wsi Stolec

Kod krajobrazu: 32-313.23-8

Rzeźba terenu: równinny

Typ: 6 wiejskie

Podtyp: 6e z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk

Gmina: Dobra (Szczecińska)

Mezoregion: Równina Wkrzańska (Równina Policka)

Fizjonomia krajobrazu: teren rolniczy gruntów ornych poprzecinanych alejami drzew z oczkami wytopiskowymi. Na zachodzie znajduje się przedzielone granicą polsko-niemiecką jezioro Stolsko. Nad jeziorem we wsi Stolec znajduje się wyniesienie kemowe o wysokości względnej 6,5 m.

Walory przyrodnicze: krajobraz położony w obrębie obszaru Natura 2000 - PLB320006 "Jezioro Świdwie". Na zachodzie znajduje się przedzielone granicą polsko - niemiecką jezioro Stolsko, stanowiące obszar Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063. Całość obszaru jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: w granicach krajobrazu znajduje się wieś Stolec, w której znajduje się pałac zbudowany w latach 1721-27 w stylu barokowego klasycyzmu. Pałac otacza park, którego główną oś tworzy aleja prowadząca w stronę osady Bolków. We wsi znajduje się XVIII-wieczny cmentarz z centralnie położonym pomnikiem nagrobnym jednego z właścicieli oraz barokowym kościołem.

- Osiedle leśno-parkowe Głębokie

Kod krajobrazu: 32-313.26-35

Rzeźba terenu: falisty

Typ: 8 podmiejskie i osadnicze

Podtyp: 8a leśno-osadnicze o charakterze willowym

Gmina: Szczecin

Mezoregion: Wzniesienia Szczecińskie

Fizjonomia krajobrazu: willowe osiedle Głębokie z dużą ilością zieleni wysokiej, przeważnie sosny, buki, dęby. Po stronie zachodniej Jezioro Głębokie. Od północy otoczone lasami Puszczy Wkrzańskiej, od wschodu zamknięte ulicą Zegadłowicza.

Walory przyrodnicze: krajobraz położony jest na morenie falistej, przylegając od zachodu do jeziora Głębokiego. Środkową jego część stanowi zabudowa willowa, otoczona lasami Puszczy Wkrzańskiej przeważnie drzewostanem sosnowym. 25% powierzchni krajobrazu stanowią lasy, w tym 90% lasy ponad stuletnie. Wszystkie lasy są lasami ochronnymi. Przy ul. Jaworowej 57 znajduje się pomnik przyrody dąb szypułkowy. Krajobraz jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: rejon krajobrazu stanowi willową dzielnicę Szczecina – Głębokie. Początki współczesnego osiedla sięgają lat 30-tych XX w., kiedy powstał plan osiedla, nazwanego „Osiedle leśno-parkowe – jezioro Głębokie". Jest to nawiązanie do ówczesnych trendów urbanistycznych tzw. koncepcja miast ogrodów. Realizację osiedla podzielono na 4 etapy. Przestawienie Niemiec na gospodarkę zbrojeniową oraz wybuch samej wojny uniemożliwił dokończenie dwóch ostatnich etapów.

- Park Kasprowicza i Arkoński

Kod krajobrazu: 32-313.26-8

Rzeźba terenu: falisty

Typ: 10 wielkomiejskie

Podtyp: 10e tereny sportowo-rekreacyjne

Gmina: Szczecin

Mezoregion: Wzniesienia Szczecińskie

Fizjonomia krajobrazu: krajobraz tworzą tereny parkowo-leśne i sportowo-rekreacyjne, z kilkoma stawami i ciekiem wodnym Osówka. W północnej części obszaru dominuje zieleń wysoka (akacja, dąb, jesion, jawor, sosna, świerk), w południowej części tereny bardziej otwarte (rekreacyjno-wypoczynkowe). Od strony północnej i wschodniej krajobraz graniczy z Parkiem Leśnym Arkońskim, od strony zachodniej i południowej z zabudową miejską Szczecina.

Walory przyrodnicze: krajobraz w większości obejmuje tereny rekreacyjne miasta Szczecina. Od strony północnej pokryty jest lasem (Las Arkoński z przewagą siedlisk lasowych). Od południa obejmuje Park z ogrodem dendrologicznym im. Profesora Stefana Kownasa oraz głazem narzutowym „Głaz Słowackiego", Park imienia Jacka Karpińskiego i Park im. Jana Kasprowicza. W osi krajobrazu północ-południe przebiega dolina strumienia Osówka z jeziorem Goplana, jeziorem Uroczysko-Staw Wędkarski, kąpieliskiem Arkonka, Syrenimi Stawami i jeziorem Rusałka. Na terenie krajobrazu znajdują się takie formy ochrony przyrody jak: zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Zespół Parków Kasprowicza-Arkoński", pomnik przyrody „Jesion wyniosły" rosnący na terenie parku im. Kownasa. Warty zauważenia jest ogród różany „Różanka". Obecnie rośnie tu 99 gatunków róż. Ponadto zachowało się wiele egzotycznych gatunków drzew i krzewów (76 gatunków i odmian, w tym 25 rzadko spotykanych). Krajobraz jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: głównymi atrakcjami są: zabytkowy park Kasprowicza oraz park miejski Różanka, Ogród Dendrologiczny im Stefana Kownasa, Teatr Letni (popularne miejsce organizowania występów kabaretowych i estradowych), Syrenie stawy wraz z Modrzewiowym dworem wpisanym do rejestru zabytków (pozostałości po sanatorium, jakie mieściło się do czasu II wojny światowej), Kąpielisko Arkonka oraz stadion lekkoatletyczny i piłkarski, tor gokartowy. W Parku Kasprowicza w pobliżu amfiteatru na stoku znajduje się rzeźba plenerowa „Ogniste Ptaki" autorstwa Władysława Hasiora. Wzdłuż całego krajobrazu biegną aleje spacerowo- rowerowe. Po wschodniej stronie w bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się dawna zajezdnia tramwajowa, w której obecnie mieści się Muzeum 6 Techniki i Komunikacji, obok zabytkowy zespól szkół Nemitzer-Knabenschule.

- Cmentarz Centralny

Kod krajobrazu: 32-313.26-4

Rzeźba terenu: falisty

Typ: 10 wielkomiejskie

Podtyp: 10f wielkie nekropolie

Gmina: Szczecin

Mezoregion: Wzniesienia Szczecińskie

Fizjonomia krajobrazu: Cmentarz Centralny w Szczecinie, jak i również park przyrodniczy liczący kilkaset gatunków odmian drzew i krzewów. Występują tu dwa cieki wodne, Cicha Woda i Jasna Woda. Na cmentarzu zaprojektowano główną oś widokową skierowana na neoromańska kaplice główną.

Walory przyrodnicze: nekropolia jest zarazem wielkim parkiem o unikatowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Jest to zabytek sztuki ogrodowej, stanowiący doskonały przykład założenia cmentarno-parkowego. Założenie parkowe cmentarza charakteryzuje się bogatym doborem drzew i krzewów (ponad 400 gatunków). Krajobraz jest w zasięgu korytarza ekologicznego sezonowych migracji ptaków.

Walory kulturowe: Cmentarz Centralny jest największym tego typu obiektem w Polsce oraz trzecim co do wielkości w Europie. Składa się z trzech części: wschodniej, zachodniej i łączącej środkowej, połączonych główną osią kompozycyjną wschód-zachód. Część wschodnia posiada regularny, tarasowy układ przestrzenny z kaplicą i pomnikiem na kwaterze wojennej jako dominantami. W najniższej części założenia znajduje się basen. Drogi i ścieżki mają układ kolisty. Część zachodnia ma układ pasmowy związany z dolinami trzech strumieni. Z architektonicznych obiektów centralnych zachowały się: kaplica główna (1906 r.), dom pogrzebowy, brama główna, budynki: administracyjny i mieszkalny (1903 r.). W północnej części znajdują się ruiny ćwiczebnego fortu z początku XX w., na którym żołnierze ćwiczyli zdobywanie i obronę fortu. Na terenie cmentarza znajdował się również poligon wojskowy. Jedynym śladem po poligonie jest niewielki bunkier dla wartowników.

6. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

Rysunek 51. Głaz ku pamięci poety H. Lönsa (*Fot. R. Pociecha*)

6.1. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na gruntach Nadleśnictwa Trzebież

Zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową[31].

6.1.1. Obiekty archeologiczne

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.[32]

Wyróżnia się dwa typy zabytków archeologicznych:

- zabytki archeologiczne ruchome – przedmioty związane z działalnością człowieka w przeszłości, wytwory pracy ludzkiej, takie jak naczynia, narzędzia, ozdoby, broń;

[31] Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 537 ze zm.]
[32] J. w.

- zabytki archeologiczne nieruchome (stanowiska archeologiczne) – obejmują najczęściej obszary, w obrębie których występują źródła archeologiczne wraz z ich bezpośrednim otoczeniem. Stanowiskami archeologicznymi mogą być m.in.: grodziska, cmentarzyska, pozostałości dawnych osad, nawarstwienia miast, nawarstwienia związane z funkcjonowaniem zamków, wsi historycznych.

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa zlokalizowanych jest 5 znanych obiektów archeologicznych.

Tabela 39. Wykaz obiektów archeologicznych na gruntach N-ctwa Trzebież

Lp.	Leśnictwo	Opis obiektu
1.	Gunice	Wczesnośredniowieczne grodzisko położone na półwyspie dawnego jeziora zalewowego (obecnie łąki). Nr rej.: 709 z 10.11.1971 r. (decyzja: Kl.I.6801/39/71)
2.	Dobra	Obozowisko z epoki kamienia – mezolitu kultury maglemoskiej Nr rej.: A1306 z 7.06.1996 r. (decyzja: DZ-4200/24/0/96)
3.	Dobra	Cmentarzysko birytualne, kurhanowe, z epoki brązu Nr rej.: 740 z 18.12.1972 r. (decyzja: Kl.I.6801/29/72)
4.	Dobra	Osada kultury łużyckiej z epoki brązu w pobliżu miejscowości Bezrzecze Nr rej.: 707 z 10.11.1971 r.
5.	Gunice	Wykopaliska związane z osadnictwem paleolitycznym i wczesnomezolitycznym (AZP 27-4)

6.1.2. Miejsca historyczne, obiekty i miejsca pamięci, obiekty dawnej infrastruktury

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież występuje szereg obiektów kultury i techniki stanowiących cenne świadectwo historii oraz część dziedzictwa kulturowego regionu.

Tabela 40. Wykaz obiektów kultury materialnej

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego N-ctwa.	-
2.	Park	Pienice	Park pałacowy założony w drugiej połowie XIX w. w miejscowości Brzózki nad Zalewem Szczecińskim Nr rej.: 862 z 26.07.01979 r. i A-16 z 25.10.2013 r.	-
		Gunice	Park podworski Gunice o pow. 4,96 ha z początku XIX w., założony w stylu krajobrazowym. Nr rej.: A-207 z 20.05.2024 r. (numer decyzji: DZ.5130.09.2024.AR)	-
3.	Miejsca pamięci, miejsca historyczne, obiekty dawnej infrastruktury	Nowe Warpno	Cmentarz przedwojenny	-
		Nowe Warpno	Cmentarz przedwojenny.	-
		Nowe Warpno	Cmentarz rodowy z 1898 r.	-
		Nowe Warpno	Cmentarz z drugiej połowy XIX w.	-
		Drogoradz	Pozostałości po dawnym cmentarzu – mogiła.	-
		Gunice	Cmentarz rodowy z przełomu XIX i XX w.	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
		Siedlice	Poniemiecki cmentarz.	-
		Tanowo	Poniemiecki cmentarz.	-
		Tatynia	Mogiła z 1946 r.	-
		Siedlice	Pamiątkowy głaz nagrobny ku pamięci poety Hermana Lönsa z 1934 r.	-
		Siedlice	„Most Wilhelma Meyera” Kilkudziesięcioletni most.	-
		Poddymin	Plantacje borówek amerykańskich, założone przed II wojną światową.	-

Rysunek 52. Mogiła na cmentarzu rodowym w leśnictwie Zalesie (*Fot. R. Pociecha*)

6.1.3. Obiekty kultury materialnej w zasięgu terytorialnym N-ctwa Trzebież

Bezrzecze – za zabytek uznano orientowany kościół XV-wieczny (przebudowany w XIX w) pw. Matki Bożej Różańcowej (nr rej.: A-503 z 26.07.1979 r.), zbudowany z kamieni narzutowych z ostrołukowym portalem z gotyckiej cegły w południowej ścianie oraz przykościelny cmentarz z XV-XX wieku (nr rej.: A-503 z 4.03.2014 r.).

Będargowo – we wsi znajduje się kościół pw. Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych wzniesiony w 1220 r. (przebudowany w 1865 r.) z kamieni granitowych (nr rej.: A-504 z 2.07.1956 r.).

W sąsiedztwie świątyni znajduje się wzniesiona w 1931 r. drewniana dzwonnica (nr rej.: A-504 z 15.09.2014 r.) z dwoma dzwonami odlanymi w 1737 i 1833 r.

Bobolin – w centrum wsi, na niewielkim wypiętrzeniu, znajduje się zabytkowy kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy z przełomu XV i XVI wieku, z przykościelnym cmentarzem z pierwszej połowy XIX w. i ogrodzeniem (nr rej.: A-513 z 22.01.1963 r. i z 29.05.1989 r.). Do rejestru wpisano także budynek rządcówki (obecnie dom nr 7) z XIX w. (nr rej.: A-522 z 4.06.1990 r.).

Brzózki – w części Brzózek zwanej Trzebieradz znajduje się zabytkowy zespół pałacowy (nr rej.: A-16 z 26.07.1979 r. i z 25.11.1999 r.), w skład, którego wchodzi pałacyk myśliwski z początku XX w., zwany również „Pałacem Goeringa" i park z drugiej połowy XIX w.

Buk (Szczeciński) – do rejestru wpisano zabytkowy, średniowieczny kościół z XIII w. (przebudowany częściowo w 1848 r.) pw. św. Antoniego posiadający unikatowe w skali regionu rozwiązania architektoniczne oraz cenne wyposażenie (nr rej.: A-498 z 14.05.1956 r.) oraz nieczynny cmentarz przykościelny (nr rej.: A-498 z 30.12.2013 r.).

Dobra (Szczecińska) – jedyny relikt średniowiecznej zabudowy wsi stanowi kościół pw. Matki Boskiej królowej Świata wybudowany ok. 1270 r. z kostki granitowej, przebudowany w 1879 r. (nr rej.: A-497 z 14.05.1956 r.). Do rejestru zabytków wpisano także park dworski z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-541 z 18.06.1979 r.).

Dołuje – za zabytek uznano nieczynny cmentarz ewangelicki z XIX w., z murowanym ogrodzeniem (nr rej.: A-1566 z 8.08.2013 r.).

Leśno Górne – zespół pałacowy (nr rej.: A-866 z 18.05.1990 r.) obejmujący pałac z XIX w. wybudowany w stylu neogotyckim z formami eklektyzmu oraz przypałacowy park

Mierzyn – znajduje się tu XII-wieczny kościół pw. Matki Boskiej Bolesnej, zbudowany z ciosów kamiennych, z dobudowaną w XVIII w. drewnianą wieżą przykrytą stożkowym hełmem zwieńczonym kulą i krzyżem (nr rej.: A-477 z 31.07.1956 r.). Przy kościele zachowany nieczynny cmentarz (nr rej.: A-477 z 27.01.2014 r.) z XIII-XX w. z murowanym ogrodzeniem. We wsi znajduje się również wiatrak kozłowy (nr rej.: A-523 z 22.12.1965 r.) z pierwszej połowy XIX w., będący jedną z najstarszych tego typu budowli w regionie.

Niekłończyca – we wsi zachowany barokowy kościół ewangelicki (obecnie rzymskokatolicki) pw. Matki boskiej Nieustającej Pomocy o konstrukcji ryglowej wybudowany w 1788 r. (nr rej.: A/476 z 22.12.1965 r.).

Nowe Warpno – do rejestru zabytków wpisane zostały następujące obiekty: teren Starego Miasta z XV w. (nr rej.: A-1207 z 15.11.1956 r. i z 13.11.2013 r.), gotycki kościół pw. Wniebowzięcia NMP z XV w., z barokowym wyposażeniem, przebudowany w 1693 r. (nr rej.: A-512 z 5.07.1958 r.), ratusz z 1697 r. o konstrukcji ryglowej (nr rej.: 178 z 12.11.1956 r.), budynek poczty z 1905 r. (nr rej.: A-524 z 30.11.1993 r.), metalową pompę uliczną z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: B/8/poz. 39 z 25.07.2000 r.) i dwa domy szachulcowe z przełomu XVIII i XIX w. (nr rej.: A-526 z 12.09.1984 r. i A-525 z 7.09l1984 r.).

Nowe Warpno-Karszno – w tej części miasta znajdują się: szachulcowy kościół ewangelicki (obecnie rzymskokatolicki) pw. św. Huberta z końca XVIII w. (nr rej.: A-511 z 22.12.1965 r.) oraz zespół pałacowy (nr rej.: A-340 z 10.03.2008 r.), w skład, którego wchodzi neorenesansowy pałac zbudowany w 1898 r. i park z przełomu XVIII i XIX w.

Pilchowo – w miejscowości znajduje się wpisany do rejestru zabytków zespół kościoła pw. Wniebowzięcia NMP (nr rej.: A-519 z 10.05.1997 r.) z przełomu XIII i XIV w. (świątynia gruntownie przebudowana w duchu neoromańskim w drugiej połowie XIX w.), obejmujący kościół, drewnianą dzwonnicę i cmentarz.

Police – do rejestru zabytków wpisano kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny z 1910 r. wraz z przylegającym cmentarzem (nr rej.: A-58 z 23.03.2001 r.). Ponad 60-metrowa wieża świątyni stanowi charakterystyczny element panoramy starówki miasta. Zabytkiem jest także kruchta kościoła mariackiego, pozostałość po średniowiecznym kościele na Rynku Starego Miasta (obecnie dom kultury) z pierwszej połowy XV w. (nr rej.: A-521 z 22.01.1963 r.).

Police-Jasienica – zabytkowy zespół klasztorny augustianów obejmujący: kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła z przełomu XIV i XV w., z szachulcową wieżą dobudowaną w latach 1857-1858 (nr rej.: A-500 z 5.07.1958 r.), pozostałości po średniowiecznym budynku klasztoru augustianów z XIV wieku (nr rej.: A-510 z 5.07.1958 r.) oraz teren założenia klasztornego i cmentarza przy klasztorze (nr rej.: A-510 z 11.08.2017 r.).

Przęsocin – zachowany do dziś późnogotycki, granitowy kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (nr rej.: A-501 z 22.12.1965 r.), wybudowany w 1493 r. w miejscu rozebranego drewnianego kościoła wzmiankowanego po raz pierwszy w 1286 r. W 1740 r. od strony zachodniej świątyni dobudowana została drewniana wieża dzwonna.

Przylep – zabytkowy park dworski z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: A-538 z 26.06.1990 r.).

Rzędziny – park pałacowy z XIX wieku (nr rej.: A-532 z 26.07.1979 r.).

Skarbimierzyce – zabytkowy park dworski z XVIII w. (nr rej.: A-531 z 21.06.1979 r.).

Stobno – do rejestru zabytków wpisano, wzniesiony w XVI w., kościół pw. Matki Boskiej Fatimskiej (nr rej.: A-502 z 22.01.1963 r.). Jest to budowla salowa, murowana z kamienia i cegły, usytuowana na planie prostokąta. Od strony zachodniej kościół posiada murowaną z kamienia wieżę. Świątynia popadła w ruinę w latach 50-tych XX wieku. Została odbudowana w latach 1986–1991. Do kościoła przylega zabytkowy cmentarz z XVI-XX w. z murowanym ogrodzeniem z XVI w. (nr rej.: A-502 z 8.09.2014 r.).

Stolec – zabytkowy zespół kościoła ewangelickiego (nr rej.: A-507 z 22.01.1963 r. i z 16.05.2000 r.) obejmujący wzniesiony w latach 1731–1735 kościół ewangelicki (obecnie rzymskokatolicki) pw. św. Maksymiliana Kolbe, nieczynny cmentarz przykościelny, bramkę i pomnik (obelisk) J.B.W. von Ramin oraz zespół pałacowy (nr rej.: A-536 z 22.12.1965 r. i z 25.11.1978 r.), w skład którego wchodzi dwukondygnacyjny, murowany pałac zbudowany w latach 1721–1727 w stylu barokowego klasycyzmu i założony w XVIII w. naturalistyczny park obejmujący okoliczne lasy, łąki i jeziora.

Szczecin – miasto uznawane za historyczną stolicę Pomorza Zachodniego i księstwa pomorskiego. Na przestrzeni wieków znajdował się w granicach Szwecji, Brandenburgii, Prus i Niemiec. Od 1945 r. należy do Polski stanowiąc część tzw. Ziem Odzyskanych. Na terenie miasta Szczecin znajduje się bardzo dużo obiektów (budynków, parków itp.) wpisanych do rejestru zabytków. Spośród nich na szczególną uwagę zasługują:

- teren Starego Miasta (nr rej.: 1 z 28.11.1952 r.),
- zamek książąt pomorskich XV-XIX w. (nr rej.: A-805 z 22.04.1955 r.),
- brama Portowa (berlińska) z lat 1725-1771 (nr rej.: A-790 z 11.06.1954 r.),
- brama Królewska (Nakielska) z lat 1725-1728 (nr rej.: A-791 z 11.06.1954 r.),
- pozostałości murów obronnych, w tym baszta „Siedmiu Płaszczy" (nr rej.: A-798 z 11.06.1954 r.), relikty muru z basztą „Wittkop" (nr rej.: A-232 z 25.10.2005 r.), mur oporowy (nr rej.: A-622 z 4.06.2010 r.),
- cmentarz centralny (nr rej.: A-905 z 15.06.1985 r.),
- cmentarz żydowski (nr rej.: A-2068 z 18.01.2024 r.),
- zespół tarasów widokowych „Wały Chrobrego" (nr rej.: A-851 z 18.12.1996 r.).

Tanowo – założony na początku XIX w. zabytkowy park dworski dawnego majątku Gunice (nr rej.: A-2073 z 20.05.2024 r.) oraz szachulcowy dom z pierwszej połowy XIX wieku (nr rej.: A-528 z 12.11.1977 r.).

Tatynia – we wsi zachowany kościół ewangelicki (obecnie rzymskokatolicki) pw. św. Pawła Apostoła (nr rej.: A-505 z 22.01.1963 r.). Świątynia wznosi się nad urwistym brzegiem rzeczki Gunicy. Zbudowana została w technologii szachulcowej pod koniec XVII w. Przy kościele znajduje się cmentarz z XVII-XX w. z murowanym ogrodzeniem z drugiej połowy XVII w. (nr rej.: A-505 z 20.07.2017 r.).

Trzebież – do rejestru zabytków wpisano kościół ewangelicki (obecnie rzymskokatolicki) wybudowany na fundamentach dawnej świątyni w 1745 r. pw. Podwyższenia Krzyża (nr rej.: A-506 z 22.12.1965 r.) wraz przylegającym cmentarzem (nr rej.: A-380 z 29.12.2008 r.), dawną pastorówkę (obecnie plebania) szachulcową z początku XIX w. (nr rej.: A-530 z 25.04.1997 r.), dom szachulcowy z drugiej połowy XVIII w. (nr rej.: A-529 z 22.12.1965 r.), budynek dworca kolejowego (obecnie dom mieszkalny) z lat 1909-1910 oraz nieużytkowaną już wodociągową wieżę ciśnień (nr rej.: A-1029 z 11.06.2012 r.).

Warnołęka – w miejscowości znajduje się ewangelicki (obecnie rzymskokatolicki) kościół ryglowy pw. MB Częstochowskiej z XVIII w. oraz przykościelny cmentarz (nr rej.: A-518 z 30.10.1997 r.).

Wąwelnica – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej wzniesiony na przełomie XV i XVI w. (nr rej.: A-508 z 22.12.1965 r.).

Wołczkowo – za zabytek uznano XIII-wieczny kościół pw. Matki Boskiej Szkaplerznej zbudowany z granitowych ciosów z barokowym ołtarzem z XVIII w., przebudowany w 1865 r., z dobudowaną w 1900 r. wieżą (nr rej.: A-509 z 1.08.1956 r.) oraz nieczynny, przykościelny cmentarz z XIII-XX w. (nr rej.: A-509 z 30.12.2013 r.).

7. PRZEKSZTAŁCENIA I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Rysunek 53. Tablica informacyjna o zakazie wjazdu dla motocyklistów (*Fot. B. Brodziński*)

7.1. Przekształcenia środowiska leśnego

7.1.1. Zniekształcenie siedlisk leśnych

Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

W Nadleśnictwie Trzebież przeważają siedliska naturalne – stanowią 67% powierzchni. Powierzchnia siedlisk zniekształconych jest zdecydowanie niższa – 33%. Nie stwierdzono siedlisk zdegradowanych i silnie zdegradowanych.

Tabela 41. Formy stanu siedliska

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nadleśnictwo Trzebież	bory	naturalne	ha	689,59	1799,35	500,71	2989,65	13,3
		zniekształcone		13,04	95,55	10,45	119,04	0,5
	bory mieszane	naturalne		1783,14	3379,38	2190,99	7353,51	32,8
		zniekształcone		788,77	2568,88	1198,30	4555,95	20,3
	lasy mieszane	naturalne		188,01	92,31	547,96	828,28	3,7

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		zniekształcone		31,06	65,89	42,78	139,73	0,6
	lasy	naturalne		939,70	999,95	1923,13	3862,78	17,2
		zniekształcone		469,20	1581,47	533,66	2584,33	11,5
	ogółem	**naturalne**		**3600,44**	**6270,99**	**5162,79**	**15034,22**	**67,0**
		zniekształcone		**1302,07**	**4311,79**	**1785,19**	**7399,05**	**33,0**

7.1.2. Zniekształcenie drzewostanów

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych.

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem – aż 84 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie dużo mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (13 %) i drzewostany niezgodne (niespełna 3 %).

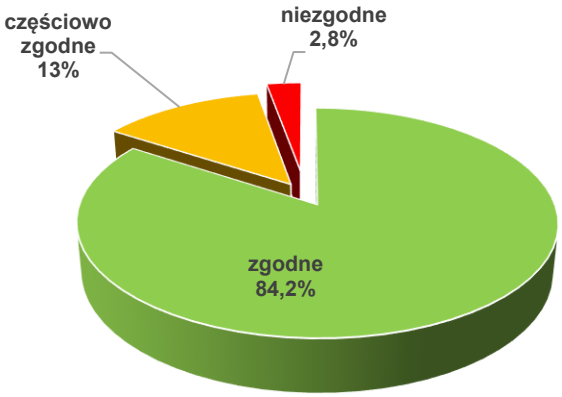

Rysunek 54. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem

Pinetyzacja (borowacenie)

Zjawisko to wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenie:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi: ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych; 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych; 10 - 30 % na siedliskach lasowych;

- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi: ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych lub 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tabela 42. Borowacenie w Nadleśnictwie Trzebież

Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Nadleśnictwo Trzebież	brak	2959,50	4006,28	2295,51	9261,29	41,3
	słabe	1797,23	5627,78	3993,50	11418,51	50,9
	średnie	144,16	936,43	640,27	1720,86	7,7
	mocne	1,62	12,29	18,70	32,61	0,1

Z zestawienia wynika, że ok. 51 % powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany ze słabym borowaceniem Nieco mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany, w których nie występuje zjawisko pinetyzacji. – ok. 41 %. Borowaceniu średniemu uległo ok. 8 %, a mocnemu zaledwie 0,1 % ogółu drzewostanów.

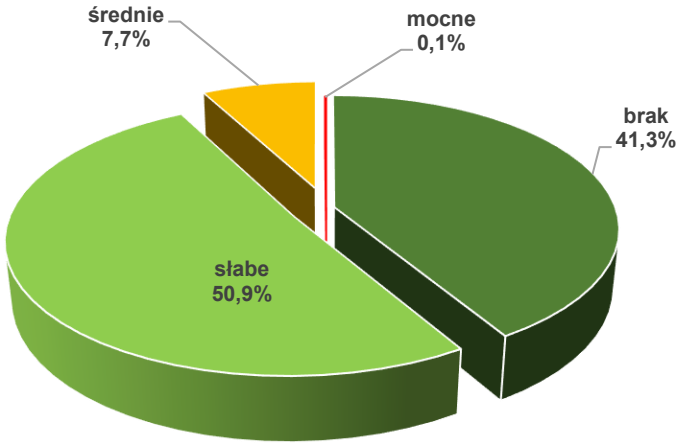

Rysunek 55. Borowacenie w Nadleśnictwie Trzebież

Monotypizacja

Polega na ujednoliceniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej drzewostanów. Określa się ją dla kompleksów powyżej 200 ha, z uwzględnieniem grup wiekowych: 1-40 lat, 41-80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

- monotypizację częściową, gdy:

- udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,
- udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,

- monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież nie występuje zjawisko monotypizacji.

Neofityzacja

Sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych. Na terenie Nadleśnictwa Trzebież stwierdzono w udziale drzewostanów 9 gatunków drzew i krzewów obcych, występujących w warstwie drzew, podrostów oraz podszytu (zapisane w bazie danych Taksator).

Wśród gatunków panujących w drzewostanach stwierdzono udział daglezji zielonej, dębu czerwonego, kasztanowca białego, sosny czarnej i robinii akacjowej.

Problemem jest występowanie czeremchy amerykańskiej i robinii akacjowej w podszycie. Na odnawianych powierzchniach gatunki te mogą stanowić konkurencję dla pożądanych gatunków. Pozostałe gatunki nie są ekspansywne, przez co nie stanowią zagrożenia w gospodarce leśnej.

7.2. Zagrożenia

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- antropogeniczne.

7.2.1 Czynniki biotyczne

Spośród czynników przyrody ożywionej (zagrożenia biotyczne) największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyna płowa.

- **Grzyby patogeniczne i inne czynniki chorobotwórcze**

Najbardziej podatne na zagrożenia od grzybów patogenicznych są drzewostany na gruntach porolnych.

Podczas prac taksacyjnych szkody wywołane przez grzyby zinwentaryzowano na 21,50 ha lasu (9 wydzieleń).

Od 2019 r. na terenie N-ctwa Trzebież zaobserwowano presję jemioły rozpierzchłej na sośnie. Występowanie tego półpasożyta prowadzi do znacznego osłabienia kondycji zdrowotnej drzew, a w konsekwencji do ich zamierania.

- **Owady**

Podczas prowadzenia prac terenowych na terenie Nadleśnictwa zainwentaryzowano szkody spowodowane przez owady na powierzchni 77,79 ha (29 wydzieleń).

- **Zwierzyna**

Zwierzyna płowa wyrządza największe szkody w lasach w wieku do 20 lat, polegające na zgryzaniu sadzonek i spałowaniu drzew. Ważnym elementem jest utrzymywanie populacji na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi.

Głównymi sprawcami szkód są jeleniowate. Szkody powodowane przez zwierzynę płową są zauważalne na terenie całego Nadleśnictwa.

7.2.2. Czynniki abiotyczne

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, zbyt duże nasłonecznienie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe itd.).

- **Wiatry**

W ostatnich latach bardzo zauważalne są zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

- **Opady śniegu**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiść powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przyginanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiść może spowodować duże szkody zwłaszcza w nie pielęgnowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodne warunki rozwoju szkodników wtórnych i grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniej jest wykonywać trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródliskach oraz utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno-melioracyjnych. Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno-melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

W ostatnim dziesięcioleciu (2017 – 2026) miały miejsce ekstremalne zjawiska meteorologiczne – od ulewnych deszczy wywołujących podtopienia i zalania do susz glebowych połączonych ze zgorzelą słoneczną oraz oparzeniami.

- **Przymrozki**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkółek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych.

- **Zmiany klimatyczne i zmiany w zasięgu występowania gatunków drzew[33]**

Zmienia się zasięg występowania wielu gatunków, a niektóre stopniowo znikają z naszych lasów. Coraz częstsze susze i huraganowe wiatry osłabiają drzewostany, które następnie padają ofiarą patogenów.

Las przechwytuje z atmosfery dwutlenek węgla, który następnie przechowywany jest w samych drzewach oraz w glebie. Zwiększenie powierzchni lasów nie zastąpi wprawdzie odchodzenia od paliw kopalnych, ale może być jednym z narzędzi kompensowania emisji dwutlenku węgla. Lasy odgrywają też kluczową rolę w stabilizacji obiegu wody, zmniejszając dotkliwość zarówno susz, jak i powodzi. Kluczowa jest nie tylko ilość (powierzchnia) lasów, lecz także ich jakość. Stare, bioróżnorodne systemy leśne muszą zostać objęte szczególną ochroną.

Należy dbać o zwiększanie obszarów zalesionych (choć nie kosztem innych ważnych ekosystemów m.in. bagiennych) i ochronę tych istniejących. Funkcje ekologiczne, społeczne i gospodarcze lasów są dziś zagrożone przez kryzys klimatyczny. Jednocześnie lasy odgrywają bardzo ważną rolę w zapewnieniu stabilności środowiska. Przeciwdziałają antropogenicznej zmianie klimatu oraz łagodzą jej skutki.

7.2.3. Czynniki antropogeniczne

- **Zanieczyszczenie powietrza[34]**

Roczna ocena jakości powietrza za 2025 r. dla stref województwa zachodniopomorskiego przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

[33] Komitet Problemowy ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN. (2024). *Komunikat 01/2024 na temat wpływu zmiany klimatu na lasy*. Polska Akademia Nauk.

[34] Praca zbiorowa. *„Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2025”.* Szczecin. 2024. www.powietrze.gios.gov.pl

W województwie zachodniopomorskim klasyfikacji dokonano dla stref: aglomeracji szczecińskiej, miasta Koszalin i strefy zachodniopomorskiej, na bazie pomiarów wykonanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2025 r. Klasyfikację przeprowadzono dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin. Odrębnie dla każdej substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

− przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji – klasa C,

− mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji – klasa B,

− nie przekracza poziomu dopuszczalnego – klasa A,

− przekracza poziom docelowy – klasa C,

− nie przekracza poziomu docelowego – klasa A,

− przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D2,

− nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D1.

Ocenę jakości powietrza za rok 2025, pod kątem ochrony zdrowia ludzi, w województwie zachodniopomorskim wykonano dla wszystkich trzech stref. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględniono natomiast tylko strefę zachodniopomorską.

W zasięgu województwa zachodniopomorskiego Nadleśnictwo Trzebież należy do stref: aglomeracji szczecińskiej i strefy zachodniopomorskiej.

Wszystkie trzy strefy województwa zachodniopomorskiego, w ocenie pod kątem ochrony zdrowia ludzi, otrzymały klasę A dla: dwutlenku siarki (SO2), dwutlenku azotu (NO2) pyłu zawieszonego PM2,5 (klasa A1), benzenu (C6H6), tlenku węgla (CO), ozonu (O3), a także benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10 oraz metali ciężkich oznaczonych w pyle zawieszonym PM10, tj.: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu.

W 2025 r. na obszarze wszystkich stref został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu (O3), określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi (klasa D2).

Ocena jakości powietrza ze względu na ochronę roślin dotyczyła dwutlenku siarki (SO2), tlenków azotu (NOx) i ozonu (O3). W 2025 r. w strefie zachodniopomorskiej nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń powietrza, zarówno przez średnioroczne stężenie NOx i SO2, jak i przez stężenie SO2 z okresu zimowego. Nie została także przekroczona wartość wskaźnika AOT405L uśrednionego dla 5 lat (2021-2025), obowiązująca dla poziomu docelowego ozonu. Ze względu na ochronę roślin strefa zachodniopomorska została zaklasyfikowana do klasy A dla wszystkich ww. zanieczyszczeń. W strefie zachodniopomorskiej wystąpiło natomiast przekroczenie obowiązującego dla ozonu dodatkowego kryterium – poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2).

- **Stan czystości wód**[35]

Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i ilość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność jej do samooczyszczania. Do głównych zagrożeń wód można zaliczyć:

- zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych;
- zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe);
- nadmierny pobór wód.

Wody powierzchniowe w zasięgu Nadleśnictwa Trzebież podzielone są na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) rzeczne i jeziorne. Co roku prowadzony jest na większości z nich monitoring (monitoring diagnostyczny i operacyjny, przeprowadzany w punkcie pomiarowo-kontrolnym, reprezentatywnym dla ocenianej JCWP) w taki sposób, aby uzyskane wyniki i dokonane na ich podstawie oceny dały jak najpełniejszy i wiarygodny obraz stanu wód.

Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz ocena stanu chemicznego. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny to określenie jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego.

Na podstawie monitoringu prowadzonego w latach 2019-2024 stan JCWP rzecznych w zasięgu Nadleśnictwa Trzebież oceniono jako zły.

Latem 2022 r. Odra doświadczyła masowego wymierania ryb, bobrów i innych dzikich zwierząt. Na polskim odcinku rzeki wyłowiono wówczas ponad 100 ton martwych ryb (po niemieckiej stronie wyłowiono kolejne 35 ton śniętych ryb). W lutym 2023 r. w raporcie JRC Komisji Europejskiej ogłoszono, że „bezpośrednią przyczyną katastrofy ekologicznej w rzece Odrze były toksyny prymnezyny z alg *Prymnesium parvum*".

- **Pożary**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bs, Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta w okresie wzmożonej penetracji lasów przez ludność (zbiór jagód i grzybów), na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych.

W minionym dziesięcioleciu [2017-2026] na terenie Nadleśnictwa Trzebież odnotowano 175 pożarów o łącznej powierzchni 5,13 ha.

[35] https://wody.gios.gov.pl/

Tabela 43. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Trzebież

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia [ha]
2017	5	0.05
2018	28	0.44
2019	21	0.67
2020	19	0.42
2021	14	0.29
2022	24	1.37
2023	22	0.68
2024	17	0.46
2025	19	0.54
2026	6	0.21

Analiza przyczyn powstawania pożarów wskazuje, że największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa pożarowego lasów pozostaje działalność człowieka. Dominacja pożarów wynikających z zaniedbania i podpaleń potwierdza, że skuteczna ochrona przeciwpożarowa powinna koncentrować się nie tylko na rozwijaniu systemów wykrywania i gaszenia pożarów, lecz przede wszystkim na działaniach zapobiegawczych. edukacyjnych oraz zwiększaniu świadomości społecznej w zakresie odpowiedzialnego korzystania z terenów leśnych.

- **Szlaki komunikacyjne**

Przez teren Nadleśnictwa przebiegają następujące szlaki komunikacyjne:

- droga krajowa nr 10 (DK10) o długości ok. 460 km to kluczowa trasa łącząca aglomerację szczecińską, bydgosko-toruńską i warszawską, która (z powodu dużego natężenia ruchu tranzytowego i częstych wypadków) jest sukcesywnie przebudowywana do standardu drogi ekspresowej (S10); przecina teren N-ctwa Trzebież w jego południowej części (od Szczecina do granicy z Niemcami);
- droga krajowa nr 13 (DK13) o długości około 17 kilometrów łączy Szczecin z granicą polsko-niemiecką w Rosówku;
- droga wojewódzka nr 114 (DW114) o długości 42 km położona w całości w północnej części woj. zachodniopomorskiego, na terenie powiatu polickiego; stanowi kluczowy ciąg komunikacyjny łączący nadmorskie oraz turystyczne miejscowości nad Zalewem Szczecińskim z Policami oraz Szczecinem (w miejscowości Tanowo łączy się z DW115);
- droga wojewódzka nr 115 (DW115) o długości 30,9 km, położona w woj. zachodniopomorskim, która łączy Szczecin z granicą polsko-niemiecką w Dobieszczynie;
- drogi powiatowe; drogi gminne.

Trasy te przecinają kompleksy leśne Nadleśnictwa stanowiąc barierę ekologiczną utrudniającą swobodną migrację wielu gatunkom zwierząt. Ponadto są one znacznym źródłem zanieczyszczeń powietrza, źródłem hałasu oraz stanowią zagrożenie pożarowe.

W realizacji jest budowa Zachodniej Obwodnicy Szczecina w ciągu drogi ekspresowej S6, której zakończenie planowane na 20233 r.

- **Linie wysokiego napięcia**

Znajdujące się na terenie Nadleśnictwa linie wysokiego napięcia również posiadają cechy zagrażające środowisku. Głównym aspektem jest promieniowanie elektroenergetyczne występujące na tych obszarach. Istnieje również ryzyko wystąpienia pożarów.

- **Wysypiska śmieci**

Wśród odpadów oprócz łatwo biodegradowalnych występują odpady, które rozkładają się przez długi okres czasu. Oprócz odpadów produkowanych przez zwykłych mieszkańców, wśród których są plastiki czy baterie występują również odpady przemysłowe i niebezpieczne. Innym aspektem środowiskowo istotnym jest także gęsto występujące na terenie kraju, w tym równie często na terenach leśnych dzikie wysypiska, będące składowiskiem odpadów ciężko biodegradowalnych powiązanych z starą elektroniką czy branżą motoryzacyjną w tym przede wszystkim starymi oponami.

- **Zaśmiecanie i zanieczyszczenia**[36]

Jednolity system segregowania odpadów miał sprawić, że nieopłacalne stanie się wyrzucanie śmieci na dzikie wysypiska. System obowiązuje od 2017 r., ale mimo to stale powstaje wiele nowych dzikich wysypisk śmieci w lasach. Co roku z lasów usuwa się ponad 100 tys. m^3 śmieci. Według danych GUS, co roku likwidowanych jest w Polsce ponad 10 tys. dzikich wysypisk (w 2024 r. było ich 12,7 tys.).

Odpady, które znajdują się w lasach występują w dwóch formach. Po pierwsze, są to drobne, rozproszone (jednak zazwyczaj też liczne) pozostałości po osobach, które przebywały w danym miejscu w celach turystycznych lub rozrywkowych (opakowania po jedzeniu i napojach, odpady po środkach higieny osobistej). Po drugie, są to śmieci znacznych rozmiarów i ilości, specjalnie przywiezione i pozostawione w jednym lub kilku skupiskach (poremontowe, pobudowlane, motoryzacyjne, elektronika itp.).

- **Rozjeżdżanie terenów leśnych sprzętem motorowym**[37]

Nielegalna turystyka zmotoryzowana w lasach wpływa niekorzystnie na środowisko przyrodnicze (m.in. poprzez niszczenie roślinności, zwłaszcza runa i podszytu, uruchamianie erozji, płoszenie zwierząt), ale także stanowi zagrożenie dla innych osób korzystających z walorów tych terenów. Jest określana jako jeden z rodzajów szkodnictwa leśnego. Jest zjawiskiem zarówno globalnym (z uwagi na skalę występowania i miejsce w krajowej przestrzeni prawnej), jak i lokalnym.

- **Nadmierna presja społeczna**[38]

Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze jest najczęściej negatywny. Dzieje się tak zwłaszcza wtedy, gdy turystyka ma charakter masowy i naturalna chłonność turystyczna obszaru

[36] Kwarcińska K., Kwarciński T., Ulman P., *Edukować i karać. Zjawisko zaśmiecania lasów w Polsce*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej w Krakowie, Kraków 2021.
[37] Chyliński, J., Kowalski, P. (2022). *Nielegalna turystyka zmotoryzowana na terenie Lasów Państwowych w Polsce*. Przegląd Geograficzny, 94(1), 45–60.
[38] Kurek, W. (2005). Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze obszarów górskich. W B. Domański & S. Skiba (Red.), *Geografia i sacrum* (T. 2, s. 95–104)

zostanie przekroczona, a ponadto gdy środowisko jest wrażliwe i mało odporne na antropopresję. W niektórych wypadkach turystyka może być korzystna dla środowiska. Ma to miejsce na przykład wtedy, gdy część dochodów z działalności turystycznej przeznaczana jest na ochronę przyrody albo też, gdy tworzone są obszary chronione dla potrzeb turystyki i rekreacji. Negatywne oddziaływanie turystyki na środowisko to przede wszystkim wyczerpywanie naturalnych zasobów, zanieczyszczenie oraz fizyczna destrukcja środowiska.

- **Fragmentacja siedlisk**[39]

Fragmentacja krajobrazu to proces spowodowany rozbudową dróg, linii kolejowych, liniowej infrastruktury przemysłowej oraz liniowym rozszerzaniem się obszarów zabudowy, w wyniku którego ciągły w swym zasięgu ekosystem zmienia się w odizolowane płaty

Fragmentacja, a w konsekwencji zanik siedlisk, jest jednym z podstawowych czynników mających wpływ na spadek różnorodności biologicznej. Minimalizacja tych procesów jest podstawowym zadaniem we współczesnej ochronie przyrody oraz w planowaniu przestrzennym opartym na zrównoważonym rozwoju. Ważne jest planowanie kompatybilne ekologicznie. Projektowanie sieci infrastruktury liniowej powinno być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności", która zgodnie z wytycznymi Dyrektywy Siedliskowej jest jedną z najważniejszych wartości ekologicznych.

- Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze
  - istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
  - wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
  - niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
  - spływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
  - niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
  - niszczenie tablic i urządzeń;
  - nielegalne pozyskanie drewna, kłusownictwo.

[39] Maciantowicz, M. (2019). *Fragmentacja kompleksów leśnych jako istotne zagrożenie cywilizacyjne*.

8. PLAN DZIAŁAŃ

Rysunek 56. Odnowienie sosny w N-ctwie Trzebież (*Fot. B. Brodziński*)

8.1. Zasady postępowania w obiektach stanowiących formy ochrony przyrody

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 1. Tabela XX – Wykaz działań i wskazań ochronnych do Programu Ochrony Przyrody.

8.2. Wskazania ochronne ograniczające negatywny wpływ na formy ochrony przyrody

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejących i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie chronionych gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk przyrodniczych, obiektów cennych przyrodniczo;
- zgłaszanie do RDOŚ stanowisk gatunków, dla których wyznacza się strefy ochrony, systematyczne monitorowanie już istniejących.

8.3. Zakres planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Trzebież na lata 2027 – 2036 nie jest poszerzony o zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28, pkt. 10 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

8.4. Postępowanie w projektowanych formach ochrony przyrody oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Trzebież znajdują się dwa projektowane rezerwaty przyrody: „Pępowo" i „Wielki Karcz".

Do czasu powołania rezerwatów i ustanowienia planów ochrony zaleca się zaniechanie działań oddziałujących negatywnie i zagrażających zachowaniu walorów wskazywanych jako przedmiot ochrony.

8.5. Postępowanie w ekosystemach wodno-mokradłowych oraz ich bezpośrednim sąsiedztwie

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie Nadleśnictwa poprzez:
  - utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
  - zachowanie istniejących torfowisk;
  - wokół bagien stanowiących osobne wydzielenia zaleca się w trakcie wykonywania cięć rębnych zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia;
  - wyłączenie z użytkowania rębnego drzewostanów (cięcia zupełne) na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach Bb, BMb, LMb, i OlJ.

Nie stosuje się:

- cięć zupełnych bezpośrednio przy źródłach i źródliskach,
- rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych.

W miejscach tych zaleca się pozostawianie naturalnych stref ekotonowych lub ich tworzenie poprzez sadzenie krzewów – w razie ich braku, oraz pielęgnowanie.

8.6. Kształtowanie stosunków wodnych

Działania prowadzone przez Nadleśnictwo powinny uwzględniać potrzebę ograniczania nadmiernego odpływu wód z ekosystemów oraz utrzymywania lub przywracania naturalnych stosunków wodnych w glebie. Zadania te, w zależności od potrzeb i możliwości realizować należy m. in. poprzez:

- pozostawianie zasobów leżących martwych drzew w zaawansowanym stadium rozkładu (m. in. w rezerwatach przyrody, drzewostanach wyłączonych z gospodarki leśnej, obniżeniach terenu

i w pobliżu cieków wodnych), które w wyniku nasiąkania stanowią zasób wody podczas suszy utrzymujący warunki wilgotnościowe w okresach jej niedoboru;

- ochronę źródlisk;
- ograniczanie projektowania szlaków operacyjnych w odległości minimum 10 m od linii brzegowej naturalnych cieków i naturalnych zbiorników wodnych.

8.7. Działania mające na celu poprawę stanu zbiorowisk leśnych

Przekształcona roślinność Nadleśnictwa wymaga przeprowadzenia działań mających na celu jej unaturalnienie. Działania takie powinny zostać podjęte szczególnie w przypadku leśnych zbiorowisk zastępczych i zbiorowisk w stanie silnie zniekształconym (Z2). Sposób postępowania uzależniony jest od fazy rozwojowej zbiorowisk, stopnia zniekształcenia oraz obecności młodych pokoleń gatunków odpowiadających składom gatunkowym zespołów potencjalnych:

- przebudowie całkowitej powinny podlegać leśne zbiorowiska zastępcze na siedliskach kwaśnych dąbrów, buczyn, grądów i łęgów w fazie dojrzałej, przewidziane do użytkowania rębnego;
- przebudowa częściowa powinna zostać wykonana w zbiorowiskach zastępczych w fazie optymalnej poprzez stosowanie trzebieży;
- poprawę struktury gatunkowej można uzyskać stosując trzebieże przekształceniowe; w przypadku zbiorowisk silnie zniekształconych w fazie dojrzałej stosowane powinny być rębnie złożone z odnowieniem zmierzającym do uzyskania docelowych składów gatunkowych;
- dla lasów gospodarczych nie będących siedliskami przyrodniczymi proponowane składy gatunkowe upraw powinny być wypadkową naturalnej struktury gatunkowej zespołów roślinnych oraz potrzeb hodowlanych; w wydzieleniach zaliczonych do leśnych siedlisk przyrodniczych należy stosować specjalne składy gatunkowe, ustalone między Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Szczecinie a Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Szczecinie.

8.8. Wytyczne dotyczące postępowania na siedliskach przyrodniczych Natura 2000

Fakultatywne wskazania ochronne[40]:

3150, 3160 – zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej. Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów.

6410 – warunkiem zachowania łąk trzęślicowych jest prowadzenie ekstensywnej gospodarki kośnej. Koszenie wykonywać raz w roku lub raz na dwa lata, późnym latem, po przekwitnięciu większości roślin. Biomasa pozostała po koszeniu powinna zostać usunięta z powierzchni łąki lub zestogowana.

[40] Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny

6510 – siedlisko to powinno być obejmowane ochroną czynną. Należy je kosić, najlepiej ręcznie lub lekkim sprzętem, maksymalnie dwa razy w roku. Nie jest wskazane zbyt niskie koszenie i intensywne wypasanie. Siano powinno być usuwane z łąki. Użytki zielone powinny być umiarkowanie nawożone. Wysokość dawek nawozów zależy od żyzności siedliska.

7110* – siedlisko wybitnie wrażliwe na zmiany warunków wodnych, troficznych, deptanie, zalesianie, pozyskiwanie torfu. W pełni funkcjonujące torfowiska wysokie powinny być bezwzględnie chronione, przede wszystkim przez zachowanie optymalnych dla nich warunków wodnych i troficznych.

7140 – działania ochronne powinny zmierzać przede wszystkim do podniesienia poziomu wód gruntowych do stanu pierwotnego, m. in. przez stopniowe zmniejszanie oddziaływania istniejącej infrastruktury melioracyjnej aż do jej likwidacji, jak również sukcesywne wycinanie pojawiających się krzewów i podrostów drzew, niekiedy także koszenie (głównie trzciny).

9110, 9130 – w lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci wybranych drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9160 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania, jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Ograniczyć wprowadzanie buka na siedliskach grądowych i promować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

9190 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania, jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia unaturalniającej przebudowy: przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych i odstąpienia od preferowania świerka.

91D0* – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

91E0*, 91F0 – podstawą zachowania lasów łęgowych jest przede wszystkim zapewnienie warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, poprzez utrzymanie właściwych warunków wodnych. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

Przytoczone wskazania ochronne są wskazaniami ogólnymi o charakterze kierunkowym. Zapisy odnoszą się do siedlisk wykształconych prawidłowo, z optymalnym poziomem uwilgotnienia.

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Dla leśnych siedlisk przyrodniczych położonych w obszarach Natura 2000 z Dyrektywy Siedliskowej (SOO), oraz dla części siedlisk przyrodniczych poza tymi obszarami przyjęto TD, orientacyjne składy upraw oraz rodzaje rębni przedstawione w tabeli poniżej (zgodnie z załącznikiem do aneksu Nr 3/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. do Porozumienia nr 1/2009 z dnia 23.11.2009 r. zawartego pomiędzy Dyrektorem RDLP w Szczecinie, a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie).

Tabela 44. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
9110-1	*Kwaśna buczyna niżowa*	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, So (na uboższych siedliskach LM), Dbs
		LMśw LMw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
			So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Db Bk*	Bk 70 Db i inne 30		
9130-1	*Żyzna buczyna niżowa*	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, Dbs, Js, Ol, Wz, Gb, Czereśnia ptasia
		LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
		Lw	Db Bk*	Bk 60 Db 30 Wz i inne 10		
			Bk	Bk 90 Db i inne 10		
9160	*Grąd subatlantycki*	BMśw BMw LMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb w późniejszych
			So Db Bk**	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
			So Gb Db**	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
		LMw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
		Lśw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Lp Db	Dbs 50 Lp 30 Gb i inne 20		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30		fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Js, Os, Brz, Jw., Lpd, Czeresnia ptasia, Jrz brekinia, Ol, Wz
			Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30		
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Lp i inne 20		
			Bk Gb	Gb 50 Bk 30 Lp i inne 20		
		Lw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Wz i inne 20		
9170-1	*Grąd środkowoeuropejski*	LMśw	GbDb	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Klp, Lpd, Wz, Js, Ol, Brz, Os, Jw., Jrz brekinia
		LMw	Gb Db	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20		
		Lśw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		
		Lw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		
9190-1	*Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy*	Bez względu na TSL	Brz Db	Db 60 Brz 30 So i inne 10	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz omszona
			SoDbBrz	Brz 40 Db 30 So 30		
			Db Brz	Brz 60 Db 30 i inne 10		
			So Db	Db 60 So 40		
			SoBrzDb	So 30 Brz 30 Db 30 i inne 10		
			Bk Db	Db 60 Bk 30 Brz i inne 10		
9190-2	*Śródlądowa kwaśna dąbrowa*	BMśw	Db So **	So 50 Db 30 Bk i inne 20		Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
		LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20		
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
		LMw	So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
		Lśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20		
			Db	Db 80 Bk i inne 20		
			Db Bk	Bk 50 Db 30 Jw. I inne 20		
91D0-1*	*Brzezina bagienna*	BMb	So Brz	Brzom 60 So 40	-	-
		LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10		
91D0-2*	*Sosnowy bór bagienny*	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10		
		BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40		
91D0-3	*Ols torfowcowy*	Bez względu na TSL	Brz Ol	Ol 70 Brz i inne 30		
			SoBrzOl	Ol 60 Brz 30 So i inne 10		
91E0-1*	*Nadrzeczny łęg wierzbowy*	Bez względu na TSL	Wb	Wb 70 Ol i inne 30	-	-
91E0-2*	*Nadrzeczny łęg topolowy*	Bez względu na TSL	Tp	Tp 70 Ol i inne 30	-	-
91E0-3*	*Niżowy łęg jesionowo-olszowy*	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20	I/II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk
			Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20		
		Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20		
			Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20		
			Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
			Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20		
			Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20		
		OlJ	Js Ol	Ol 60 Js 30 Brz i inne 10		
			Ol Js	Js 60 Ol 30 Brz i inne 10		
		Ol	Ol	Ol 90 Js i inne 10		
91E0-4*	*Źródliskowy las olszowy na niżu*	OlJ	Ol	Ol 90 Js i inne 10	-	-
91E0-5*	*Podgórski łęg jesionowy*	Bez względu na TSL	Js	Js 90 Ol i inne 10	-	-
91F0-1	*Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy typowy*	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Ol, Gb
91F0-2	*Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy śledziennicowy*	LMw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30		
		Lw				
91I0-1*	*Świetlista dąbrowa*	Bez względu na TSL	So Db	Dbb 50 So 30 Brz i inne 20	IV/V	Gatunki domieszkowe – So, Jrz brekinia, Wz
			Db	Dbb 90 Lp i inne 10		
91T0	*Sosnowy bór chrobotkowy*	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV	-
9180*	*Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach*	Lśw Lw	Wz Jw	Jw. 60 Wz 20 Lp i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Lp, Db, Bk

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - TD dopuszczone do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C"

1. w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich TD wymienionych w w/w tabeli dopuszcza się zmiany w składach gatunkowych upraw w granicach +/- 10%.
2. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu odstąpić od użytkowania rębnego, natomiast w obrzeżach wód i cieków wodnych, obrzeżach źródlisk, torfowisk przejściowych, wysokich, nakredowych oraz alkalicznych kształtować strefy przejściowe – zwane ekotonami.
3. W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw., Ol.
4. w przypadku, gdy dane siedlisko przyrodnicze przypisane jest dla całego wydzielenia, a występuje tylko na jego części (w płatach na powierzchni co najmniej 0,25 ha) zaleca się stosowanie TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych tylko dla płatów tego siedliska przyrodniczego.

8.9. Ochrona gleb leśnych

Ochrona gleb ma na celu zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek m.in. działalności nieleśnej.

Zaleca się:

- podejmowanie działań mających na celu poprawianie wartości użytkowej gleb oraz zapobiegających obniżania ich produkcyjności.

8.10. Ochrona różnorodności biologicznej

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Trzebież zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- promować gatunki rodzime;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu;
- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;
- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;
- pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- zachowanie w lasach starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka (z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia);
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerzej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- na terenie Nadleśnictwa unikać zalesiania śródleśnych łąk, skarp oraz niewielkich otwartych powierzchni, których zachowanie jest uzasadnione walorami przyrodniczymi;
- wywieszanie, w miarę potrzeb, drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- nie zalesiać powierzchni pozostawionych do naturalnej sukcesji.

8.11. Ochrona stanowisk gatunków chronionych i lokalnie rzadkich

W stosunku do gatunków grzybów (w tym porostów) i roślin naczyniowych, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowiskach wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie;
- aktualizowanie waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa o nowe stanowiska chronionych gatunków roślin;

- podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych sukcesywnie eliminować gatunki ekspansywne (czeremcha amerykańska) zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin;
- podczas projektowania szlaków zrywkowych (ciągów technologicznych) na etapie sporządzania szacunków brakarskich uwzględniać wszystkie elementy związane z ochroną przyrody, w tym stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin – ich stanowiska zaznaczyć na szkicu powierzchni manipulacyjnej. Przy użytkowaniu rębnym pozostawiać biogrupy i/lub kępy z wszystkimi warstwami lasu.

W zakresie ochrony stanowisk cennych roślin zarodnikowych zaleca się kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i drzew biocenotycznych.

W zakresie ochrony starych i cennych drzew:

- Zaleca się zachowywać drzewa cenne o rozmiarach pomnikowych oraz drzewa o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew).
- Zaleca się monitorowanie stanu zachowania drzew będących uznanymi pomnikami przyrody i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
- Nie należy wprowadzać istotnych zmian w bezpośrednim otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, nie składować pozostałości zrębowych i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

Zalecenia w zakresie ochrony fauny kręgowców:

- Monitoring stanowisk gatunków, dla których wyznacza się strefy ochrony.
- Zgłaszanie do RDOŚ stanowisk gatunków, dla których wyznacza się strefy ochrony.
- Należy przestrzegać regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W zależności od potrzeb w drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

- Zaleca się zachowywać miejsca rozrodu płazów i gadów poprzez kształtowanie stref ekotonowych, ochronę siedlisk hydrogenicznych w lasach.

Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców:

- Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać m. in. Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb, Cz.p stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Martwe drzewa pozostawia się w celu zapewnienia ciągłości występowania martwego drewna, przy czym jego ilość nie może w szczególności stwarzać zagrożenia pożarowego lub ryzyka wystąpienia szkodliwych czynników biotycznych.
- Pozostawiać wybrane drzewa biocenotyczne.

8.12. Zasady wyznaczania i projektowania stref buforowych, ekotonowych i krajobrazowych

W lasach Nadleśnictwa Trzebież zaleca się niestosowanie cięć zupełnych w obrębie siedlisk bagiennych (wszystkie Bb, BMb, LMb oraz Ol w 3 stopniu uwilgotnienia) i w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych. Zaleca się ograniczenie cięć zupełnych w strefie buforowej o szerokości jednej wysokości drzewostanu wokół wydzieleń taksacyjnych ze zdiagnozowanym siedliskiem bagiennym (wszystkie Bb, BMb, LMb oraz Ol w 3 stopniu uwilgotnienia). Powyższe nie dotyczy sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia.

Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. Ma to na celu wytworzenie pełnej ściany lasu tzw. ściany okrajkowej ograniczającej wnikanie i penetrację wielu czynników wnętrza lasu, szczególnie z przelotowych tras komunikacyjnych, pól uprawnych oraz terenów zabudowanych.

8.13. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach

- Pozostawiać pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pozostawiać stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.

8.14. Lasy oddziaływania społecznego

Pogodzenie funkcji środowiskowej, społecznej i gospodarczej jest niezbędne we współczesnym gospodarowaniu lasem. Lasy mogą być wykorzystywane na cele turystyczne i rekreacyjne z jednoczesnym prowadzeniem gospodarki leśnej. Rosnące zapotrzebowanie na drewno, wzrost potrzeb ochrony krajobrazu, zwiększająca się świadomość społeczeństwa związana z zdrowiem oraz coraz większy wpływ funkcji rekreacyjnej lasu doprowadzają do konieczności partycypacji społecznej związanej z prowadzoną gospodarką leśną. Wymaga to modyfikacji w sposobie gospodarowania lasami. Aby wypracować racjonalny kompromis konieczne jest nieschematyczne podejście do wszystkich drzewostanów, są to działania wymagające dużej wiedzy.[41]

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież wyznaczono:

- lasy o wiodącej funkcji społecznej o ogólnej powierzchni 4129 ha obejmujące tereny leśne w leśnictwach: Nowe Warpno (wokół miejscowości Nowe Warpno – Miroszewo), Pienice (wokół miejscowości Trzebież), Mazańczyce i Drogoradz (przy miejscowości Drogoradz), Turznica (wokół miejscowości Uniemyśl, Niekłończyca, Dębostrów i Police – Jasienica), Siedlice (wokół polic, Trzeszczyna, Przęsocina, Siedlic do Pilchowa), Tanowo (wokół Pilchowa, Tanowa i przy obwodnicy oraz wokół Bartoszewa i Sławoszewa) i Dobra (wokół miejscowości Dobra, Wołczkowo, Dołuje i Buk), tereny wokół Szczecina (obszar leśnictwa Tanowo, Siedlice i Dobra).

[41] Szymanek W. 2024. *Planowanie przestrzenne w urządzaniu lasu*.

Literatura

Atlas hydrologiczny Polski. IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.

Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego

Chyliński, J., Kowalski, P. *Nielegalna turystyka zmotoryzowana na terenie Lasów Państwowych w Polsce*. Przegląd Geograficzny, 94(1), 45–60. 2022.

Czarnecka H. (red). 2005. *Atlas Podziału Hydrograficznego Polski.* Warszawa.

Elaborat Nadleśnictwa Trzebież. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2016.

Elaborat Nadleśnictwa Trzebież. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2027.

Geblewicz O. (red.) *„Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030".* Szczecin. 2018.

Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. PWN. Warszawa 2002.

Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.

Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski*. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.

Instrukcja urządzania lasu. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2024.

Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski.* Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.

Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

Kapuścinski, R. Historia ochrony przyrody w lasach. *Zarządzanie Ochroną Przyrody w Lasach*. 2013, (07).

Kaźmierczakowa R.(red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych.* Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków.2016.

Kleczkowski A.S. *Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony*. 1990.

Komitet Problemowy ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN. (2024). *Komunikat 01/2024 na temat wpływu zmiany klimatu na lasy*. Polska Akademia Nauk.

Kondracki J. *Geografia regionalna Polski.* Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa. 2014.

Kondracki. J. *Polska. Geografia fizyczna Polski.* PWN. Warszawa 1988.

Kurek, W. Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze obszarów górskich. W B. Domański & S. Skiba (Red.), *Geografia i sacrum* (T. 2, s. 95–104). 2005.

Kwarcińska K., Kwarciński T., Ulman P., *Edukować i karać. Zjawisko zaśmiecania lasów w Polsce*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej w Krakowie, Kraków 2021.

Liro A. (red.) *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA.* Fundacja IUCN. Warszawa 1998.

Łonkiewicz B. 1997. *Wytyczne i zalecenia w zakresie ujmowania w regionalnym i lokalnym planowaniu przestrzennym problematyki leśnej*. IBL, MOŚZNiL.

Maciantowicz, M. *Fragmentacja kompleksów leśnych jako istotne zagrożenie cywilizacyjne*. 2019.

Mapa podziału hydrograficznego Polski w skali 1: 10000 Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie/Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej/Wydział Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami.

Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w: *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej.* Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.

Matuszkiewicz J. M. 2007. *Zespoły leśne Polski.* Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.

Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa 1995.

Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN Warszawa 2001.

Mikołajków J., Sadurski A. (red.). 2017. *Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce.* Państwowy Instytut Geologiczny; Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa.
Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000.* Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna*. 2008. http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html.
Pierzgalski, E. *Relacje między lasem a wodą – przegląd problemów.* 2008.
Podział hydrograficzny Polski. IMiGW, Warszawa 1983.
Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa. Warszawa 2004.
POP Nadleśnictwa Trzebież na lata 2017-2026. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2016.
Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego (do roku 2030)
Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego. www.kobidz.pl
Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2025." Szczecin. 2025. www.powietrze.gios.gov.pl
Solon J. *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*. „Geographia Polonica". 2 (91). s. 143-170
Standardowy Formularz Danych Ujście Odry i Zalew Szczeciński
Standardowy Formularz Danych Dolna Odra
Standardowy Formularz Danych Jezioro Stolsko
Standardowy Formularz Danych Police – kanały
Standardowy Formularz Danych Dolina Dolnej Odry
Standardowy Formularz Danych Jezioro Świdwie
Standardowy Formularz Danych Zalew Szczeciński
Standardowy Formularz Danych Ostoja Wkrzańska
Szafer W., Pawłowski B. *Szata roślinna Polski.* PWN. Warszawa.
Szymanek W. *Planowanie przestrzenne w urządzaniu lasu*. 2024.
Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. *Czerwona lista ptaków Polski*. OTOP. Marki. 2020.
Woś. A. *Klimat Polski.* PWN 1999. Warszawa.
Woś A. *Typy pogody, Regiony klimatyczne (31.8)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej.* Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa 1994.
www.bdl.lasy.gov.pl
www.wikipedia.pl
www.gdos.gov.pl
www.gios.gov.pl
www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Trzebież
https://pl.weatherspark.com
Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., Mirek Z., *Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Wyd. III. uaktualnione i rozszerzone.* Instytut Ochrony Przyrody PAN. 2014.
Zasady Hodowli Lasu. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Warszawa 2023.
Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Spis rysunków

Rysunek 1. Mapa sytuacyjna N-ctwa Trzebież 13
Rysunek 2. Położenie N-ctwa Trzebież na tle zasięgu RDLP w Szczecinie 14
Rysunek 3. Położenie N-ctwa Trzebież na tle korytarzy ekologicznych 19
Rysunek 4. Północny fragment N-ctwa Trzebież. Mapa: 2352_Althagen_1936 20
Rysunek 5. Siedziba N-ctwa Trzebież (*Fot. B. Brodziński*) 21
Rysunek 6. Tablica urzędowa obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 (*Fot. B. Brodziński*) 25
Rysunek 7. Położenie rezerwatu przyrody „Świdwie na tle gruntów N-ctwa Trzebież 26
Rysunek 8. Położenie N-ctwa Trzebież na tle obszaru Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 30
Rysunek 9. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 (wg SDF) 30
Rysunek 10. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLH320018 31
Rysunek 11. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320018 31
Rysunek 12. Położenie N-ctwa Trzebież na tle gruntów obszaru Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 34
Rysunek 13. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 (wg SDF) 34
Rysunek 14. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLH320037 35
Rysunek 15. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320037 35
Rysunek 16. Położenie obszaru Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063 na tle N-ctwa Trzebież 39
Rysunek 17. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063 (wg SDF) 39
Rysunek 18. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLH320063 40
Rysunek 19. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320063 40
Rysunek 20. Położenie obszaru Natura 2000 Police – kanały na tle N-ctwa Trzebież 41
Rysunek 21. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Police-kanały PLH320015 (wg SDF) 42
Rysunek 22. Położenie N-ctwa Trzebież na tle obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 44
Rysunek 23. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320003 44
Rysunek 24. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320003 45
Rysunek 25. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 (wg SDF) 45
Rysunek 26. Położenie obszaru Natura 2000 Jezioro Świdwie na tle N-ctwa Trzebież 50
Rysunek 27. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320006 50
Rysunek 28. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320006 51
Rysunek 29. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 (wg SDF) 51
Rysunek 30. Położenie N-ctwa trzebież na tle obszaru Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 54
Rysunek 31. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320009 54
Rysunek 32. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320009 55
Rysunek 33. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 (wg SDF) .. 55
Rysunek 34. Położenie obszaru Natura 2000 Ostoja Wkrzańska na tle N-ctwa Trzebież 58
Rysunek 35. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320014 58
Rysunek 36. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320014 59
Rysunek 37. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Wkrzańska PLB320014 (wg SDF) ... 59

Rysunek 38. Położenie pomników przyrody na gruntach N-ctwa Trzebież 62
Rysunek 39. Położenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na tle N-ctwa Trzebież 64
Rysunek 40. Kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium* (*Fot. M. Małecka*) 65
Rysunek 41. Wąwóz w lasach N-ctwa Trzebież (*Fot. B. Brodziński*) 81
Rysunek 42. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/ 82
Rysunek 43. Fragment mapy hydrologicznej 85
Rysunek 44. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w skali 1:800 000 - stan na 31.12.2023 r. 88
Rysunek 45. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski 90
Rysunek 46. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących 91
Rysunek 47. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych 92
Rysunek 48. Struktura wiekowa drzewostanów 92
Rysunek 49. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Trzebież 93
Rysunek 50. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury 94
Rysunek 51. Głaz ku pamięci poety H. Lönsa (*Fot. R. Pociecha*) 107
Rysunek 52. Mogiła na cmentarzu rodowym w leśnictwie Zalesie (*Fot. R. Pociecha*) 109
Rysunek 53. Tablica informacyjna o zakazie wjazdu dla motocyklistów (*Fot. B. Brodziński*) 113
Rysunek 54. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem .. 114
Rysunek 55. Borowacenie w Nadleśnictwie Trzebież 115
Rysunek 56. Odnowienie sosny w N-ctwie Trzebież (*Fot. B. Brodziński*) 124

Spis tabel

Tabela 1. Funkcje lasu – zestawienie powierzchni 6
Tabela 2. Wykaz skrótów i terminów 7
Tabela 3. Zestawienie liczby i powierzchni kompleksów leśnych 17
Tabela 4. Zestawienie liczby i powierzchni form ochrony przyrody (i ich otulin) w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Trzebież 25
Tabela 5. Zestawienie rezerwatów znajdujących się na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Trzebież 27
Tabela 6. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Trzebież 29
Tabela 7. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000 na gruntach N-ctwa Trzebież 29
Tabela 8. Zestawienie powierzchni obszaru Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 29
Tabela 9. Obszar Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 – siedliska przyrodnicze (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze) 32
Tabela 10. Obszar Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński PLH320018 – gatunki roślin i gatunki zwierząt 32
Tabela 11. Zestawienie powierzchni obszaru Dolna Odra PLH320037 33
Tabela 12. Obszar Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 – siedliska przyrodnicze (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze) 36
Tabela 13. Obszar Natura 2000 Dolna Odra PLH320037 – gatunki roślin i gatunki zwierząt (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym) 37
Tabela 14. Zestawienie powierzchni obszaru Jezioro Stolsko PLH320063 38

Tabela 15. Obszar Natura 2000 Jezioro Stolsko PLH320063 – siedliska przyrodnicze (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze) 41
Tabela 16. Zestawienie powierzchni obszaru Police-kanały PLH320015 42
Tabela 17. Obszar Natura 2000 Police-kanały PLH320063 – gatunki roślin i gatunki zwierząt 42
Tabela 18. Zestawienie powierzchni obszaru Dolina Dolnej Odry PLB320003 43
Tabela 19. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym) 46
Tabela 20. Zestawienie powierzchni obszaru Jezioro Świdwie PLB320006 49
Tabela 21. Obszar Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym) 52
Tabela 22. Zestawienie powierzchni obszaru Zalew Szczeciński PLB320009 53
Tabela 23. Obszar Natura 2000 Zalew Szczeciński PLB320009 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym) 56
Tabela 24. Zestawienie powierzchni obszaru Ostoja Wkrzańska PLB320014 58
Tabela 25. Obszar Natura 2000 Ostoja Wkrzańska PLB320014 – gatunki ptaków (kolorem zielonym wyróżniono gatunki związane ze środowiskiem leśnym) 60
Tabela 26. Wykaz pomników przyrody na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież 60
Tabela 27. Zestawienie powierzchni ZPK „Dębina” 63
Tabela 28. Zestawienie lokalnie cennych i chronionych gatunków występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Trzebież 65
Tabela 29. Wykaz chronionych roślin stwierdzonych i występujących pospolicie na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież 66
Tabela 30. Wykaz chronionych grzybów, w tym porostów, stwierdzonych i występujących pospolicie na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież 70
Tabela 31. Wykaz chronionych zwierząt stwierdzonych i występujących pospolicie na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież 71
Tabela 32. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Trzebież 78
Tabela 33. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie N-ctwa Trzebież 79
Tabela 34. Zestawienie mokradeł na gruntach N-ctwa Trzebież 88
Tabela 35. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Trzebież 93
Tabela 36. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury 94
Tabela 37. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych 95
Tabela 38. Typy i podtypy krajobrazów w zasięgu terytorialnym N-ctwa Trzebież 95
Tabela 39. Wykaz obiektów archeologicznych na gruntach N-ctwa Trzebież 108
Tabela 40. Wykaz obiektów kultury materialnej 108
Tabela 41. Formy stanu siedliska 113
Tabela 42. Borowacenie w Nadleśnictwie Trzebież 115
Tabela 43. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Trzebież 121
Tabela 44. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych 128

KRONIKA

Załącznik nr 1

Tabela XX. Wykaz działań i wskazań ochronnych do programu ochrony przyrody

Nadleśnictwo Trzebież

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
1	2	3	4	5		7	8
1.	10-30-1-09-485 -c -00	7,86	Rezerwat przyrody „Świdwie”	-	Utrzymanie mozaiki łąk i pastwisk oraz kompleksu szuwarów w granicach rezerwatu. Mechaniczne koszenie łąk, pastwisk i szuwarów w terminie od 1 września do 31 października (w przypadku korzystania z pakietu rolno-środowisko-klimatycznego możliwy wcześniejszy termin pokosu po uzyskaniu pisemnej zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie). Usunięcie skoszonej runi poza obszar rezerwatu najpóźniej w terminie dwóch tygodni po wykonaniu pracy. Wykluczony sposób koszenia „od zewnątrz do środka”. Obowiązkowe pozostawienie co roku od 5% do 50% powierzchni nieskoszonej, przy czym co roku musi to być inna powierzchnia. Usuwanie nalotu drzew i krzewów z powierzchni łąk, pastwisk i szuwarów. Okres obowiązywania planu ochrony. 485c – pow. do koszenia 6,10 ha, 485f – pow. do koszenia 0,35 ha, 486a – pow. do koszenia 0,90 ha, 535j – pow. do koszenia 1,30 ha, 535k – pow. do koszenia 3,20 ha.	-	-
2.	10-30-1-09-485 -f -00	0,95		-		-	-
3.	10-30-1-09-486 -a -00	3,03		-		-	-
4.	10-30-1-09-535 -j -00	1,60		-		-	-
5.	10-30-1-09-535 -k -00	3,46		-		-	-
6.	10-30-1-09-487 -b -00	0,74		-	Poprawa stanu odmładzających się drzewostanów. Mechaniczne usunięcie roślinności hamującej rozwój odmładzających się drzewostanów w terminie od 1 września do 31 grudnia. Okres obowiązywania planu ochrony.	-	BRAK WSK
7.	10-30-1-09-487 -k -00	7,72		-		-	BRAK WSK

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
8.	10-30-1-09-487 -b -00	0,74		-	Utrzymanie sprawności technicznej grodzeń w rezerwacie. Naprawa uszkodzeń w grodzeniach (ilość mb siatki leśnej zależna od potrzeb). Kontrola ich stanu technicznego wg potrzeb. Rozgrodzenie powierzchni połączone z usunięciem materiału rozgrodzeniowego poza obszar rezerwatu w terminie zależnym od potrzeb. Okres obowiązywania planu ochrony.	-	BRAK WSK
9.	10-30-1-09-487 -k -00	7,72		-		-	BRAK WSK
10.	10-30-1-12-906 -a -00	7,44	Obszar Natura 2000 Dolna Odra PLH320037	91E0	1. Stworzenie i realizacja programów zwalczania inwazyjnych gatunków obcych (m.in.: klon jesionolistny, robinia kacjowa, mahonia pospolita, nawłoć późna i kanadyjska, niecierpek gruczołowaty, barszcz Sosnowskiego, rdestowiec sachaliński i ostrokończysty, słonecznik bulwiasty). Programy te należy realizować w koordynacji z samorządami, zarządcami gruntów i obszarów chronionych położonych w obrębie obszaru Natura 2000. Dla płatów siedlisk na gruntach Lasów Państwowych, podczas realizacji programów należy, w ramach prowadzonych zabiegów gospodarczych, sukcesywnie usuwać drzewiaste inwazyjne gatunki obce. 2. W oparciu o sieć powierzchni lasów objętych szczególną ochroną, użytków ekologicznych na zadrzewieniach, rezerwatów, wydzieleni stanowiących strefę ochrony ścisłej zwierząt, wytypowanie płatów, które pełnić będą funkcje powierzchni referencyjnych dla siedliska i jego odmian lokalnych. W przypadku objęcia odpowiedniego płatu siedliska powierzchniami chronionymi utworzenie powierzchni referencyjnych na najlepiej zachowanych i reprezentatywnych płatach.	-	BRAK WSK
11.	10-30-1-12-906 -b -00	10,75		91E0		-	BRAK WSK
12.	10-30-1-12-923 -b -00	1,89		91E0		-	BRAK WSK
13.	10-30-1-12-923 -c -00	7,02		91E0		-	BRAK WSK
14.	10-30-1-12-906 -c -00	2,56		91E0		-	BRAK WSK
15.	10-30-1-12-908 -b -00	11,67		91E0		-	BRAK WSK
16.	10-30-1-12-923 -a -00	2,98		91E0		-	BRAK WSK

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
17.	10-30-1-12-926 -h -00	8,43		91E0	3. Przy projektowaniu działań ingerujących w stosunki wodne, uwzględniać konieczność zapewnienia przepływu wód bez jej stagnowania i niedoborów w dolinach cieków. 4. W wąskich pasach łęgów wzdłuż cieków należy unikać wykonywania rębni zupełnej, preferując rębnię częściową lub dalej idące ograniczenie uzytkowania	-	BRAK WSK
18.	10-30-1-12-926 -i -00	1,94		91E0		-	-
19.	10-30-1-12-908 -c -00	6,08		91E0		-	BRAK WSK
20.	10-30-1-12-906 -a -00	7,44	Obszar Natura 2000 Dolna Odra PLH320037	91E0, 9160	1. Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedliska 91E0. W odniesieniu do płatów siedliska 9160 faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie. 2. Kontynuowanie, w ramach gospodarki leśnej, działań mających na celu pozostawianie martwego drewna oraz starych i obumierających drzew aż do osiągnięcia właściwego stanu siedliska.	-	BRAK WSK
21.	10-30-1-12-906 -b -00	10,75		91E0, 9160		-	BRAK WSK
22.	10-30-1-12-923 -b -00	1,89		91E0		-	BRAK WSK
23.	10-30-1-12-923 -c -00	7,02		91E0		-	BRAK WSK
24.	10-30-1-12-906 -c -00	2,56		91E0		-	BRAK WSK
25.	10-30-1-12-908 -b -00	11,67		91E0		-	BRAK WSK
26.	10-30-1-12-923 -a -00	2,98		91E0		-	BRAK WSK
27.	10-30-1-12-926 -h -00	8,43		91E0, 9160		-	BRAK WSK
28.	10-30-1-12-926 -i -00	1,94		91E0		-	-
29.	10-30-1-12-908 -c -00	6,08		91E0		-	BRAK WSK
30.	10-30-1-12-924 -i -00	1,98		9160		-	BRAK WSK
31.	10-30-1-12-925 -h -00	1,08		9160		-	BRAK WSK
32.	10-30-1-12-926 -b -00	2,70		9160		-	BRAK WSK
33.	10-30-1-12-926 -c -00	14,68		9160		-	BRAK WSK

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
34.	10-30-1-12-926 -g -00	4,09		9160		-	BRAK WSK
35.	10-30-1-12-926 -a -00	4,32		9160		-	-
36.	10-30-1-12-924 -g -00	3,07		9160		-	BRAK WSK
37.	10-30-1-12-925 -i -00	0,95		9160		-	BRAK WSK
38.	10-30-1-12-925 -j -00	0,80		9160		-	BRAK WSK
39.	10-30-1-12-926 -f -00	4,12		9160		-	BRAK WSK
40.	10-30-1-12-906 -a -00	7,44		9160	1. Uwzględniać w planach urządzenia lasu stosowanie na siedliskach grądowych ręgni stopniowych (wobec rębni częściowej IIA) o wydłużonym okresie odnowienia. 2. Systematyczne dostosowywanie składów gatunkowych na siedliskach przyrodniczych, w tym systematyczne zmniejszanie udziału sosny zwyczajnej i innych gatunków iglastych (świerk, modrzew, daglezja) w drzewostanach (przebudowa w kierunku d-stanów liściastych). 3. Systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych w ramach prowadzonych prac gospodarczych.	-	BRAK WSK
41.	10-30-1-12-906 -b -00	10,75		9160		-	BRAK WSK
42.	10-30-1-12-926 -h -00	8,43		9160		-	BRAK WSK
43.	10-30-1-12-924 -i -00	1,98		9160		-	BRAK WSK
44.	10-30-1-12-925 -h -00	1,08		9160		-	BRAK WSK
45.	10-30-1-12-926 -b -00	2,70		9160		-	BRAK WSK
46.	10-30-1-12-926 -c -00	14,68		9160		-	BRAK WSK
47.	10-30-1-12-926 -g -00	4,09		9160		-	BRAK WSK
48.	10-30-1-12-926 -a -00	4,32		9160		-	-
49.	10-30-1-12-924 -g -00	3,07		9160		-	BRAK WSK
50.	10-30-1-12-925 -i -00	0,95		9160		-	BRAK WSK
51.	10-30-1-12-925 -j -00	0,80		9160		-	BRAK WSK
52.	10-30-1-12-926 -f -00	4,12		9160		-	BRAK WSK

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
53.	Wszystkie wydzielenia N-ctwa Trzebież w granicach obszaru Natura 2000	-		-	Przy planowaniu i realizacji zabiegów hodowlanych w sąsiedztwie istniejących i potencjalnych drzew rozwojowych jelonka rogacza, pachnicy dębowej i kozioroga dębosza, uwzględnienie potrzeb tych gatunków (zachowanie odpowiedniej ekspozycji, utrzymanie w sąsiedztwie drzew z odpowiednimi mikrosiedliskami lub potencjalnie odpowiednich dla tych gatunków w przyszłości)	-	-
54.	Wszystkie wydzielenia N-ctwa Trzebież w granicach obszaru Natura 2000	-	Obszar Natura 2000 Jezioro Świdwie PLB320006	-	1. Utrzymanie i zróżnicowanie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów. Pozostawianie na powierzchniach użytkowanych rębniami zupełnymi nie mniej niż 5% w formie kęp i/lub kęp drzew do naturalnego rozpadu wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi z wyjątkiem zrębów do 1 ha, bloków upraw pochodnych i względów bezpieczeństwa. W rębniach złożonych w miarę możliwości łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach cięć na sąsiadujących działkach. Przy wyznaczaniu biogrup należy uwzględniać szczególnie ukształtowanie terenu i warunki hydrologiczne. 2. Kontynuowanie dotychczasowej ochrony strefowej, zgodnie z aktualnie obowiązującym rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt i utrzymywanie stref ochronnych przez minimum 5 lat dla bociana czarnego, bielika, rybołowa, i minimum 3 lat dla kani rudej, kani czarnej i orlika krzykliwego po ewentualnym opuszczeniu miejsca lęgu przez ptaki, przy jednoczesnym braku gniazda w tym okresie i braku innych śladów jednoznacznie wskazujących na zainteresowanie ptaków ostoją. Dla nowych, potwierdzonych miejsc gniazdowania gatunków – objęcie		

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
					ochroną strefową poprzez ustanowienie stref ochrony.		
55.	10-30-1-10-682 -b -00	3,25		-	Zabezpieczenie terenów lęgowych gatunku – żuraw *Grus grus* Wyłączenie z leśnych zabiegów gospodarczych siedlisk bagiennych (Bb, BMb, LMb) i wyłączenie w obszarze siedliska Ol, w tym łęgów olszowych 91E0.	-	BRAK WSK
56.	10-30-1-10-709 -g -00	4,51		-		-	BRAK WSK
57.	10-30-1-10-709 -j -00	1,90		91D0*		-	BRAK WSK
58.	10-30-1-10-681 -c -00	2,67		-		-	BRAK WSK
59.	10-30-1-10-870 -f -00	1,16		-		-	BRAK WSK
60.	10-30-1-10-656 -f -00	9,67		-		-	BRAK WSK
61.	10-30-1-10-869 -g -00	0,92		-		-	BRAK WSK
62.	10-30-1-10-709 -n -00	1,34		91D0*		-	BRAK WSK
63.	10-30-1-10-709 -m -00	1,65		-		-	BRAK WSK
64.	Wszystkie wydzielenia N-ctwa Trzebież w granicach obszaru Natura 2000	-	Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Odry PLB320003	-	1. W hodowli lasu dążyć do tworzenia mozaiki różnowiekowych i różnogatunkowych d-stanów zgodnych z siedliskiem. 2. W miarę możliwości wzmożenie patroli przez służby leśne mające na celu ograniczenie nielegalnych przejazdów motocrossowych na terenach leśnych. 3. Wszystkie nowo stwierdzone stanowiska bociana czarnego, kani rudej, kani czarnej, bielika i puchacza objąć ochrona strefową (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt). Ochronę strefową należy utrzymać przez minimum 3 lata dla kani czarnej i kani rudej oraz 5 lat dla pozostałych gatunków, mimo ewentualnego opuszczenia gniazda przez ptaka.	-	-

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
65.	Płaty siedlisk zgodnie z Załącznikiem Nr 2	-	-	3150, 3160	-	Zachowywać i/lub tworzyć strefy ekotonowe wokół siedlisk przyrodniczych, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. W strefie ekotonowej nie stosować rębni zupełnych i gniazdowych.	-
		-	-	6410, 6510	-	Zapobieganie sukcesji (koszenie), nie zalesianie płatów siedliska.	-
		-	-	7110, 7140	-	Zachowywać i/lub tworzyć strefy ekotonowe wokół siedlisk przyrodniczych, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Usuwanie krzewów i/lub podrostów drzew z torfowiska.	-
		-	-	9110, 9130	-	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania ekosystemu zaleca się pozostawiać podczas cieć rębnych fragmenty drzewostanu do naturalnej śmierci w postaci kęp i/lub grup.	-
		-	-	9160	-	Kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych.	-

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
						Ograniczyć wprowadzanie buka na siedliskach grądowych i promować na nich drzewostany dębowo-grabowe.	
		-	-	9190	-	Kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienie od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.	-
		-	-	91D0*	-	Zaleca się wyłączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z d-stanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.	-
		-	-	91E0*, 91F0	-	Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łęgowym.	-
66.	Informacje wrażliwe (osobny załącznik do Programu Ochrony Przyrody)	-	Stanowiska chronionych gatunków grzybów, w tym porostów i roślin	-	-	Zaleca się: • upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach, ich wymaganiach ekologicznych, stwierdzonych stanowiskach wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie; • aktualizowanie waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa o nowe stanowiska chronionych gatunków roślin;	-

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
						• podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych sukcesywnie eliminować gatunki ekspansywne zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin; • podczas projektowania szlaków zrywkowych (ciągów technologicznych) na etapie sporządzania szacunków brakarskich uwzględniać stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin – ich stanowiska zaznaczyć na szkicu powierzchni manipulacyjnej; przy użytkowaniu rębnym pozostawiać biogrupy i/lub kępy z wszystkimi warstwami lasu; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i drzew biocenotycznych.	
67.	Informacje wrażliwe (osobny załącznik do Programu Ochrony Przyrody)	-	Stanowiska chronionych gatunków zwierząt	-	-	Zalecenia w zakresie ochrony fauny kręgowców: • Monitoring stanowisk gatunków, dla których wyznacza się strefy ochrony. • Zgłaszanie do RDOŚ stanowisk gatunków, dla których wyznacza się strefy ochrony. • Należy przestrzegać regulacji prawnych	-

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
						obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami. • Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W zależności od potrzeb w drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw. • Zaleca się zachowywać miejsca rozrodu płazów i gadów poprzez kształtowanie stref ekotonowych, ochronę siedlisk hydrogenicznych w lasach. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców: • Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze	

Lp.	Adres leśny*	Pow. [ha]	Formy ochrony przyrody	Siedliska przyrodnicze	Obligatoryjne działania ochronne[1]	Wskazania ochronne[2]	Rekomendowane wskazania gospodarcze
						zadrzewieniowym. Wprowadzać m. in. Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb, Cz.p stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych. • Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe. • Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Martwe drzewa pozostawia się w celu zapewnienia ciągłości występowania martwego drewna, przy czym jego ilość nie może w szczególności stwarzać zagrożenia pożarowego lub ryzyka wystąpienia szkodliwych czynników biotycznych. Pozostawiać wybrane drzewa biocenotyczne.	

***** adresy leśne wg PUL na lata 2027-2036

[1] działania wynikające z dokumentów planistycznych dotyczące ochrony przyrody

[2] wskazania rekomendowane przez wykonawcę POP

Załącznik nr 2

Zestawienie siedlisk przyrodniczych w N-ctwie Trzebież

Kod SP	Stan	Adres	Pow. SP [ha]
3150	**B**	11-820A -c	0,89
		12-853 -j	0,36
	C	12-845 -i	0,24
3160	**B**	06-360 -f	1,04
6410	**C**	04-237 -k	1,26
		04-237 -m	5,45
6510	**C**	01-135 -a	3,94
		09-535 -b	5,64
		09-535 -c	1,44
		09-535 -x	2,7
		09-535 -y	4,28
		09-560 -a	6,02
		09-560 -b	1,04
		10-656B -f	4,36
7110	**B**	01-134 -g	1,44
		01-135 -j	2,63
		02-216 -d	0,69
		02-216 -f	0,12
		05-310 -g	2,75
	C	10-674 -d	5,45
7140	**B**	01-17 -h	2,35
		06-360 -d	0,25
		06-360 -f	0,53
		09-435 -d	5,21
		09-481 -a	1,88
		09-556 -f	1,23
	C	01-17 -j	1,87
		01-18 -d	1,67
9110	**B**	01-32 -b	1,47
		01-35 -c	2,47
		02-299 -j	2,84
		03-119 -d	1,48
		03-119 -f	1,01
		03-46 -c	3,1
		03-55 -b	0,78
		03-84 -b	4,64
		04-190 -d	3,63
		04-191 -f	3,91
		04-234 -d	4,5
		05-343 -d	4,71
		05-343 -g	0,84
		05-443 -d	6,25
		05-443 -g	5,05
		05-454 -k	2,32
		06-388 -h	4,47
		07-521 -o	1,38

Kod SP	Stan	Adres	Pow. SP [ha]
		07-595 -d	3,08
		07-595 -f	2,88
		08-523 -a	3,78
		08-580 -b	5,11
		08-580 -c	6,22
		09-492 -b	0,33
		09-493 -d	2,03
		09-500 -a	0,11
		09-500 -b	0,12
		09-500 -c	0,22
		09-500 -f	0,85
		09-501 -b	0,69
		09-501 -c	2,86
		12-807 -h	4,05
		12-827 -c	10,58
		12-831 -c	3,62
		01-34 -f	2,35
		03-52 -b	2,53
		03-53 -d	1,53
		04-187 -j	2,74
		04-189 -i	7,44
		04-191 -k	1,89
		04-198 -b	5,25
		04-230 -b	2,28
		04-235 -c	3,72
		04-235 -f	4,43
		04-276 -a	3,23
		04-276 -d	4,16
		05-320 -b	8,87
		05-322 -f	3,94
		05-322 -g	4,08
		05-322 -h	1,1
		05-342 -b	2,04
	C	05-342 -d	12,02
		05-343 -h	2,21
		05-444 -f	3,27
		05-455 -d	5,5
		06-350 -j	0,68
		06-350 -m	1,06
		07-546 -a	7,72
		07-546 -g	4,45
		07-546 -h	3,7
		07-569 -h	7,44
		07-594 -h	3,82
		08-650 -c	5,06
		08-667 -d	7,56
		09-489 -j	3,76
		10-693 -c	2,81
		11-787 -d	2,03
		11-809 -c	7,15
		11-809 -d	6,63

Kod SP	Stan	Adres	Pow. SP [ha]
		12-807 -f	3,45
		12-823 -d	2,57
		12-823 -k	4,51
		12-823 -l	3,85
		12-826 -g	8,56
		12-826 -i	2,45
		12-826 -j	0,75
		12-826 -k	1,08
		12-827 -b	4,9
		12-828 -c	1,73
		12-841 -d	2,15
		12-841 -f	2,7
		12-842 -a	5,46
		12-851 -l	1,06
		13-653 -f	1,75
		13-707 -b	6,86
	B	03-83 -a	4,89
		04-239 -f	6,55
		05-444 -h	6,44
		05-454 -l	7,31
		05-455 -f	2,66
		09-456 -g	3,2
		09-506 -c	0,48
		09-506 -d	0,07
		10-886 -a	8,91
		12-824 -g	7,71
		12-829 -b	1,1
		12-830 -f	3,48
		12-842 -b	3,99
		12-842 -f	0,93
		12-842 -h	5,6
9130	C	05-455 -j	3
		12-807 -k	3,23
		12-808 -c	6,37
		12-808 -d	5,33
		12-823 -f	3,1
		12-824 -b	7,04
		12-824 -f	2,99
		12-825 -a	5,24
		12-825 -b	5,95
		12-826 -d	4,24
		12-828 -f	3,49
		12-828 -j	0,72
		12-829 -d	15,92
		12-830 -a	0,62
		12-830 -h	11,42
		12-830 -i	1,82
		12-832 -l	1,91
		12-837 -f	13,35
		12-838 -a	22,17
		12-838 -c	2,16

Kod SP	Stan	Adres	Pow. SP [ha]
		12-839 -a	7,04
		12-839 -c	8,59
		12-839 -f	0,45
		12-839 -g	6,19
		12-840 -b	2,66
		12-840 -c	1,78
		12-840 -d	7,66
		12-841 -b	3,83
		12-841 -c	3,39
		12-842 -g	2,65
		12-843 -a	2,05
		12-843 -b	7,53
		12-843 -d	5,85
		12-843 -f	6,36
		12-844 -a	9,54
		12-846 -c	1,88
9160	**B**	09-506 -h	0,3
		09-506 -i	0,3
		12-821 -d	0,57
		12-821 -g	0,51
		12-833 -c	2,4
		12-837 -l	1,28
		12-839 -h	4,6
		12-844 -b	4,82
		12-849 -o	1,11
		12-906 -a	0,99
		12-906 -b	1,01
		12-924 -g	0,66
		12-924 -i	0,25
		12-925 -h	1,04
		12-925 -i	0,74
		12-925 -j	0,25
		12-926 -a	0,41
		12-926 -b	2,45
		12-926 -c	1,86
		12-926 -f	0,2
		12-926 -g	0,04
		12-926 -h	4,29
		13-653 -s	5,02
	C	09-511 -g	0,91
		10-713 -m	1,74
		10-869 -d	2,22
		10-869 -h	1,64
		10-869 -p	1,23
		10-870 -a	1,44
		10-870 -b	1,04
		10-870 -d	2,09
		10-870 -g	1,84
		10-879 -h	0,68
		10-879 -i	1,71
		11-720 -c	0,79

Kod SP	Stan	Adres	Pow. SP [ha]
		11-720 -d	2,22
		11-816 -a	3,96
		12-804 -b	0,73
		12-806 -i	0,91
		12-807 -i	1,5
		12-837 -k	1,26
		12-849 -b	1,85
		12-849 -c	1,53
		12-851 -g	1,32
		13-653 -g	3,95
9190	B	01-6 -s	2,05
		03-160 -b	1,36
		04-224 -a	7,25
		04-225 -h	1,63
		09-532 -b	1,05
		10-885 -j	5,21
		12-855 -d	1,61
		13-686 -a	1,24
	C	01-1 -b	2,12
		02-138 -c	3,8
		03-145A -t	1,42
		03-159 -a	2,13
		03-92 -b	9,42
		04-226 -c	4,34
		04-268 -d	6,85
		06-459 -d	2,03
		06-460 -b	2,08
		07-537 -a	3,74
		10-860 -b	1,48
		10-869 -a	0,45
		10-869 -b	1,58
		10-869 -j	3,62
		10-869 -n	0,8
		10-869B -t	1,22
		10-876 -m	1,98
		10-881 -b	0,8
		10-898A -i	0,95
		12-737 -d	0,81
		12-801 -c	2,3
		12-806 -b	2,63
		12-854 -i	2,48
		13-702 -b	1,48
91D0	B	02-216 -f	3,2
		05-310 -a	6,25
		05-310 -f	1,69
		09-436 -h	2,95
		09-499 -b	5,58
	C	01-104 -a	1,11
		01-105 -c	3,96
		01-70 -d	4,2
		01-71 -h	0,8

Kod SP	Stan	Adres	Pow. SP [ha]
		02-216 -d	0,82
		04-196 -b	1,25
		06-351 -g	7,66
		06-351 -h	2,69
		08-555 -f	0,24
		10-680 -c	8,78
		10-709 -b	2,51
		10-709 -j	4,43
		10-709 -l	0,81
		10-709 -n	1,34
		13-686 -j	0,84
		13-703 -d	4,85
91E0	**B**	01-33 -a	5,05
		02-261 -i	2,03
		02-300 -g	1,4
		03-58 -b	16,45
		03-58 -c	1,02
		03-58 -f	1,62
		03-58 -i	0,55
		09-560 -n	0,91
		10-870 -k	2,62
		12-826 -f	1,02
		12-906 -a	0,61
		12-906 -b	6,39
		12-906 -c	0,97
		12-908 -b	0,79
		12-908 -c	3,66
		12-923 -a	1,48
		12-923 -b	0,85
		12-923 -c	0,23
		12-926 -h	1,04
		12-926 -i	0,26
	C	01-33 -b	3,65
		02-171 -c	7,68
		04-238 -b	8,25
		06-410 -a	3,47
		09-584 -i	0,81
		12-803 -l	0,93
		12-899 -f	1,84
		12-899 -i	0,68
		12-899 -k	2,33
		12-900 -c	1,81
		12-925 -p	2,2
		13-653 -j	2,19
91F0	**B**	10-870 -k	0,62
	C	06-468 -h	2,97
		10-875 -k	3,69
		12-843 -c	0,65